

Op de bruiloft. Geschiedenis van een Vielliebchen

August Snieders

bron

August Snieders, *Op de bruiloft. Geschiedenis van een Vielliebchen*. Henri Bogaerts, 's Hertogenbosch / Amsterdam / Maastricht 1877 (herdruk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/snie001opde03_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

[Begin.]

Leest deze regelen of leest ze niet, beste vrienden, het zal aan mijne vertelling niet het minste na- of voordeel doen.

Ik stond met haar op de hoogste galerij van den toren der hoofdkerk van Antwerpen

Met wie; hoor ik den nieuwsgierigen lezer vragen.

Met haar! - dat doet een vrouwelijk wezen veronderstellen.

Maak u niet ongeduldig of nieuwsgierig, lezer! Ik zal zóó mijn dichterlijken geest aanduiden, om u alle moeite te sparen dat wezen tusschen de levenden te zoeken.

Op die duizelige hoogte had zij geruimen tijd zwijgend naast mij gestaan, en haar blauw oog, licht bevochtigd door de ontroering, peilde den diepen horizon.

Zij vergat in die beschouwing, de reden waarom zij de hoogte beklommen had.

Ik zelve vergat die. Deze was ook zoo klein, in vergelijking der aandoeningen die het hart op die plaats bestormen.

Een oogenblik te voren was zij luchtig als eene fee, honderde trappen opgeklommen, en was bij het oorverdoovend bonzen der klok en het rammelen van den beiaard, lachend over de balken en galerijen heengesneld.

Maar nu was het kind vrouw geworden.

Opwaarts ziende stierf de geest der kritiek op de lippen, en wij bewonderden den trotschen bouw.

Grootsche schepping, welke getuigt van des menschen stout genie; licht en fijn kantwerk, dat in de lucht schijnt opgehangen; dat soms met de drijvende wolken schijnt meê te drijven, en toch - dat de eeuwen weêrstaat.

Die bouwmeester was dichter; hij schreef eene geniale bladzij in de lucht - leesbaar voor iedereen.

Dunkt u niet dat de wind die door de hooge spitsbogen waait, eene mysterieuse stem is, die ons spreekt van de menschelijke betrekking des geestes tot God.

‘En toch,’ heeft zij met een glimlach gezegd, ‘en toch de duizelige hoogte, gebeiteld met al de kracht der kunst, is zoo klein, dat ze zelfs niet eens kan dienen tot voetbank van Hem die Eeuwig is.’

Inderdaad.

Doch waarom de onmetelijkheid willen peilen? Die toren, van beneden gezien, een bijna hemelhooge reus, is, boven gekomen, nog geen zandkorrel in de onmetelijkheid der hemelen.

Laat ons de onmetelijkheid niet willen begrijpen; dat is het werk der menschen niet.

Laat ons naar beneden zien: daar zijn we meester van het terrein.

Daar ligt de stad, niet grooter dan eene doos met neurenbergsch speelgoed, tusschen welker huizen en kerken, de kinderen, mieren en vliegen laten kruipen. Zijn de menschen, de wagens, de omnibussen wel iets anders voor ons oog?

Kronkelende en lijnrechte straten, roode en blauwe daken, weêrhanen en torenspitsen - wonderlijke mengeling, maar klein, kinderachtig klein.

Ginds ziet ge de Schelde. Zij is niet breeder dan een kronkelend blauw waterig ridderlint; 't is eene blauwe waterstraal, welke zich in de verte verliest.

En zie die schepen, holleblokskens met zeilen, zooals wij er in onze kinderjaren op het water lieten drijven; groote notendoppen; stoomschouwen, die niet meer damp geven dan of er een man op zijn rug lag te rooken.

Beneden ons, diep zeer diep, wriemelen menschen, met duizende driften - mollen die eeuwig wroeten, de een om den ander te onderkruipen.

Daar raast de nijd, huilt de gramschap, fluistert de laster; daar slaaft en zwoegt men om een goudstuk, een weinig eer - eene groote jaarmarkt van ijdelheid, eene mastklimming naar poppengoed.

Klein, klein is dit alles.

Arme muggen, die meenen zoo veel gedruisch in de wereld te maken en die zelfs door ons, op eene zoo geringe hoogte, niet meer gehoord worden.

Laat dat beneden in rust; klim opwaarts - maar neen! Ik herhaal het, onze geest is te zwak om het hoogere te begrijpen. Wij moeten ons behelpen met neurenbergsch speelgoed en muggen blijven: dat is des menschen lot.

En mismoedig kwam zij nu terug tot de reden onzer opklimming en zeide:

‘En waar is de steen van *Vielliebchen*¹⁾ nu?’

Op eene der kronkelende sieraden des torens wees ik haar eenige bijna onzichtbaar geworden letters, die er weleer met een mes waren ingesneden.

Vielliebchen - las men er; het daaronder geschreven jaartal was reeds onder de knaging des tijds verdwenen.

Dat woord bevat een gansche levensgeschiedenis.

Mijn vriend, de held van dit verhaal, heeft voor vele jaren, in zijn jongelingstijd, bij toeval, dat woord op dien steen gesneden - niettegenstaande het verbod der gemeenteoverheid, die altijd vreest dat men den toren zoo gemakkelijk in stukken snijdt als een peperkoek.

Dat opschrift was een gelukkig herdenken aan eene eerste liefde.

Toen ik hem leerde kennen, was hij reeds den mannelijken leeftijd ingetreden; zijn haar was grijs geworden, maar jong was zijn hart gebleven - en het verschil van jaren verkoelde onze vriendschap niet.

Eens bezocht ik met hem den toren en hij wees mij den kantsteen, zeggende: ‘Laster nooit een vrouwenhart, dat alleen weet wat liefde en opoffering is.’

En zóó leerde ik de geschiedenis van het *Vielliebchen* kennen - en op dien dag, wilde zij met mij, eene bedevaart doen naar dat aandenken, waarop ik beloofd had het mirakel van de vermenigvuldiging der brooden toe te passen: - de vermenigvuldiging van den steen, door duizende en duizende rondvliegende bladen papier.

En waar, waar zit die steen? zal men nu aan alle kanten vragen.

‘Wijs hem nooit,’ heeft zij gezegd, ‘want die steen zal voor al de minnende harten een heilig Mekka worden. Iedereen zal een brok als talisman willen meêdragen en - 't is om er van te schrikken, voegde zij er glimlachend bij, ‘heel die groote toren zou eindelijk verbrokkeld, op de kloppende harten der meisjes gedragen worden!’

De voorzorg is geestig, en uit eerbied voor den prachtigen toren, wiens *bestaan of niet bestaan* in mijne handen berust, zal ik den goeden raad volgen, zooals die alleen door eene vrouw kon gegeven worden.

Zij toch alleen weet, wat een minnend meisjeshart in staat is.... af te breken en te verdelgen!

1) *Vielliebchen* is een Duitsch spel, met twee amandelpitten; 't woord beteekent *veelgeliefde*, en hetgeen de Franschen en ook wij, verbasterd hebben in *Philippe, bonjour Philippe*. Onder dien laatsten titel is het verhaal in het Fransch vertaald door mevr. Louise Lebrocqy en te Parijs verschenen. De Duitsche vertaler de heer Heller von Helwald, heeft het Duitsche woord *Vielliebchen* als titel aangenomen.

I. In rouw op de bruiloft.

Lezer, verplaats u met mij in een Noordbrabantsch dorp, eenige jaren vóór de omwenteling van 1830.

Hoezee, hoezee! Leve de bruid! Leve de bruidegom!

De vlag waait vroolijk op den toren, aan den gevel der huizen of tusschen het groen der lindeboomen; bloemen, kransen, opschriften en chronikums pronken boven en in vensters en deuren.

De boeren zijn in zondagskleed en wandelen bedaard heen en weêr; de jongens en de meisjes gaan en komen, lachen, stoeien, giechelen - net alsof het kermis is.

De dorpskinderen dansen, springen en rennen over het met bloemen bestrooide pad, waar langs het jonge paar van de kerk naar het kasteel is gegaan.

Het dorp ziet er recht feestelijk uit, te meer daar het zonneke zoo helder, zoo glimmend schijnt, alsof het dien dag aan het dorp een recht opgeruimd aanzien wilde geven.

Hoezee, hoezee!

Dezen morgen, toen de eerste straal van de zon over het bedauwde veld danste, heeft de klok het feest verkondigd; nu schiet er ginds van tijd tot tijd een helle vuurstraal door het loover, een lichtblauwe damp drijft over het goudgele koolzaadveld, en bom! dreunt het kanonschot.

Dáár ook kwetteren, woelen en springen een groot deel der jongens, en een lange schaterlach stijgt uit hunne groep op, als zij die bange meisjes - zoo dikwijls de brandende zwavelstok, in de hand van den veldwachter, op het zundgat daalt - met een scherpen

kreet, gesloten oogen en de vingers in de ooren gestopt, zien uiteen stuiven.

Hoezee, hoezee!

‘Maar groet dan toch!’ zegt eene statige en gezette mevrouw, in zware ruischende zijde gekleed en met diamanten en strikken opgesierd, tot een jong meisje in 't wit gekleed en de oranje-bloemen tot krans om het hoofd geplooid en dat naast een jongen man, in deftig zwarte kleeding, op het terras van het kasteel staat, om de juichende boeren en boerinnen te zien.

Mevrouw groet stijf, statig en met een beschermenden blik.

Het bruidje integendeel glimlacht onder het snelle en welwillende hoofdknikken; want ze kent immers al die meisjes, zoowel het blonde Marieke, het vroolijke Truïke als het aardige Mientje, welke daar op den straatweg stoeien en misschien ook al eens denken aan haren bruiloftsdag.

In de herberg klinkt de viool; men danst er luchtig; men drinkt er gesuikerd bier, en de oude boeren rooken er uit lange met bloemen versierde pijpen.

Maar och, in de groote zaal van het kasteel is 't wel eene andere kermis!

Sedert acht dagen zijn er allerhande lekkere dingen aangekomen; sedert twee dagen loopen er koks met witte voorschooten aan en witte mutsen op - krek gelijk met vastenavond de zotskappen. Men hoort het kis-kassen in de keuken, als men langs het hekken van 't kasteel gaat, alsof er gansche ossen gebraden worden.

Wie weet of vandaag, even als in het luilekkerland, de gebraden varkens niet over het binnenplein zullen loopen!

Men zou zeggen dat de rook, die uit de keukenschouw opstijgt, met den geur van al dat lekkers gebalsemd is, en de koewachters, die op eenigen afstand van daar in de weide zijn, staan soms een half uur met den neus in den wind dien geur op te snuiven en mompelen: ‘lekker, lekker!’

In de zaal staat eene lange, zeer lange tafel, zoo wit gedekt alsof het er op gesneeuwd had, en uit het midden van die sneeuw rijzen piramiden van bloemen en vruchten op.

Het zilverwerk klingelt aan alle kanten, flesschen - dikke, lange, verzilverde en vergulde - worden opgehaald en ontkurkt door knechts in generaals-kleêren.

In de salon, naast de eetzaal, is eene talrijke menigte genoodigden vergaderd, lieve meisjes, schoone vrouwen, oude dames - maar allen in prachtige zijden kleêren, met bloemen, pluimen, linten in het haar of op de fijne kanten mutsen - meer en schooner dingen dan men op tien jaarmarkten zien zou.

Daar ziet men ook heeren, oude en jonge, in 't zwart gekleed en met witte, klemmende handschoenen aan; daar zijn er bij die blinkende juweelen dingetjes in hun linker-knoopsgat dragen -

dus altemaal voorname, rijke menschen, die met koetsen gekomen zijn om de bruiloft bij te wonen.

Er zijn ook eenige andere - want mevrouw van 't kasteel wil niet trotsch zijn, neen! Ook menschen van 't dorp zijn op de bruiloft verzocht; maar die gaan bedeesd achteraf staan, en al zouden zij elkaër vroeger een eeuwigen haat gezworen hebben, nu schuilen zij bijeen.

Och! daar, bij al die voorname menschen, is de dikke burgemeester, met zijn langen blauwen trouwjask aan en zijne hooge, stijfgestrecken halsboorden, in 't geheel niet op zijne duizend gemakken, evenmin als de magere schoolmeester, die uit zijn bruinen rok met vergulde knopen, is gegroeid; evenmin de ontvanger der belastingen, een oude met een schildpadden bril op en een paar witte dragonders-handschoenen aan, die hij echter zooveel mogelijk achter zijnen rug verborgen houdt.

Nog anderen!

Er komt nieuwe beweging in de zaal - de zoon des huizes - een bleek, mager jongeling met loensche oogen en plat gestreken haren, baron Raphaël Hardy stelt eerst aan mevrouw de barones, daarna aan dezen en genen, een jong mensch, mijnheer Dros van Neerstein voor - een fiksche gebouwde jongen, met zwart krulhaar, bruin oog, gebronsd als een halve Oostinje-man, die zich wel wat gedwongen voordoet, alsof hij het ontwend was in de wereld te verkeerem.

Misschien is dit te wijten aan zijne kleeding, want deze is niet zoo verzorgd als die der voorname gasten.

Een zelfs bijna onzichtbare berst in de laarzen, een knoop die wat waggelachtig aan zijnen draad zit, een hoed of kleeft naar de mode van het voorgaande jaar, kan ons soms geweldig uit het lood slaan. Er zijn ook menschen die altijd alles zien en onmiddellijk aan hunnen buurman fluisteren - maar luid genoeg om het te doen verstaan, door dengene dien zij willen bespotten: 'Zie eens hoe zijne laarzen grimlachen! Zie dien knoop eens *cavalier seul* dansen! Hè, wat een dwaze hoed, wat een komiek kleeft!'

Maar dat is nu juist het geval niet bij Willem Dros; echter is hij in een tamelijk elegant zomergewaad, hoewel zeer negligé bij al dat gala, uitgedost.

Doch mijnheer Dros was ook op die partij niet voorbereid: Raphaël heeft hem bij toeval te Antwerpen ontmoet, en mevrouw, na hem genadig over zijn kleedsel verontschuldigd te hebben - mevrouw is zoo goed - vindt het zeer lief van mijnheer Dros, dat hij aan het feest harer dochter komt deel nemen.

Men zou hem zeker uitgenoodigd hebben, maar men dacht dat hij buiten 's lands was. Men heeft in zoo'n eeuwigen tijd niets van hem vernomen! Nu, vrienden des huizes zijn altijd welkom - zoo zegt men. *Denkt* men altijd zoo?

Mijnheer Dros blijft, niettegenstaande dien stroom geruststellingen, nog altijd wat verlegen: 't moet dus niet aan zijn kleed te wijten zijn. Misschien heeft hij zich sedert eenigen tijd, van de wereld waarin hij zich bevindt, vervreemd? 'Wel mogelijk,' fluistert men hier. En uw oom, heer Bazer van Neerstein? zoo klinkt het daar. Altijd eenzaam en afgetrokken? O ja. Zonder Neerstein ooit te verlaten? O nimmer!

Pauze.

Heerlijk, overheerlijk weder! klinkt het langs een anderen kant Willem te gemoet. O gewis! Als het ware uitgezocht voor de plechtigheid! O voorzeker! Eene voortreffelijke partij voor..... O zonder twijfel! Het bruidspaar is allerliefst! O goddelijk!

Pauze.

Eene spreekster, met welke Willem zich een oogenblikje onderhouden heeft, wendt zich naar eene andere zijde, en de jongeling onderschept de afgebroken woorden: 'prachtig..... mode..... Parijs..... diamanten.....' en dat alles is doormengd met gebaren van goed- en afkeuring, heimelijk neusoptrekken en lachen achter den kanten zakdoek.

Er komt nogmaals beweging in de zaal. Ieder heer biedt den arm aan eene dame, om haar in de eetzaal te geleiden.

Zelfs de schoolmeester springt naast eene oude vrijster, alsof hij een *avant deux* wilde dansen, doch blijft een oogenblik met den voet in het tapijt haken, hetgeen de jonkvrouw doet rood worden - want ze denkt, dat die dwaze schoolmeester haar gekniel eene liefdes-verklaring gaat doen.

Ook de ontvanger heeft eene dame aan den arm en reeds, door zijne lompe kurassiers-laarzen, anderhalve el volant van haar kleed gescheurd. De dame glimlacht; de belastingman wordt gloeiend rood.

Willem Dros nadert bedeesd een jong meisje, zeer eenvoudig en, wonderlijk genoeg! in het zwart gekleed, met eene enkele bloem in het weelderige, blonde haar.

Zie, dat zwarte kleed maakt een zoo aardig contrast tusschen al die vroolijke, kleurrijke kleëren! Het doet, in al de blijheid van de bruiloft, aan een treurigen rouwdag denken - indien er zijn die denken.

Daaraan heeft ook Willem niet gedacht; hij heeft haar niet uitgekozen omdat zij schoon is, noch omdat hij haar eenigszins had opgemerkt; hij biedt haar den arm, natuurlijk, omdat zij het naaste bij hem zit.

Hij stapt naast het jonge meisje voort, zonder haar aan te zien, maar zij, zij licht de blauwe, de zuiver blauwe oogen op en schijnt iets te willen zeggen, maar zij durft niet en slechts als zij op hare plaats is gekomen, fluistert zij licht neigend:

'Ik dank u, mijnheer Dros.'

Dat werkt als een elektrische schok op den jongen, en op zijne beurt slaat hij een oog op het meisje.

‘Mejuffer.....

De blauwe oogen worden weêr opgelicht en staren nogmaals in die des jongelings.

‘Hemel! mejuffer Ranke, naar ik meen..... - en Willem is zoo gelukkig als een engel zich in eene bekende wereld te bevinden, want het blonde meisje knikt en glimlacht.

Is dat nu niet te verwenschen, dat juist die magere, lange, leelijke kinderkoning naast Rosa Ranke zit! denkt Willem. En is dat nu niet vervelend, dat die oude barones juist naast mijnheer Dros gezeten is! denkt Rosa.

Ja, 't is vervelend, zeggen mijne ongeduldige lezeressen, welke zeker benieuwd zijn naar de lieve dingen, die deze twee elkaêr te vertellen hebben - en die Willem ziet er een goede jongen uit, en die Rosa, zeg ik, is een lief, een recht lief meisje.

Maar Rosa en Willem zitten toch schuins over elkaêr en allengs zien ze elkaêr ook meer en meer in de oogen; dan volgt er een glimlach en dikwijls luistert Rosa niet naar den vervelenden meester, en hoort Willem het woord der oude barones niet.

Hoe lief is die Rosa! Blonde, gestruivelde haren, met een zachten goudglans overgoten! Hoe tooverachtig blauw zijn die oogen - helder en doorschijnender blauw dan een keurgesteente! Hoe fijn en eirond is dat gezichtje geteekend, en hoe lief beweegt zich dat hoofdje op den bevalligen hals! Ze moet zestien jaar oud zijn, maar ze is volwassen en zoo welgevormd, dat men er gerust een jaarkring kan bijvoegen.

En nu komt er eenige pauze in het tafel-concert.

Eene lieve blondine! fezelt men hier. Een aardig blond droomerke! zegt men daar. Wie is zij? Een meisje van 't dorp, antwoordt koud en met eene soort van minachting, eene dame welke twee dochters heeft. 't Is de dochter van eene officiers-weduwe. Zoo, zoo! Eene speelgenoot van de jonge barones. Misschien de aanstaande kamenier of..... gezelschapsjuffer? O neen, te fier daarvoor! Toch geen fortuin? Integendeel, kaal.

Aan een anderen kant der tafel.

Hoe dwaas in een zwart kleed naar eene bruiloft te komen! fluisteren daar de meisjes. 't Is een middel om de aandacht tot zich te trekken! Ze schijnt niet weinig te hengelen, om iets aan haren haak te krijgen! En dan dat kleed.... een gemeen stofje! En wat zit die witte kokarde wonderlijk in 't haar! Verwilderd inderdaad! Gek! 't Is alsof men zich nog al met haar bezig houdt! Ze kent, zoo 't schijnt, mijnheer Dros. Wie? Ha! die rekrut daar!

En in uwe hartjes, lieve meisjes, hoe klinkt het daar? ... Daar klinkt het: een fiksche jongen, een schoone naam! Mevrouw Dros van Neerstein..... Hé! dat klinkt nog al goed! Och, zoo

zegt ieder hartje - dat zou nu recht aardig zijn, als *ik* eens zijne vrouw werd! Als wij binnen kort ook *onze* bruiloft eens konden vieren, en daarna op speelreis gingen, en daarna..... Hé! wat heeft hij het toch druk met die blonde lijkbidster!

Nu ginder aan den hoek der tafel.

Geen onaardige jongen, mijnheer. U bedoelt mijnheer Dros, mevrouw? Wat vreemd in de wereld, zelfs wat grof gebouwd, wat.... boersch. Fortuin? Zijn oom is rijk. Zoo! Is hij de erfgenaam? De eenige, mevrouw. Wel zoo! 't schijnt een zeer interessant jong mensch. Van adel? Men zou het toch zeggen: Dros van Neerstein! Gesmokkelde titel! Om Bazer is een geretireerd notaris, die met eene groote fortuin uit Oost-Indië teruggekeerd is. Zoo, zoo! zeer belangwekkend! Maar een wonderlijk mensch, een wezenlijke menschenhater! Och kom? Een woekeraar! Afgrijselijk! Maar geld in overvloed! Och, rijke menschen worden zoo lichtvaardig gelasterd!

Zoo gaat het gesprek aan tafel, afgewisseld door het geklingel van vorken en lepels, en schotels en borden; door het klinken der glazen, die als detachementen soldaten, in verschillende uniformen, voor de gasten staan te paradeeren - en ieder bekommert zich om Rosa Ranke en Willem Dros, en Willem en Rosa bekommeren zich om niemand.

II. Een vielliebchen, mejuffer?

De schoolmeester heeft het in den aanvang voor den maaltijd nog al druk met eene vreemde dame, die, te oordeelen naar hare pluimen en juweelen, er bijzonder voornaam uitziet - en de man, met eene *a b c'* s-verbeelding, heeft altijd iets voornaams gedroomd. Een enkele keer heeft hij aan Rosa Ranke gezegd:

‘Is dat mijnheer Willem Dros? Wat is die jongen groot geworden!

En om te toonen dat hij verstand heeft, voegt hij er bij:

Groene bergen worden rood.
Kleine kindren worden groot.

Nu heeft de schoolmeester eene belangwekkender bezigheid gevonden, en zijn groote kaaksbeenen redeneeren onophoudelijk met de schapenkoteletten en hoendervleugels. 't Is ieder dag geen bruiloft op het kasteel.

De magister merkt zelfs niet dat een groot heer, met een witten halsdas en met veel juweelen dingetjes in zijn knoopsgat - zeker een bewijs, dat hij heel voornaam zijn moet - opstaat, driemaal *hmt* en met eene indrukwekkende stem den eersten dronk aan het bruidspaar brengt.

Doodsche stilte.

Och, zie het bruidje dringt zich eenigszins verlegen, dicht bij hare moeder, terwijl de bruidegom haar handje omklemd houdt. Ze ziet nu eens halvelings naar den bruidegom, en er ligt een hemel van geluk in haren blik. Maar als de statige man, met den

statigen witten halsdas, spreekt van.... blonde krullekopjes - de onkieschheid schijnt op eene bruiloft mode te zijn - o, dan slaat ze, blozend, de oogen neêr, en als ze eene poos later ziet dat die harer moeder vochtig zijn - want die heer preêkt zoo aandoenlijk - gevoelt ze wat het zegt het ouderlijke huis te verlaten.

Hoe droevig is in de wezenlijkheid dat oogenblik, waarna zij, dwaas kind! reeds zoo lang gezucht heeft, en waarvan zij op de kostschool reeds zoo gaarne droomde.....

De oude dames glimlachen; want zij herinneren zich nu ook haren bruilofsdag - als is het ook reeds zoo lang geleden. De harten der jonge meisjes tikke-takken en kakelen: 'En wanneer ik, wanneer ik!'

Na den heer met den witten halsdas, staat de schoolmeester op, den neus in den wind, den mageren rechterarm statig opgeheven.

Hooge preêktoon, geweldige gebaren, eene akelige neusstem en - alexandrijnen: dat gaat met elkander gepaard.

Eerbied, als 't u belieft, voor het statige alexandrijn. Profaan, waarom glimlacht gij achter uwen zakdoek? Waarom buigt gij u diep over uw tafelbord? Misschien om uwe ontroering te verbergen? Waarom fluistert men ginder zacht, en ligt er iets spottends op de lippen dier dwaze jonge heeren? Waarom accompaneert er hier en daar een die hemelsche muziek, met het getink van een glas, het krik-krak van noten en amandelen?

Willem Dros heeft ook zonder nadenken een amandelbast gebroken en ziet nu in den dop, waarin, heel aardig! twee pitten juist passend besloten liggen - twee pitten, zoo lief als twee tortelduiven in een nest; als twee aan elkaêr gegroeide harten, die met hun beiden, eigenlijk maar één geheel vormen.

'Een *Vielliebchen*, mejuffer Ranke?' fluistert de jongeling en steekt het blonde kind den dop toe, waarin de tweelingkinderen gebakerd liggen.

'Een *Vielliebchen*?'

Rosa glimlacht half verlegen, twijfelt een oogenblik en neemt nu met de toppen hare fijne vingers eene der pitten, hetgeen Willem met een glimlach en een dankbaar hoofdknikken beantwoordt.

Krik-krak gaat het van alle kanten; de *Vielliebchen* worden alom gewisseld, en de schoolmeester dreunt nog altijd zijne verzen op en roept al de goden en godinnen uit den Olympus naar beneden, om eene onuitbluschbare liefde in de harten van bruid en bruidegom te doen ontvlammen.

Men luistert niet meer, en de ontvanger heeft reeds meer dan tienmaal het teeken gegeven, dat de schoolmeester toch zou ophouden - want buiten staan de boeren voor het ijzeren hekken; men wil het bruidspaar zien, en de genadige mevrouw van het kasteel stelt voor eene wandeling door het dorp te doen.

Men moet de boeren zoo al iets toegeven!

Willem Dros is de oude barones, naast welke hij gezeten is, ontsprongen en biedt den arm aan Rosa Ranke - en zij, zij verwachtte hem ook wel eenigszins.

't Is uit oude vriendschap, anders niet; maar toch is ze heel verlegen en loopt er een bos over hare wangen, die tot in hare blonde lokken kriemelt.

't Is een heele optocht.

Bruid en bruidegom gaan voorop, de anderen volgen gelijk eene kudde schapen of een troep ganzen.

Zie eens hoe trotsch de ontvanger en de schoolmeester zijn, nu zij, elk met eene voorname dame aan den arm, fier als de hanen van het hok, langs de gapende boeren stappen. De danseressen die in de herberg zijn, verdringen zich aan het open venster; 't is een berg van blozende en vroolijke hoofdjes.

Hoezee, hoezee!

De boeren zwaaien met de hoeden, de jongens werpen de mutsen in de hoogte en grabbelen naar het suikergoed en de centen, die deze of gene uitstrooit. Het kanon broemt, de klok luidt, de vlaggen wapperen in de avondkoelte.

Hoezee, hoezee!

Laat nu dien optocht maar voorttrekken. Willem en Rosa zijn de laatsten van al; ze gaan niet, ze lanterfantent.

Och, 't is ook zoo lang geleden, dat ze elkaâr gezien hebben! Destijds was Rosa nog een kind van acht en Willem een knaap van twaalf jaren. Mevrouw Dros, die statige mevrouw, altijd in 't zwart gekleed, kwam soms op het kasteel, en dan ging Willem altijd naar luitenant Ranke om met Rosa te spelen.

Maar nu is Willem's moeder reeds lang dood.

'En waarom zijt gij in het zwart gekleed, mejuffer Rosa?'

Dat is eene pijnlijke herinnering; ook is er eenige ontroering in hare stem nu zij zegt:

'Ik draag den rouw over mijn vader.'

'Hemel, is de goede luitenant Ranke dood? We hebben beiden alzo een dierbaar wezen verloren, mejuffer Rosa!

en 't is alsof die overeenstemming, de vriendschap nog vaster knoopt; want Willem vertelt van zijne moeder, die nu reeds twee jaren onder 't gras van het kerkhof rust, maar die hij toch niet vergeten kan - en Rosa ligt de blauwe kijkers op, om den jongen nog eens aan te zien, want dat doet haar denken: 'wel wat ruw, maar toch goed.'

Van zijn oom spreekt Willem weinig of niet; hij houdt niet van hem.

Nu wordt Rosa ook wel wat vertrouwelijker; ook zij vertelt wat er in de laatste tijden in haren familiekring gebeurd is.

Haar vader is, eenige maanden geleden, gestorven veel had ze

geweend, maar men moest zich dat ongeluk getroosten. Nu wonen ze op een half uur van het kasteel, in een klein huis door een bloemhofken en een houten hekken van den straatweg gescheiden - klein, eenvoudig, maar heel lief. Dikwijls kwam de jonge barones bij het officiers-dochterke, en deze ging ook soms naar het kasteel. Die vriendschap zou ze nu moeten missen, want de jonkvrouw ging elders wonen.

En nu is het droevige kapittel afgehaspeld.

Willem is lossier en ongedwongener geworden; ook Rosa is minder verlegen, en al gaan ze soms zonder een woord te spreken naast elkander, toch hebben zij het heel druk - inwendig.

Het hoezee der boeren klinkt allengs flauwer, want het koppeltje is uit voorzorg naar het kasteel teruggekeerd.

Nu slenteren zij, in afwachting dat de genoodigden weêr komen, in het park, onder de hooge beuken, in welker toppen de vogelen ook bruiloft schijnen te vieren - zoo lief en blij zingt er ten minste de nachtegaal.

't Is schemeravond: al koutende zijn zij aan 't rivierke gekomen, dat buiten het park voortkabbelt, en waar het dartele ding tegen de keisteenen schijnt te lachen, te morren, te worstelen, omdat zij het den doorgang willen beletten.

Het landschap is rustig als een doodenveld; zelfs geen zwarte vogel drijft nog traag over de akkers; ginds aan het westen is de hemel gloeiend, alsof er een groote heide- of boschbrand plaats had.

Aan den oever der beek heeft Rosa, achteloos een liedje murmelend, eenige bloemen met gouden hartjes geplukt; aan den doornstruik heeft ze er blanke windekelken bijgevoegd; de zilveren windhalm, de varen en het heerlijk, driekleurig oogentroost vormen allengs een sierlijk tuiltje, en nu Willem, niet meer wetende wat te vertellen, begint te stoeien en lachend naar de bloemen grijpt, ontsnapt ze met een blijden kreet den jongeling.

Nu verbergt ze de bloemen achter den rug, dan toont ze deze van verre weêr plagend aan Willem, en als hij nader schiet, ontspringt zij hem vlug als een vogel in het hout, en in dat zwenken, lachen en schateren, kleuren zich Rosa's fijne wangen met een licht purper; schitteren de blauwe oogen veel helderder, en worden er twee kuiltjes in hare wangen getooverd.

Beiden zijn weêr kind geworden; ze spelen en stoeien weêr ongehinderd; ze letten zelfs niet op Hein den 'muldersjongen' die, met zijn deugnietengezicht en zijn gepoeierden haarbos, zijn lange hengelroê en zijn bliken keteltje, een oogenblik op het brugske blijft staan en lacht om al die gekheid.

Nu komt Rosa, met de handen op den rug en een schelmschen lach op de lippen, nader; zij biedt eindelijk Willem de verlangde of eigenlijk niet verlangde bloemen aan - want de bloemen zijn slechts een voorwendsel - maar de jongeling neemt ze toch.

‘Dag *Vielliebchen!*’ spot het dartele, blonde kind en juichend loopt zij het park in.

Willem is gevangen; hij doet of het hem wezenlijk spijt. Hij haalt de vluchteling in; hij twist, en vindt dat hij niet rechtvaardig in het net gevangen is. O, integendeel heel rechtvaardig! Er is geen beroep tegen dat vonnis, en het meisje slipt hem op haar vingerken uit.

Lief twisten, lief plagen, lief ja en neen, waarin de naïve koketterie van het blonde kind nog helderder voorkomt.

Och, nu zijn ze eerst recht vertrouwelijk met elkander! Willem heeft Rosa's handen gegrepen en houdt ze beiden in de zijne geprangd. 't Is hem zoo aardig aan het hart - en haar, haar ook is het zoo aardig.

‘En wat zoudt ge verlangen voor het *Vielliebchen?*’ vraagt Willem.

Nu, dat is eene domme vraag.

‘Niets!’ zegt het meisje.

Dat was een natuurlijk antwoord.

‘Wilt gij iets aannemen, Rosa, dat voor geen goud te koopen is?’ hervat de jongeling, half lachend.

Dat is beter gezegd.

Het meisje schijnt zich eensklaps en met schrik te herinneren, dat ze zoo ver van het kasteel verwijderd is.

‘Mijnheer Dros, laat ons, ik bid u, terug keeren!’ zegt ze, en ze trilt als een kruidje-roer-mij-niet.

Maar Willem houdt het lieve kind, nu nog tienmaal schooner, stevig vast en zonder op hare woorden acht te geven, zegt hij:

‘Weet ge wat ik u als *Vielliebchen* zou willen geven?’

‘Hoe kan ik dat weten?’

‘Ik zou u..... maar gij zult lachen..... Ik zou u mijn hart willen geven.’

‘Och kom!’ zegt ze half lachend; maar het deed haar toch iets, want dat was zoo recht wonderlijk gezegd.

‘Ik dacht wel,’ zegt de jongman, ‘dat ge lachen zoudt.....’

‘Toch niet.....’ antwoordt ze.

En ze lacht inderdaad niet meer, ze ziet beteuterd voor zich; ze schijnt na te denken, en als ze de blauwe oogen tot Willem oplicht, is er iets in haren blik die schijnt te zeggen, dat men met een hart niet spotten mag.

‘Neemt ge dat niet aan?’ vraagt de jongeling eenigszins bewogen.

‘Kom, Willem,’ zegt ze stil, ‘kom, laat ons gaan.’

Willem - niet mijnheer Dros - Willem heeft ze gezegd! En dan is er iets in den toon harer stem, welke bewijst dat ze diep ontroerd is.

Wat twee amandelpitten toch kunnen te weeg brengen!

‘Ho, ho! gij tortelduifjes!’ roept Raphaël, die beiden op den

trap van het kasteel, met eenen wel wat spijtigen glimlach, afwacht. Gij zijt de laatsten heen gegaan, gij keert de laatsten weêr!’

Maar, zegt mijne lezeres, gij hebt ons niets van de bruid en den bruidegom verteld?

Laat dat paar vroolijk naar Parijs en den Rhijn toeren! Die zijn immers getrouwd - dat is, die zijn bijna dood voor u, en 't is veel belangrijker diegenen te volgen, welke het nog zoo ver niet gebracht hebben, al was het maar om te zien *of* zij er, en *hoe* zij er toe zullen komen.

III. De droom der oude mevrouw.

Willem lanterfant den volgenden dag in den omtrek van het kasteel.

Het is daar, in het huis, waarlijk niet om uit te houden. Zaal en kamer, gang en keuken, binnen en buiten, alles staat overhoop.

Ledige flesschen van allerlei vorm, glazen, gebrokene en heele, bemorst tafelgoed, verfronselde servetten, onzuivere tapijten, tabaksasch, pijpekoppen en pijpestelen, verflenschte bouquetten, walmen en dampen van allerlei soort - 't schijnt dat de heeren, na het vertrek der dames, hier nog vreeselijk laat hebben huis gehouden.

De knechts en meiden hebben wonderlijke gezichten: deze zijn doodbleek, andere gloeiend rood; maar allen hebben verglaasde, halfgesloten oogen; ze geeuwen en rekken zich nog, hoewel de zon reeds hoog aan den hemel staat en de klok reeds negen wijst.

Willem moet lucht, versche lucht hebben.

Helder schijnt de zon, frisch is de natuur en door lentegeuren gebalsemd: het lanterfant, onder het wegdampen van eene sigaar, doet hem recht goed.

Nu stapt hij langs den steenweg, dan gaat hij het veld in en dwaalt tusschen den koolzaad- of koornakker; hij staat stil aan den molen en groet den wakkeren 'mulder'; hij blijft op het brugske staan en ziet achteloos het rivierke kabbelen - en stapt daarna weêr voort.

Die Rosa Ranke is een lief meisje! Wat is ze veranderd, sedert Willem als knaap met haar speelde! Willem was toen altijd welkom in het huis van den gepensioneerden luitenant. Een goed man!

Herinnert ge u hem nog wel? Hij was lang van gestalte - Ja! Mager en hoekig van aangezicht - Ja, ja! Een scherpe lange neus - en altijd een groen jagersvest met koperen knopen aan, en dan eene groen leëren muts met groote klep op.... Juist!

Ja, zoo ziet Willem hem nog met zijne duitsche pijp in den mond en een koralen tabakszak aan den knoop van het jagersvest, zitten hengelen, ofwel hij knutselde eenig speelgoed voor de kinderen. Hij maakte kartonnen hansworsten, vliegers met harten en mannekens van rood, zwart en verguld papier: hij maakte ook scheepjes met mast en wimpel, en kaartenhuizen - en scheen tevreden met zijn mager pensioentje.

De man was voor het positieve, en daarin verschilde hij hemelsbreed van zijne vrouw - welke men mevrouw noemde. 't Was evenwel ook een goed mensch, dat alles geloofde wat gedrukt stond.

Dat was toch zeker een kostelijk mensch voor ons, heeren schrijvers!

Mevrouw las zoo wondergaarne romans - ridderromans. Soms was ze wel wat vervelend, vooral als ze begon te spreken van haars mans broêr in de Oost, van wien Ranke eene heel groote fortuin moest erven, en daarom doorsnuffelde zij ook van de eerste tot de laatste letter, den *Opregten Haarlemmer*, om te zien of er niet een enkel woord over den rijken oom Dirk in te vinden was, terwijl de luitenant, Willem en Rosa elk op een knie deed rijden, ofwel bij het licht de handen zoo aardig wist te draaien en te plooiën, dat hare schaduw zwaantjes, muizen en konijntjes op den muur vormde, naar welke de dartele kinderen juichend grepen.

'Kinderspel!' mompelde mevrouw dan, omdat Ranke niet luisteren wilde.

Wel ja, mevrouw! Maar doet gij ook niet in uwe sfeer als Rosa en Willem? Gij ook grijpt naar schaduwbeelden, naar de groote schaduw van oom Dirk.

Maar toch was zij recht goed, die vrouw, lichtgeloovig, altijd hopen, vol illusien gelijk een meisje van zestien jaar - alleen, ik herhaal het, wat kort van stof, omdat haar man zoo positief was, en altijd Gods water over Gods akker loopen liet.

Maar 't was daar, in dat kleine huis veel vroolijker, dat herinnerde zich Willem levendig, dan wel op Neerstein, het kasteel van zijn oom, en ook vroolijker dan op het kasteel van baron Hardy, waar hij met zijne moeder kwam logeeren.

Willem stapt nog altoos voort: doelloos? Men zou het zeggen, maar hij richt zich nu naar het kleine steenen huis, dat ginder onder de olmen, aan den weg ligt.

Het ziet er recht zindelijk uit; 't heeft groen geverfde deur en vensters, en wit, helder wit zijn de gordijntjes. Een licht groen hekken sluit den kleinen bloemhof voor de deur van den weg, en

als gij het hekken geopend hebt, leidt u een smal en lijnrecht klinkerpad naar de deur.

Daar wonen mevrouw Ranke en hare dochter Rosa.

De laatste zit soms gansche dagen voor het venster te naaien, en licht alleen het blonde hoofdje op als er een rijtuig voorbijkomt, als de eentonig klinkende bellen den vrachtwagen, of het zwaar gedommel de oude diligence aankondigen.

De moeder leest tegenover hare dochter drie kwart van den dag, evenals voor tien jaar, den *Haarlemmer* en de oude ridderromans.

Nu Willem het huis nadert, wordt de deur snel geopend en Rosa zegt hem, met een lichten blos op de wangen ‘goeden dag!’ En daarna de kamerdeur openstootend, roept ze vroolijk uit:

‘Moeder, kent ge mijnheer Dros nog?’

‘Heere-jé!’ roept de oude vrouw met een wit kapjen en een bril op, en die nu de krant waarin zij spelt terzij legt: ‘Heere-jé! Mijnheer Dros, ik zou u niet meer herkend hebben! Wezenlijk niet!’

‘Altoos welvarend, mevrouw?’

‘Ik dank u, mijnheer Dros! Heere-jé! Ik kom er niet van terug...’

‘Ik ben zoo vrij, mevrouw, u eene visite te komen geven.’

‘Daaraan doet ge wel, mijnheer Dros! Wat is het toch lang geleden, dat wij het genoeg hadden u te zien! Ja, sinds is er ook al wat verandering gekomen! ... Neem plaats, mijnheer Dros! Rosa had me reeds van uwe komst gesproken!’

‘Inderdaad, mevrouw, dat was gisteren op de bruiloft eene aangename ontmoeting.’

En nu heeft mevrouw haar woord over de bruiloft te zeggen, ook over het bruidspaar en over de jonkvrouw in het bijzonder. Ze doet verstaan, dat zij ook eene uitnoodiging had gekregen, maar ze kon er geen gebruik van maken. Dan volgt er eene jeremiade over den dood van Willem's moeder. Die goede vrouw mocht ze recht goed lijden! Mevrouw heeft ook veel verdriet gehad sedert Ranke's dood, en ze zou het nooit gewoon zijn geworden zonder den *Haarlemmer* en de boeken, die ze wekelijks met den bode uit de openbare leesbibliotheek in stad, laat meêbrengen. Ja, ze kan nog zoo akelig worden, als ze in de achterkamer den nagel ziet, waaraan Ranke altijd zijne groen leêren muts hing!

Middelerwijl heeft Rosa den jongeling een glas morgenwijn aangeboden, en zich daarna aan het venster geplaatst; maar ze is zoo ontroerd, dat ze geen woord in het gesprek kan mengen.

Och, wist hij maar eens, hoe aardig zij gedroomd heeft van *Vielliebchen!*

Mevrouw vindt dat ze wel wat achteraf woont. Willem vindt het huis nog al aangenaam en stil: zoo oprecht buiten. Ja, maar mevrouw bedoelt verre van de stad, van de menschen, die belang stellen in datgene waarin zij belang stelt - niet juist in de politiek, maar bij voorbeeld in de Oost.

‘Komt u wel eens in Holland, mijnheer Dros?’

‘Ik hoop binnen kort 's Gravenhage te bezoeken, mevrouw.’

‘Heere-jé! dat valt uitmuntend. Mijnheer Dros zou u mij dan eene dienst willen bewijzen?’

‘Volgaarne, mevrouw.’

‘U weet of u weet niet, dat mijns mans broêr, Dirk Ranke, voor vele jaren naar Oost-Indië vertrokken is....’

‘Och, moeder!’ fluistert Rosa verlegen, ‘hoe, wilt ge mijnheer Dros nu ook al lastig vallen met dien oom uit de Oost.’

‘t Zal mij in 't geheel geen last zijn, mejuffer Rosa; als ik mevrouw van eenige dienst zijn kan!’ haast Willem te zeggen.

‘Och, mijnheer Dros, van mijne kindsche dagen heb ik moeder van dien oom hooren spreken, en vader zelf lachte er meê.’

‘Ja, kind,’ zegt de oude vrouw gestreng, ‘maar uw vader was, God vergeve mij dat oordeel! wel wat los in zijne denkwijze. Is Dirk Ranke, uws vaders broeder, naar Java vertrokken? Dat zal mij toch niemand betwisten? Dat heb ik met mijn eigen oogen gezien, en wat ik gezien heb, zal toch wel waar zijn! Dat hij er fortuin heeft gemaakt, is ook zeker; daar hebben we de brieven van. Waarom zou mijnheer Dros, in het departement van koloniën bij voorbeeld, niet eens kunnen vernemen, wat er van oom Dirk geworden is?’

‘U hebt gelijk, mevrouw; ik wil me gaarne met die taak belasten,’ zegt Willem; maar Rosa glimlacht, en ze gelooft niet aan de luchtkasteelen, welke hare moeder gansch haar leven zich heeft voorgetooverd.

‘Moeder,’ lacht Rosa, ‘zoekt oom Dirk al twintig jaar in den *Opregten Haarlemmer*.’

Erger dan dat, mevrouw zoekt hem tot zelfs in hare romans, en als ze soms, in stilte van een schatrijken oom leest, zoo als wij, romanciers, er zoo veel uit de lucht doen vallen, en die, hoe oud en versleten 't middeltje ook zij, nog altijd welkom zijn en een tamelijk goed effect maken - dan roept mevrouw uit: ‘krek als oom Dirk!’ en op dien dag heeft de oude ziel allerlei aardige denkbeelden.

Dan meent ze oom Dirk op den straatweg, natuurlijk in eene koets gezeten, te zien aankomen - want rijk is hij, dat weet ze. Dan ook volgt de komst aan haar huis. Maar hemel ze zal verschrikkelijk in verlegenheid zijn - want ze zal hem niet meer herkennen.....

Willem heeft straks om de naïve denkbeelden der goede vrouw geglimlacht.

O, 't is niet voor haar - maar dit zegt ze niet luid op - dat ze sedert jaren naar die Oostersche fortuin uitziet: neen, neen! 't is voor haar kind; want eene officiers-weduwe bezit niet veel, en met haar sterft, helaas, ook het mager pensioentje. En dan, Rosa....

Mag ze nu nog eens heel familiair de krant inzien? Ze wil gaarne het een en ander nog eens nagaan - want ze ziet ginder op den weg den jongen van den ontvanger aankomen, en die man is er zoo op gezet, het blad precies op de bepaalde minuut te krijgen.

En terwijl mevrouw zich alweêr in de krant verdiept, ziet Rosa het venster uit en werpt Willem een blik in het rond.

Net, kraaknet is het vertrek, waar men gezeten is. Luchtig, vroolijk, zonnig is het kamerke. De meubeltjes zijn blinkend. De bloemen in potten en vazen zijn frisch en geurig. De vloer, deels met eene mat belegd, is koraalrood. Onder den spiegel hangt het miniatuurportret van Ranke, in officiers-uniform; daarnaast dat van mevrouw, toen ze nog in den bloei des levens was. De kanarievogel zingt zijn vroolijk deuntje - en nu Willem, die ook gezwegen heeft, ten einde de lezing niet te storen, zich omkeert, is de oude mevrouw ingesluimerd.

Rosa is verlegen over de achteloosheid harer moeder; zij wil haar wakker maken, maar Willem legt bestraffend de hand op de lippen.

Hoe lief zorgt Rosa nu voor hare moeder!

Stil neemt ze den *Haarlemmer* weg en spreidt een omslagdoek over de kooi van den kleinen vogel uit, opdat hij zwijgen en den slaap der moeder niet storen zou.

Nu zitten Willem en Rosa buiten voor het venster in den bloemhof op de bank, en wat dáár gezegd wordt, hoort mevrouw niet, nu ze stil en schuins loerend de oogen opent, alsof ze wil doen denken dat ze maar eene poos in gedachte verzonken is geweest - maar ze ziet, dat die Willem Dros gaarne met hare dochter spreekt, en, goed wakker, valt ze nu van den oom uit de Oost, met hare romantische verbeelding, op den flinken Willem.

In een oogwenk dansen haar nu duizende aardige dingen voor oogen. Willem kan Rosa's hand wel vragen! Waarom zou dat niet? Ze kennen elkaêr sinds lang! Is Rosa niet een schoon meisje? Geld heeft ze niet - maar te wachten, dat heeft ze. Het *jawoord* zou ze natuurlijk geven. Nu, dan houdt ze ook bruiloft - en als oom Dirk tegen dien tijd weêrkwam.....

Waar is nu de *Haarlemmer* gebleven? Om 't even, er was toch niets nieuws in, en om de dood-, geboorte- en huwelijksberichten van onbekenden bekommert mevrouw zich niet. Ze neemt dus den laatsten roman, die voor twintig jaar gedrukt is en schijnt zich te verdiepen in de wereld der ridderlijke schakingen, toernooien, spook-verschijningen, onderaardsche gangen, onmisbare kloostergeheimen en andere domme akeligheden - maar mevrouw leest niet, ze loert schuins op het jonge paar.

‘Zie eens, wie ginds op zijn bruin engelsch paard komt aanrijden?’ zegt Willem eensklaps.

‘Hé, baron Raphaël!’ antwoordt Rosa; maar ze verbergt moeielijk haar misnoegen; ze had liever nog wat vertrouwelijk met Willem zitten praten over hunnen kindertijd en gedurig te herhalen: weet ge dit nog? weet ge dat nog?

Baron Raphaël, gevolgd door een livrebediende te paard, houdt voor het huis stil, hetgeen hij anders nooit doet. Anders geeft hij een hoofdknik en bekommert zich om de Ranke's niet, waarmeê zijne zuster al te veel op had.

‘Ha, ha!’ roept de baron, ‘ik dacht wel dat ik mijnheer Dros hier zou aantreffen!’ maar dat hoopte hij eigenlijk niet. ‘Is de vrijagie eindelijk afgelopen, mejuffer Rosa?’

Rosa kleurt en vinnig zegt ze:

‘Mijnheer de baron.....’

Dan zonder den onbeschaamde een enkelen blik te geven, reikt zij de hand aan mijnheer Dros en treedt binnen, waar hare moeder juist, bij het verschijnen van den jongen baron, een nieuw kapittel in haren roman weeft.

Een pretendent, een tweede pretendent, beiden rijk en dan oom Dirk daarbij..... Voorwaar, voldoende stof, die vele onzer romanschrijvers aan mevrouw mogen benijden!

De weduwe is niet tevreden over het binnentreden van Rosa. Waarom is ze niet buiten gebleven? Het is zeer onbeleefd baron Raphaël te ontvluchten! Hoe, hij heeft Rosa oneerbiedig behandeld? Gekheid! Rijke en adellijke menschen zijn immers nooit oneerbiedig. Eene belediging van hunnen kant, moet men als een compliment aannemen. Velen nemen van soortgelijken eene belediging voor eene aardigheid. 't Is immer zoo voornaam met grooten om te gaan!

Mevrouw gaat even buiten en wisselt allervriendelijkst een woord met den baron, terwijl Willem het paard van den knecht bestijgt, die wel te voet naar het kasteel terugkeeren zal.

Moeder oogt de twee ruiters na, beknort in het terugkeeren nogmaals Rosa, vindt dat de jonge meisjes, in haren tijd, veel galanter waren en neemt daarna haar geliefkoosd boek weer ter hand.

IV. De klamper bij het duivennest.

De twee vrienden rijden zwijgend naast elkander.

‘Een aardig kind, dat Roosje,’ vangt Raphaël aan.

‘Ja wel.’

‘Gij zegt dat zoo onverschillig en zijt niettemin bezig met haar blauw-bloempkens op den mouw te spelden.’

‘Gij bedriegt u.’

‘Drommels, er is geen kwaad bij. Overigens....’

‘Ga voort,’ zegt Willem, getroffen over den toon van dat laatste woord, welke tot vele veronderstelling aanleiding kan geven.

‘O, er is geen geheim in. Rosa luistert zeer gaarne naar 't geen jonge heeren haar toefluisteren.’

De steek is vinnig: het vuur der jaloezie ontbrandt eensklaps in Willem's hart. Doch er is iets meer: in die woorden ligt eene beschuldiging, eene eerlooze beschuldiging.

Dros heeft fier het hoofd opgelicht en werpt een strengen blik op den baron.

‘Kent gij mejuffer Ranke?’ vraagt Willem na eene poos nadenken.

‘Wie zou haar niet kennen?’ antwoordt de baron op luchtigen toon, en met een gebaar van het hoofd dat andermaal stof tot nadenken geeft.

O, het brandt Willem in de borst.

‘Waarom spreekt gij van dat meisje met zooveel minachting?’ vraagt Dros.

‘Drommels!’ wie spreekt met minachting van haar? 't Is een lief meisje en een recht aardig speelgoed om den tijd te korten.’

‘Raphaël!’ buldert Dros eensklaps los; gloeiend wordt hij van gramschap en driftig trekt hij de teugels van zijn paard in.

‘Mijn beste Willem,’ zegt de baron geslepen, ‘gij verraadt daar plotseling, dat gij reeds tot over de ooren verliefd zijt.’

‘Hoor eens Raphaël, ik kan niet dulden, dat gij van Rosa Ranke spreekt als van eene dier lichtzinnige vrouwen, op wier kennis gij u in de stad beroemd hebt. Vermeng het kaf niet met het koren! Rosa is een eerlijk meisje, hare moeder eene brave vrouw en ik beken dat ik mij in haar huis, waar alles rust en liefde ademt, een paar uren recht gelukkig heb gevoeld.’

‘En wie zegt u, dat gij de eenige zijt die zulks ondervonden hebt?’

Nijdig, nijdig als slangenbeten zijn die woorden!

‘Gij toch hebt het niet ondervonden!’

‘Dros, mijn beste Dros, gij zijt jaloersch, en dat past den *gentleman* niet voor een minnarijtje, voor een tijdverdrijf. Houd toch de vrouwen voor geene heiligen, goede jongen, en volg het eenige ware stelsel: Pluk de rozen en kranst er u meê, en pluk versche als de eerste verflenst zijn.’

Willem Dros zwijgt, maar het stormt in zijne ziel.

Hij, de ronde jongen, verstaat de kunst niet gelijk de baron, hoe jong deze dan ook zijn moge, om in dubbelzinnige en schijnbaar losweg uitgeworpene woorden, een ontastbaar venijn uit te strooien.

Hij heeft nooit in die wereld geleefd, waarin het kind uit de volksklas slechts als een speelgoed voor het kind des rijken aangemerkt wordt; waar men roemt op het getal der slachtoffers - en als men er geene heeft, waar men door dubbelzinnige woorden, door twijfelachtige gebaren, zich in getal op de hoogte zijner makkers weet te plaatsen.

Laf is 't - ja, dat is waar!

Raphaël lastert ook. Zonder initiatief, vadsig en lui, is echter een enkel woord genoeg om hem vooruit te jagen.

Nauwelijks heeft hij op de bruiloft gehoord dat Rosa schoon is; nauwelijks heeft hij gezien dat Willem's oog op het blonde meisje rust, of eigenbaat en afgunst maken zich van hem meester. Hij, hij zal datgene wat men roemt, het eerst bezitten - en daarna? - anderen als zij willen.

Hoe dom, dat hij dat meisje niet vroeger heeft opgemerkt!

Maar indien Rosa Ranke hem ongenadig van zich stoot, zoo als zij reeds deed, toen hij zoo even voor haar huis stil hield? Dan, dan doet hij verstaan, zoo als hij reeds aan Willem gedaan heeft, dat zij hem toch niet vreemd is - dat.....

Weet gij wel, schrijver, dat die baron een gemeene schurk is?

Ik heb er nooit aan getwijfeld, beste lezer.

Willem gelooft niets van al wat de baron zegt - en toch verliest in zijn oog die blonde en blanke Rosa iets van hare reine frischheid.

De slak heeft over den bloemkelk gekropen. De steen van den

straatjongen heeft de kristallijnen beek troebel doen worden. Satan heeft het heiligdom niet kunnen bereiken, maar zijn adem heeft toch het glas bewasemd, waar achter dat heiligdom bewaard wordt.

Die twee mensen haten elkander.

Krik-krak-krik! klinkt het in den schemeravond tegen de ruiten van mevrouw Ranke's raam.

De oude vrouw en Rosa zien op: 't is niets! Ze werken weêr rustig voort, zoo lang het daglicht dit nog toelaat.

Krik-krak-krik! klinkt het weêr.

'Dat is die booze Hein weêr!' zegt mevrouw.

En Rosa ziet op en bemerkt den muldersjongen, met zijn gepoeierden haarbos, zijne zwarte schelmsche oogen en zijn dommen, kwaadaardigen lach, op den zandhoop langs den weg, de fijnste steenkorreltjes zoekend, om ze daarna tegen de ruiten te werpen.

Mevrouw tikt tegen het glasraam, trekt een kwaadaardig gezicht en zet dreigend den vinger.

De deugniet lacht, en in plaats van weg te loopen komt hij onbeschaamd dichterbij, klimt op het hekken van den bloemhof, zet zich op den stijl te paard, en zoo ziet hij spottend in de woonkamer.

'Die Hein is toch een wezenlijke menschenplaag!' zegt Rosa wrevelig.

'Ik zal u leeren!' roept de oude vrouw en zet nu de vuist - de twee vuisten; maar de straatbengel zet integendeel de twee handen aan den neus, en trompet daarna plagend eene marsch.

Nu staat de oude dame op; de gepoeierde muldersjongen springt van zijn paard en gaat lachend weêr op den zandhoop liggen; en nauwelijks is mevrouw gezeten, of krik-krak klinkt het alweêr tegen het glasraam.

'Maar wat hebben we dien jongen toch in den weg gelegd, dat hij ons zoo gedurig komt plagen!' zegt mevrouw. 'Zie hem nu daar eens onbeschoft staan. Wat, geeft hij me daar niet een knipoogje? Wenkt hij me daar niet met het hoofd? Erger, de deugniet wenkt mij met den vinger! Maar wie heeft dat ooit beleefd!'

'Och, moeder, maak u niet kwaad om de gekheden van dien jongen!' en zich tot den deugniet wendende, gaat Rosa voort: 'foei, gij leelijke jongen!' maar toch moet ze min of meer lachen om de fratsen van den kleinen schelm.

'Heere-jé!' roept mevrouw, 'nu zendt hij mij kushandjes, die leelijke bengel! Och, dat Ranke nu nog leefde!'

En Hein wentelt zich eensklaps om en wandelt op zijn hoofd het huis voorbij en knikt zoo goeden dag; dan wipt hij zich weêr om en springt als een kikvorsch door het zand, of grijnst mevrouw als een baviaan toe.

Nu, dat zal ze nog besterven! Zij, het beste mensch van de wereld, dat zich nooit met de burenen, al wonen die dan ook maar een paar stappen van haar huis, ophoudt.

‘Wees bedaard, moeder!’ zegt Rosa; ‘ik wil dadelijk naar Hein's vader mijn beklag over den deugniet gaan maken.’

Het meisje staat op en gaat de achterdeur uit; maar nauwelijks heeft de stouterik dit gezien, of hij rent langs dien kant en op eenige stappen van haar gekomen, roept hij:

‘Juffer Rosa, juffer Rosa!’

‘Deugniet van een jongen!’

‘Och, ge moet niet kwaad zijn. Ik wist niet hoe ik u buiten de deur zou krijgen, en ik beloof u nooit meer te zullen plagen. Als ge naar mijn vader gaat, breekt hij mij armen en beenen!’

‘Ja, zeker zal ik naar uw vader gaan!’

‘Dat is niet braaf! Er is mij een dubbeltje beloofd door dien heer van 't kasteel, ge weet wel! wannneer ik u wilde roepen; maar ik durfde niet binnenkomen, want ik was bang voor de bessemstok uwer moeder.’

Bij de woorden ‘dien heer van 't kasteel’ heeft ze gebeefd; maar ze ziet eensklaps mijnheer Dros voor zich staan.

‘Foei, mijnheer Dros!’ zegt ze.

‘Och, neem mij niet kwalijk, Rosa, dat ik u liet buiten roepen! 't Is niet uit minachting, neen! heilig niet. Maar ik wenschte u een oogenblik alleen - gansch alleen te spreken.’

‘Staat ons huis voor u niet open, mijnheer Dros?’

‘Ik begrijp, dat ik dwaas, dom, onbeleefd gehandeld heb, met dien deugniet af te zenden; maar ge moet mij dat vergeven. Och, ik weet niet wat ik doe!’ - en Willem slaat zich met de hand tegen het voorhoofd en tranen springen uit zijn oogen.

‘Wat deert u, Willem?’ zegt het meisje bekommerd.

‘Rosa, nog eenige oogenblikken en ik moet u verlaten: ik keer terug naar Neerstein. Doet dat woord u schrikken? O, ik dank u! De uitdrukking uwer oogen zeggen mij, dat gij eenig belang in mij stelt..... Niet waar, zeg mij dat ik mij niet vergis!’

‘Willem!’ en het meisje slaat verlegen de oogen neêr en laat zacht hare hand grijpen.

‘Ik kan niet vertrekken, Rosa, voor dat gij mij een goed woord hebt toegesproken; voor dat ge mij gezegd hebt, dat gij het *Vielliebchen* van gisteren avond aanneemt, en het trouw in uw hart zult bewaren. Want, Rosa, ik geloof niets van al hetgeen die Raphaël van u zeggen durft.’

Onderbreking in de poëzie:

‘Nou, krijg ik mijn dubbeltje?’ roept eensklaps Hein, die op eenige schreden van daar staat.

Willem werpt hem gestoord een ouden schelling toe.

‘Wat heeft uw vriend Raphaël dan wel gezegd?’ vraagt het meisje, en haar gelaat is zoo kalm, zoo hemelsch rein, dat het Willem ten volle van hare onschuld moest overtuigen.

‘Hij is mijn vriend niet meer. Rosa, die bedorven kerel spreekt

met zooveel minachting van de vrouwen, alsof hij vergeet dat hij eene moeder en eene zuster heeft.’

‘En ook van mij, Willem?’

‘Ook van u, en daarom heb ik met hem getwist; mevrouw is tusschen beiden getreden en heeft mij met al haar adellijken trots, verzocht het kasteel te verlaten. Gij vrouwen, meisjes uit den burgerstand, gij schijnt maar een tijdverdrijf voor dat kasteelvolk te zijn, en mevrouw vindt dat haar zoon gelijk heeft, zijnen jongelingstijd vroolijk door te brengen.’

Hoog rood is de wang van het lief kind gekleurd; ze staart echter Willem vlak in de oogen, al moet ze zich dan ook aan den draaiboom van de weide vasthouden - want duizelig wordt ze van alles wat ze hoort.

‘Willem, ik weet niet wat baron Raphaël van mij hebben wil; maar niet de geringste genegenheid heeft hij van mij te hopen.’

‘Komt Raphaël nooit in uw huis, Rosa?’

‘Nooit.’

‘Toch zegt hij dat gij gaarne naar zijne vleierijen luistert.’

‘Dat is niet waar!’ zegt driftig het blonde kind en tranen, die ze te vergeefs wil wegwisschen, bersten uit hare oogen. ‘Maar och, wat geeft mij ook dat gezegde. Wat stoor ik mij om hem....’ Maar toch gevoelt zij den hoon haar aangedaan.

Hoe moet die Willem haar beminnen, dat hij haar verdedigt tegen hare aanvallers! Zoo lief heeft hij haar, dat hij geen slecht woord jegens haar hooren wil - en Rosa brengt Willem's hand dankbaar aan de lippen.

Tweede onderbreking in de poëzie.

‘Zeg eens, ik kan uw dubbeltje niet vinden!’ roept Hein; ‘geef me maar een ander,’

De schelm heeft den schelling reeds in de tesh; maar hij schijnt nog altijd in het zand van het karrespoor te zoeken.

‘Nu, begrijpt ge,’ zegt Willem, ‘dat ik hier niet blijven kan. Ik ga dezen avond met den postwagen heen; maar het blijft toch gezegd, niet waar, dat ge mij lief zult hebben - dat ge mij trouw zult zijn; dat het *Vielliebchen* u beschermen zal tegen de booze inzichten van Raphaël.’

Diep is het meisje aangedaan.

Het lieve blonde hoofdje heeft een oogenblik tegen Willem's jagend hart gerust.

Derde onderbreking in de poëzie:

‘Als ge mijn dubbeltje niet geeft,’ zegt Hein, ‘zal ik de oude tooverheks gaan roepen. Hoort ge 't!’ - en die prozaïsche stem klinkt prozaïscher dan het kwaken van den kikvorsch, die 's avonds den zang van den nachtegaal onderbreekt.

‘Kom, laat ons gaan, Willem!’ fluistert Rosa. ‘Die jongen maakt mij bang en moeder zal niet weten waar ik blijf.’

Willem heeft den boozen Hein weggejaagd, die in de verte nog roept:

‘Nou, ik zal 't aan heel het dorp vertellen dat hij u gekust heeft.’

Eeuwig aandenken is er tusschen beiden gezworen. Dat is een eed, die zoo licht wordt afgelegd als men jong is. Och, men moet jong zijn om daaraan te gelooven. Gekheid, gelukkige en betooverende gekheid!

Maar welhaast komt de prozaïsche Hein tusschen ons hart en dat van het meisje getreden, en hij zegt spotlachend als een duivel: ‘hoe is het met de dubbeltjes?’

Mevrouw is ongerust over Rosa's wegblijven; maar ze ziet mijnheer Dros, en ze is tevreden. Ze begrijpt: Rosa heeft mijnheer Willem ontmoet, en daardoor is deze zelfs niet naar den mulder kunnen gaan.

Om 't even, mevrouw zal zelve morgen eens even bij den mulder, en des noodig bij den veldwachter aanloopen, om haar beklag te doen. Maar hoe jammer dat mijnheer Dros nu reeds vertrekt. O, ze begrijpt, oom Bazer verlangt dat hij zal weêrkeeren. Zoo alleen zijn op Neerstein, dat is ook niet plezierig. Nu, met hoop op een spoedig weêrzien! Mag zij mijnheer Dros nog eens aan oom Dirk herinneren, als hij in den Haag komt? Mijnheer Dirk Ranke, planter op Java.

Daar nadert een dof gerommel; 't is de diligence. Een zwart gedrocht met twee vurige oogen, dat ginds komt aanwaggelen als een dikbuik, die zoo min een hardlooper is als het voertuig een snelwagen.

Willem's hart is beklemd - en dat van Rosa dan!

Het afscheid is genomen.

Mevrouw zal niet meê buiten gaan, want ze vreest de avondkoelte; Rosa zal mijnheer Willem wel eens uitgeleide doen: nu, dat heeft hij ook liever.

Eene hartelijke omhelzing op den huisdorpel. Nog eens..... eeuwige trouw..... eeuwig aandenken.... dikwijls schrijven.... lange, heel lange brieven.... *Vielliebchen*.... *Vielliebchen* - en Willem verdwijnt in de zware, donkere kas.

De portier wordt toegeslagen en klik-klak! de paarden hernemen den kreupelen loop.

En voort rommelt de wagen - en Rosa tuurt het zwarte gevaarte na, en het kind, want een kind is zij nog, werpt hare kushandjes in de avondlucht verloren.

Aardig, aardig! Wat omwenteling twee onnoozele amandelpitten in een jong hart kunnen teweeg brengen!

V. Oom Bazer.

Neerstein ligt op een paar uren afstand van Antwerpen. 't Is een tamelijk oud, vierkant gebouw, dat om zijne twee torens den naam van *kasteel* draagt, en ge moogt het gelooven, daarop is oom Bazer heimelijk heel trotsch.

't Zijn echter twee torens als twee domphorens zoo groot.

Oom kan zich op geen adellijk schaakbord, met levendige kleuren, wonderlijke beesten en onmogelijke monsters beroemen; ook mag hij het woord 'Heer' niet bij zijn naam noemen.

Na gansch hun leven tegen de feodalen en aristocraten gespookt te hebben - omdat de fabel van den vos en de onrijpe vruchten altijd waarheid bevat - wordt zoo'n titel juist de droom van den nieuwen rijke.

't Is zoo zoet te heerschen, als het bitter valt beheerscht te worden.

Het huis heet Neerstein - waarom? Dat weet ik niet. Als oom in vroeger dagen in vreemde landen reisde, kon men op zijne visitekaart en op de koperen plaat van zijn zwart leëren koffer lezen *Jh.* - 't geen aan den titel van *Jonkheer* deed denken, maar eenvoudig *Johan* beteekende - *Jh. Bazer van Neerstein* - en zoo klinkt die, uit verschillende zelfstandigheden bijeen gesmokkelde naam, tamelijk aristocratisch.

Ja, de bekenden glimlachten wel; maar het deed den schijnbaar dommen kellner, vooral in het met *von's* saâmgeweoven Duitschland, diep buigen en groeten, en gaf aan oom toch het genoeg eenige dagen als 'uwe genade' behandeld te worden - tot groote verlichting van hart en beurs.

Nu, eer en genoeg moeten betaald worden.

Neerstein ligt in een park, dat aan de voorzijde dalsgewijze afloopt. Een bloemhof en een ijzeren hekken scheiden de woning van den lijnrechten en lommerrijken landweg.

Rustig is het landschap aan dien kant.

Achter het huis strekt zich een vroolijke tuin, een rijke boomgaard, verder kreupelhout, een bosch van eiken- en mastenboomen - eene heerlijke wildernis, uit.

Daar achter eene streep goudgeel koolzaad, of wel purperen klaver, of wel blauw bloeiend vlas - en eindelijk de gele zandbergen, de bruine heide met haar diepen horizon.

Aan het eerste landschap heeft Willem de voorkeur gegeven, zoo lang zijne moeder leefde. Zij was de zuster van oom Bazer, en bij dezen had ze, na den dood haars mans, een 's lands ambtenaar tijdens het vereenigde koninkrijk der Nederlanden, eene schuilplaats gezocht.

Voor het afsterven van den ambtenaar leefde de familie in de residentie, op een tamelijk breeden voet, maar later - och, wat kan men met een pensioentje van eenige honderd gulden uitrichten!

't Viel haar bitter af: maar de zuster verborg zooveel mogelijk den tegenzin dien zij gevoelde, om als het ware het genade-brood van haren broeder te ontvangen.

Ook met tegenzin had deze haar ontvangen. Vooreerst, vrouw en kind kosten geld - zooveel lief en dierbaar geld. Dan, 't was zoo vervelend in zijne liefhebberijen, in zijne berekeningen, in zijn - wie weet wat al! - gestoord te worden.

Daarom droeg oom zorg een dozijn maal per week te morren over de verkwisting, de onbedachtzaamheid van zekere menschen - nijldige steken onder water.

Mevrouw was een doorgoed mensch - dat moest iedereen zeggen. Ze verzorgde het huishouden, volgde den oud-notaris in al zijne luimen en grillen, en trachtte door duizende oplettendheden aan de thee-tafel, aan het middagmaal, nu hier dan daar, een goed woord van hem te bekomen.

De grompot had echter nooit iets anders gezegd dan: 'ik dank u, mevrouw Dros! 'en hij verstond volmaakt de kunst om die woorden zoo droog mogelijk uit te spreken.

Willem werd vroeg ter kostschool gezonden, en toen hij weêrkwam scheen alles in huis nog droeviger dan te voren: mevrouw ook was veel verouderd.

Na haren dood verliet Willem de voorzijde des kasteels, zijne lievelings-plaats voorheen, en ging in de wildernis, aan de rivier, in de zandheuvelds, in de heide, bij de boeren leven; hij was jager en visscher; hij hield van paardrijden, zelfs van wedden, drinken en dansen op de kermis en de jaarmarkt.

Wilt gij oom Bazer nader kennen?

't Is een tamelijk lang, mager man, eenigszins gebogen. Sluik piept eenig grijs haar onder de bruin haren muts met groote klep, uit, en deze belet soms zijne lange grauwe wimpers en zijne schuwe, maar helle en doordringende oogen te zien. Hoekig zijn de trekken, scherp en eenigszins gekromd is de neus, dun zijn de lippen. Uit geheel dat wezen straalt slimheid en achterdocht.

Het aanzien van een klampvogel! zegt de boer en trekt een bedenkelijk gezicht.

Oom's halsdas is niet altijd zuiver wit en de punten zijn meestal met snuif bestrooid, dien hij, niettemin altijd zuinig, uit eene gouden doos put. Zijn bruine jas, die bijna tot op de hielen hangt, zwarte fluweelen broek en gekleurd vest, worden nooit ter zij gelegd voor dat ze vet, gestopt en gelapt zijn, even als dit het geval is met de kleurige pantoffels.

Zelden spreekt oom Bazer; maar veel spreekt hij met zich zelve. Gedurig mompelt hij iets, en als men hem soms in zijn leuningstoel bespiedt, speelt hij een wezenlijk gebarenspeel met de handen, als houdt hij eene drukke samenspraak met iemand.

Zie, daar slentert hij door den hof, blijft plotseling staan, zet de opengespreide hand op de borst, schudt ontkennend het hoofd, steekt den wijsvinger vooruit en slaat dan weêr driftig met den arm, als weert hij iemand uit den weg.

Dunkt u niet, als gij dat stomme spel nagaat, dat oom Bazer stapelgek is?

Nu komt er een rustig oogenblik.

Oom zit in zijnen met sits bekleeden zetel en dampet uit zijne vuile, doorgerookte pijp; maar in dat rustig oogenblik is zijn woord nog kort, bondig, de toon snijdend en onhebbelijk.

In zijne beste uren herinnert hij u nog den ouden pruisischen sergeant, die den priegelstok voor het overtuigendste bewijs houdt.

Zijn vroeger leven? Ja, dat is een gesloten boek. Hij was vroeger notaris in eene der Noord-Nederlandsche steden, ging naar Oost-Indië en bracht eene kolossale fortuin meê.

Naar het schijnt, heeft hij nog al gereisd en vroolijk geleefd; doch daarover duldt hij geen woord, geene zinspeling.

Bezoekers op het kasteel komen er niet, of zijn er nooit gekomen. Buren heeft Neerstein ook niet: de oude man is zoo onhebbelijk, en het ziet er zoo naar, zoo vervallen, zoo verwaarloosd op het kasteel uit!

Er is geen enkel vertrek waar men fatsoenlijk nog iemand ontvangen kan: zoo vuil, ontkleurd en versleten zijn de behangsels, de stoelkussens en de tapijten.

De fatsoenlijke klasse noemt oom Bazer een gek, een origineel man; de boeren zeggen, dat hij een vrek, een *schismatiek* is - misschien wel een.....

Oom Bazer bevindt zich in zijne bloemkassen en wandelt, zijne lange pijp rookend en altijd met zijne haren muts op en zijn gebloemd vest aan, van zijne geraniums naar zijne fuchsia's.

Deze verplaatst hij, die daar geeft hij een druppeltje water, die weêr een zonnestraaltje - want bloemkweeken is zijne liefhebberij, en voor deze alleen kan hij soms tamelijk ruimschoots zijne beurs losrijgen.

De knecht brengt hem een brief - en nog wel een ongefrankeerden brief.

De lucht betreft!

Met het bloot oog leest oom Bazer dat zijn achtbare neef, tijdens zijn bezoek bij zijne vrienden, avonturen najaagt en daardoor zijnen naam geweldig compromitteert.

Een zwakke rommeling van het naderende onweêr in de verte!

Verder, de loszinnige knaap laat zijn oog vallen op meisjes uit den geringen stand, en wier betrekking veel te wenschen overlaat. In naam der eer van de familie, meent de schrijver den achtbaren heer Bazer van Neerstein dit te moeten verwittigen.

Een bliksemslag!

Ten slotte: de onlangs aangeknoopte kennis is eene kale juffer, zonder aanzien noch achting, en wier familie speculeert - ja, speculeert op oom's dood en zijne fortuin.

Een ratelende donderslag!

Nu de naamteekening? Geene. Onverschillig; 't moet een deftig man zijn, die een weerloos grijsaard waarschuwt tegen zoo'n snooden aanslag. Maar is een naamlooze briefschrijver niet de meest eerlooze lafaard die er leeft? Daaraan denkt oom Bazer niet.

Willem, waar is Willem? Zien, spreken moet hij hem!

Juist treedt de jongeling de bloemkas binnen; hij is in vroolijke stemming en vermoedt niets van den storm. De jachthond springt blaffend van dartelheid tegen hem op, en hij evenmin als Diane, merkt dat oom beeft en dat het oog van den ouden man fonkelt.

'Mijnheer Dros' - en dat woord *mijnheer* is een bewijs, dat de oud-notaris zijn gezag wil doen gelden; daarbij wordt het, nu vooral, op gestrengen toon uitgesproken; 'het schijnt dat gij er genoeg in vindt, u op uwe reistochtjes liederlijk te gedragen.'

Ik moet bekennen dat Willem juist niet heel gevoelig is voor de donderbui van oom's karakter. Tamelijk onverschillig zet hij zich neêr en weert Diane van zich af, die hare pooten tot op den schouder des jongelings plaatst, en hijgend van dartelheid den ruigen kop langs het hoofd van haren meester wrijft.

'Foei, Diane!' zegt Willem bestraffend.

'Mijnheer Dros!' Oom staat recht als eene kaars, en de brief klatert door het beven der hand; 'ik verzoek dat gij mij aanhoort, als ik u de eer doe het woord tot u te richten.'

'Ik luister, oom.'

‘Ik geloof dat gij mij rekenschap schuldig zijt van uw doen en laten, mijnheer Dros; of vergeet gij dat ge van mijne beurs leeft, mijnheer Dros?’

‘Ik vergeet het nooit, oom!’ zegt Willem; ‘doch mag ik weten.....’

‘Ik verbied u, mijnheer, uwen naam te compromitteeren door het aanknoopen van liefdesbetrekkingen, of het najagen van misplaatste avonturen.....’

Overeind, fier recht springt Willem.

De openhartigheid straalt uit het wezen, en zoo trotsch is hij op zijne genegenheid - want 't is wel van Rosa dat er spraak is - dat hij ze openhartig bekennen durft.

‘Waarom zou ik u inderdaad de ontmoeting verbergen.....’

‘Hoe, gij bekennt mijnheer Dros?’

‘Dat ik bij mijn bezoek op het kasteel van baron Hardy, een meisje heb ontmoet dat ik hartelijk lief heb, oom? Waarom zou ik het niet bekennen?’

‘Een meisje uit den geringen stand.’

‘Ja, indien geld alleen den deftigen stand kenmerkt, oom, dan hebt ge gelijk. Een officiers-kind - niets meer dan dat, zonder titel, zonder wapen, zonder fortuin, met een burgerlijk verleden, met eene burgerlijke toekomst; maar eerlijk, deugdzaam.....’

‘Eene lichtekooi!’

Bleek werd Willem - bleek als een doode.

Wie durft het voorwerp zijner eerste liefde dien schandelijken naam toewerpen! Koortsachtig grijpt hij den brief uit oom's handen. Naamloos. Doch neen, hoe verwrongen ook, schijnt hij het schrift van Raphaël te erkennen. Maar juist die naam, welke nu zijn mond ontvalt, is voor oom eene waarborg.

Menschen van adel kunnen immers niet liegen! Hun woord is een Evangelie!

‘O, ik zal hem dien brief in het aangezicht gaan slaan!’ roept Willem driftig.

‘En ik, ik zal u mijne deur uitjagen, mijnheer Dros!’ antwoordt oom, als een afdoende maatregel.

‘Ik zal hem zeggen dat hij zijn adel schandvlekt met zoo laf te lasteren! Weet ge wel waarom hij dat eerlijke meisje en mij, hatelijk in uw oog maken wil?’

‘Ik wil niets weten, mijnheer Dros. Gij zijt een onwaardig mensch. Hoe, gij durft op den dood van uw oom speculeeren!’

‘Ik? Rosa en de oude moeder zouden eene laffe speculatie op uwe fortuin maken! Mijnheer, gij kent Rosa Ranke niet!’

‘Rosa Ranke? Ranke, zegt gij?’

De pijp valt oom Bazer uit de hand. Al zijne leden trillen; zijn adem schijnt hem in de keel te stikken, en nooit heeft Willem den grijsaard zoo verschrikkelijk gezien.

Knecht en meid schieten toe: water, azijn, hofmansdruppels! Spoedig, de oude krijgt een beroerte! Willem vergeet zijne gramschap, zijne liefde: 't is een oud man, 't is toch zijn oom! Het woord 'vergiffenis' ligt hem reeds op de lippen. Weg, weg! Oom wil hem niet meer zien! Nu, nu, hij zal heen gaan; maar het doet hem zeer aan het hart.

Waarom moet oom ook den schandelijksten naam die er te vinden is, op 't dierbaarste werpen wat hij in de wereld heeft - op Rosa Ranke!

't Licht brandt in eene kleine kamer van het kasteel; een weitesch, een geweer aan den muur, eene hengelroê en een kwakkelnet aan het venster; de hond op eene mat; pijpen en tabak-asch op tafel; een muts daar, een jas ginder, een strooiedoep op den grond, een schoen rechts, een laars links - wanorde overal - toonen u een jongmansvertrek.

Daarbij Willem zelf zit aan tafel, en het krassen der pen duidt aan dat hij koortsachtig schrijft - hij schrijft zijn eersten brief aan Rosa.

Hoeveel stof! Ach en och! Zuchten en tranen! Wee, o wee!

Wie duivel had gedacht, dat de booze Hein met zijn dubbeltje, zóó spoedig op het tooneel zou verschijnen!

Er wordt een licht gedruisch aan de deur gehoord; behoedzaam wordt ze geopend, en daar staat oom Bazer, bang en bevend, als een zondaar op den dorpel.

In zoo'n houding heeft Willem hem nog nooit gezien.

De grijsaard sluit de deur, ziet behoedzaam rond en komt, sleffend met zijne gekleurde pantoffels, de tafel nader.

'Willem!' zegt de oude man goedaardig; 'Willem, ik zal hier wat komen zitten, want 't is zoo eenzaam in mijne kamer.'

Daar komen zitten - zoo eenzaam in zijne kamer! Wonderlijk, allerwonderlijkst! Dat is nog nooit gebeurd.

Van waar die plotselinge ommekeer? Willem werpt eenige boeken en jachtgereedschap van een stoel, en schuift dien ontroerd bij de tafel. Zou oom Bazer zinneloos, kindsch geworden zijn? Daarna schuift hij het deels bekrabbelde papier terzijde; maar de oude man let er niet op.

'Gij hebt mij veel verdriet aangedaan, Willem!'

'Ge moet mij dat vergeven, oom!' en de jongen verfronselt een stuk papier en houdt de oogen afgewend, evenals oom de zijne nauwelijks durft oplichten.

'Willem, hetgeen daar straks tusschen ons gebeurde, is niet gemeend, niet waar? Bedenk dat gij geene verbintenis beneden uw stand kunt aanknoopen.'

De jongeling zwijgt.

'Er wacht u na mijn dood eene schoone fortun....' - oom Bazer's stem is diep ontroerd - 'en gij kunt door uwe positie een

voornaam standpunt in de wereld bezetten. Zóódoende zult gij aan den wensch van uwe moeder, mijne zuster, beantwoorden. Ik weet, daaraan denkt de jonkheid niet en zij waant dat eene eerste genegenheid de eenige is, en dat ze eeuwig duren zal. Maar neen, zoo dwaas zijt ge niet, Willem! Ge zijt nu jongeling, ik wil u ook voortaan als zoodanig behandelen; uw zakgeld zal ik vermeerderen, en ge zult de wereld gaan zien; ge zult Brussel - Parijs bezoeken. Later zullen wij eene vrouw voor u opsporen - eene jonge, schoone en rijke vrouw....'

Oom spreekt zeer onsamenhangend en gejaagd voort; Willem staart nog altijd voor zich uit en het papier kraakt koortsachtig in zijne handen.

'Maar oom....'

'De familie welke gij mij noemdet, de.... Ranke's zult gij niet meer willen terugzien, niet waar? Aalmoezen kunt gij haar geven - in 't geheim bij voorbeeld; gaarne wil ik u eene goede som gelds, ja, wel honderd vijftig gulden voor haar geven, en later - later zullen wij zien.'

Nu licht Willem de oogen op en richt ze brandend op die van den grijsaard, die de zijne afkeert.

'Maar wie, oom, wie heeft u gezegd dat mevrouw Ranke om eene aalmoes bidt?'

'Wel niet rechtstreeks, Willem - niet rechtstreeks; maar dat volk is altijd op geld uit....'

'Maar ik begrijp u niet. Leg die verkeerde denkbeelden ten opzichte eener eerlijke familie af, oom. Noch hooge stand, noch fortuin kunnen mij bekoren; maar de zalige wil mijner moeder, en ook.... uw verlangen zijn mij lief. Alleen kan ik niet dulden, dat men van Rosa Ranke spreekt als van een diep gevallen, een eerloos wezen, terwijl zij het braafste en naïefste kind der wereld is. Kendet gij die goede menschen?'

'Ik ken ze....'

'Hoe, gij kent ze, oom, en ge kunt zoo'n oordeel over hen strijken?'

'Ik ken' - en oom aarzelde - ik ken die familie eenigszins.'

'Hebt gij misschien, in Oost-Indië, Dirk Ranke gekend?'

Dirk Ranke!

Oom Bazer is weêr de man van zoeven in de bloemkas.

Bevend, bleek en met brandend oog richt hij zich op; met bibberende hand stoot hij Willem van zich af.... Dirk Ranke!

Wat werpt men hem ook nu juist dien naam in het aangezicht! Oom Bazer houdt niet van dien naam - ziet, verstaat ge dat niet, mijnheer Dros? Hij kent dien naam niet; hij heeft geen mensch van dien naam gekend; hij wil hem niet kennen!

En toch, toch waggelt oom Bazer, met eene vervloeking op de lippen, de deur uit en zijne lange zwarte schaduw loopt hem, als een dreigend spook, achterna....

VI. De slang onder de bloemen.

't Is vreeselijk druk in het huis van mevrouw Ranke.

Druk? zal men misschien vragen. We zien er echter niemand anders dan moeder en dochter, en zoo even hebben we Hein, gewis voor eene boodschap, naar het dorp zien rennen.

't Is waar, er zijn geene genoodigden in het kleine huis, geene onverwachte gasten; maar toch is het er nu buitengewoon druk.

In de gewone dagen bewegen zich de twee bewoonsters bijna niet, vooral niet mevrouw: ze zitten den heelen dag als twee standbeelden voor het venster. Nu is er noch naaiwerk, noch *Haarlemmer*, noch ridderroman te zien.

Mevrouw zelf is te been en gaat en komt, verschuift hier een stoel, futselt daar aan een gordijntje, klopt verder het minste stofje van de vensterbank, verschuift het roode tafelkleed - en zie hare kleeding eens! Ze heeft nu haar purper gebloemd jak niet aan, neen! 't is haar zwart zijden japon; ze heeft eene frisch blanke muts op, een frisch donkerkleurigen halsdoek om.

En Rosa ook ziet er zoo zondags uit; maar toch is ze bleek, en als ze niet gedurig haar aangezichtje afwendde, zou ik zeggen dat haar oogen rood geweend zijn.

Inderdaad - nog geen half uur geleden heeft hare moeder door strenge woorden verkregen, dat ze zich wat opschikken zou, zoo als zij zelf gedaan heeft.

Nu neemt Rosa de kleine saksisch porceleinen kopjes uit de kas en veegt er zorgvuldig het stof af, terwijl hare moeder naar de keuken gaat, waar de waterketel zijn eentonig liedje boven het vuur zingt.

Nu ook komt Hein, met wie mevrouw zich verzoend heeft, rennend als een veulen van het dorp terug, met drie grauw papieren zakken in den arm; doch hij zet het maar op een loopen, als hij het huis in 't gezicht krijgt.

Vijf minuten vroeger ging hij voetje voor voetje, en maakte van tijd tot tijd inspectie over de gevulde builen.

De eerste bevatte thee - Hein eerbiedigde den eigendom; de tweede suiker - Hein nam er zijne percenten van, door er met een natten vinger in te doopen; de derde hield thee-moppen in - Hein eischte, onmeêdoogend als een ducq d'Alv, den tienden penning, of beter de tiende mop.

Het blijkt dus genoegzaam dat het feest is bij mevrouw Ranke, zelfs een zeer buitengewoon feest, want anders zou de zuinige vrouw zich die buitengewone uitgave niet getroosten - zij, die soms zooveel moeite had om het begin en het einde van het jaar behoorlijk saêm te knopen.

Luister:

Kort na den middag is de livrebediende van 't kasteel gekomen, om belet te vragen voor baron Raphaël, en dewijl het aangeduide uur juist theetijd is - want mevrouw was eene echt 'hollandsche vrouw' - wordt er ook bijzondere aanstalte gemaakt, om den hoogen bezoeker behoorlijk te ontvangen.

De kopjes en schoteltjes zijn veelal met zwarte bersten dooraderd; maar men zoekt er de drie beste uit; de theeketel - och, hij heeft in zooveel tijd zijn huiselijk gezang niet laten hooren! - wordt opgewreven, en men zal hem zóó plaatsen dat baron Raphaël de diepe blutsen niet zien kan.

Heere-jé, hoe weinig moppen! Ja, de moppen zijn, zoo als Hein verzekert, bijzonder duur, sedert het meel zoo hoog in prijs klimt - en dat moest hij, de muldersjongen, toch wel weten.

Wat al buitengewone onkosten! Maar ook, zie eens, baron Raphaël ontvangen.... een baron.... een zoo voornaam persoon, die met oom Dirk de ingebeelde avonturen der goede vrouw komt opsieren.

Schaduwbeelden - niets dan schaduwbeelden!

Heere-jé! daar komt de baron zoo maar, als een gewoon sterveling, op zijne voetjes aan wandelen.

Nog een blik rechts en links door de kamer en vooral op Rosa; 't is of mevrouw aan al wat haar omringt kommandeert: geef acht, bataillon!

Een oogenblik later is baron Raphaël gezeten, en al de genomen voorzorgen, welke hij rondom zich ontwaart, doen hem heimelijk glimlachen.

Terwijl hij, uiterlijk, hoogst eerbiedig is, spot er inwendig bij hem eene stem - wat mag dat gekke wijf zich wel inbeelden? En waarachtig, 't is moeielijk na te gaan wat roman mevrouw nu weêr optimmert.

Laat de eerste plichtplegingen voorbij gaan.

Welkom vooral is de baron bij de officiers-weduwe, nu hij zegt dat hij in den Haag is geweest - de lezer gelieve op te merken, dat onze personen een jaar of vijf vóór de omwenteling van 1830 leven - en in de residentie heeft hij zich met mevrouw's zaken bezig gehouden.

Maar luister dan toch!

Baron Raphaël weet te vertellen dat oom Dirk voor twintig jaren - ja, langer is 't nog niet geleden - te Pekela..... Pikola..... och, 't zijn zulke gekke namen - te Pikalongang is te zien geweest. Rijk was hij destijds als een Nabob. Opsporen zal men hem - daaraan is geen twijfel, en dat mevrouw, zijns eigen broërs echtgenoot, de eenige erfgename is - dat zullen toch al de wetten en rechtbanken der wereld niet betwisten.

Rosa heeft met een wel wat gedwongen lachje geantwoord; zij is ook mijnheer den baron dankbaar voor de moeite, welke hij genomen heeft; maar overigens is zij zeer ingetogen, tot groote spijt van mevrouw, die er zelfs boos om is.

Och, hare gedachte zijn elders! Ook de baron merkt het wel. Evenwel heeft Raphaël gehoopt dat zijne, wel wat grof saëm gesponnen leugen, een onmeetlijken indruk op haar maken zou.

Spotternij! wat geeft aan een hart, dat met een eersten liefde-droom geplaagd wordt, de voorspiegeling van al de schatten der wereld! Hein met de dubbeltjes komt later. Wie Willem's hart bezit is nu nog rijk genoeg.

De baron verandert van gesprek.

De reis, de ontmoetingen in de trekschuit en diligence; de hofstad, met al hare pracht en luister.....

‘Maar, verontschuldigt mij over de onderbreking,’ zegt mevrouw, ‘mag ik u eens vragen in welke omstandigheden men oom Dirk te Pikela..... Pokela..... of hoe is het ook..... gezien heeft?’

Ja, daar kan de baron niet juist op antwoorden, noch wie hem daar zag..... en hij keert terug naar..... het hof, een duël hier, een avontuur daar, eene aardigheid ginder, en dat moet volgens hem stof genoeg opleveren om de aandacht van een jong meisje tot zich te trekken, en dat schijnt dan ook min of meer te gelukken.

‘Maar wonder, heel wonder is het toch wel, dat oom Dirk niet eens geschreven heeft!’ onderbreekt mevrouw op nieuw, die haar spiegelbeeld, zoo rijk en fantastisch gekleurd, maar niet verlaten wil. ‘Vindt u dat ook niet, mijnheer de baron?’

Mijnheer vindt dat ook; maar innerlijk zegt de baron: ‘Loop naar den duivel met oom Dirk en heel de Oostinje!’

Raphaël is diep gekwetst over de koude en stugge houding van Rosa en hij beraamt een aanval, die voorzeker de aandacht moet boeien, zoowel die van het meisje als de uwe, lezer.

‘Gewis het lot kan wonderlijk keeren,’ zegt hij, hoewel mevrouw,

geen letter van het lotverwisselen gesproken heeft. ‘U hebt mijnheer Dros gekend?’

Mevrouw let op, Rosa krijgt een schok door het lichaam, een licht blosje op de wangen en eene beving in de handen.

‘Of ik hem gekend heb, Heere-jé!’

‘Weet ge dat hij zich voor het oogenblik in den Haag bevindt?’

‘In den Haag, zegt u!’

Rosa ligt het deksel op van den theepot, hoewel ze zeker niet weet, wat ze in die rookende theeblaêren te zien heeft.

‘En in welke betrekking, mijnheer de baron?’ vraagt mevrouw een scherpen blik op haar dochter werpende.

‘Ja, u weet, mevrouw, dat hij Neerstein heeft moeten verlaten, ontferd door zijnen oom.....’

‘Weggejaagd en ontferd, ja!’ en mevrouw ziet nog scherper naar Rosa.

’s Meisjes oogen zwemmen in tranen, en ze ziet nu den eenzamen steenweg op, hoewel ze evenmin weet wat ze daar zoekt, als zoo even in den theepot.

‘t Scheen me ook geen geschikt mensch toe, mijnheer de baron!’

‘Wat wilt ge, mevrouw, men is jong! Ik weet niets nadeeligs van hem; maar men zegt dat het gedrag jegens zijn oom niet te rechtvaardigen is. Hij heeft, na het verlaten van het kasteel, dienst genomen, en op dit oogenblik.....’

‘Heere-jé! heeft dat jonge mensch zich verlopen!’

‘En op dit oogenblik is hij gewoon huzaar.’

‘Hoort ge dat wel, Rosa! Wie had zoo iets kunnen denken!’ klaagt mevrouw, en ze wenscht zich geluk die gekke vrijagie met hare dochter belet te hebben.

Bedaar toch, jagend hart van Rosa! Ieder woord brengt eene wonde toe, die geen tijd heelen zal! En dat lijdt Willem voor haar! Te veel, te veel! Ze richt zich onstuimig op, bedekt de oogen met de twee handen en vlucht de deur uit. O, stroom nu vrij tranen!

Hemel, zou de baron, die huichelaar! iets onaangenaams aan mejuffer Rosa gezegd hebben? Wel neen, niet waar mevrouw? Jonge meisjes grillen! Het meisje is ontroerd, diep ontroerd over 't geen mijnheer Raphaël van oom Dirk vertelde....

Och, waar had men oom Dirk ook voor 't laatst gezien? 't Is zoo'n wonderlijke naam, dien moeder maar niet kan onthouden.... Te Pikola.... Juist te Pikalonga! En mevrouw drijft weêr, in haren luchtbal, naar de koloniale streken - maar de baron luistert niet meer; hij brabbelt het een door het ander; hij wenscht heimelijk mevrouw naar de maan, en ziet gedurig naar de deur waardoor Rosa is uitgegaan.

O, gij onbeendig diplomaat!

Mevrouw heeft wel een of tweemaal in de achterdeur, bestraffend geroepen: ‘Rosa!’ De baron heeft een oogenblik het hoofd buiten

gestoken en rond gezien, of hij het blonde meisje niet zag; maar te vergeefs.

Nu wordt het Raphaël ook te benauwd in het huis van mevrouw Ranke; 't is er om te stikken! Die oom Dirk wordt een spook - eene nachtmerrie voor hem, welke in volle daglicht hem dreigt te vervolgen.

Het afscheid is genomen, mevrouw recommandeert zich voor een tweede bezoek - doch wat verwensching baron Raphaël bij deze gelegenheid tusschen de tanden mompelt, weet de hemel.

Een oogenblik later komt Rosa binnen.

Mevrouw is zeer kwaad.

‘t Is waarachtig schande,’ zegt ze, ‘zoo onbeleefd te zijn, jegens iemand die zich zoo hoffelijk aanstelt. O, ik weet wel waar de schoen u wringt, mejuffer! maar geloof me, die gekheid met een gewoon huzaar zal niet voortduren: dat heb ik u reeds gezegd. En zie, als oom Dirk eens weêrkeerde!’

Het meisje zwijgt; zij ziet hare moeder smeekend aan, maar deze keert haar den rug toe. Haar oog valt op het portret haars vaders, en het is alsof zij daar hulp en troost zoekt voor den vriend harer jeugd - maar het portret glimlacht zoo als altijd.

Die Raphaël zal ze niet beminnen, want een eerlijk doel heeft hij niet, wanneer die trotschaard zich verwaardigd in het huis der arme weduwe te komen neêrzitten.

Soldaat is Willem, dat is waar. Voor eenige maanden heeft Hein het meisje geroepen, en ginds aan den molen - 't was een droevig oogenblik! - heeft Willem, de verstootene op Neerstein, de verstootene op het kasteel van Hardy, de verstootene zelfs in het huis harer moeder, waar hij zoo lang de lieveling was geweest - ginds heeft hij Rosa aan het *Vielliebchen* herinnerd.

Daaraan wil ze getrouw zijn.

Nu, mevrouw is een goed mensch, en ze kan niet boos blijven: enkel hoopt ze, de lichtgeloovige! dat Rosa de hand niet verstooten zal, die de baron haar toereikt.

De droeve indruk wordt allengs weggevaagd, gelijk de wind nu de eerste gele blaëren van het najaar van den steenweg wegwarrelen doet; gelijk de blanke wolken ginds aan den horizon voorbij schuiven, en weêr den blauw azuren hemel laten zien.

Maar wat is dat daar in Rosa's naaimandje? Een haar onbekend doosje.

Nu, wat zou het zijn? en mevrouw buigt zich ook nieuwsgierig voorover. Hemel! een klein diamanten hartje, aan een donker blauw fluweelen bandje.

Heerlijk, heerlijk! Allerliefst! Hoe schittert de kleine steen en pinkt hij het meisje toe, als wilde hij wedieveren met Rosa's blinkende oogen! Hoe sierlijk steekt dat blauwe lint op den blanken

hals af! Maar dat is om gansch het dorp afgunstig te doen zijn - en op dit oogenblik denkt het meisje, misschien voor het eerst: 'gij zijt schoon Rosa!'

Maar hoeveel mag dat kleinood wel gekost hebben? en het meisje wordt ingetogen. Welke opofferingen moet moeder zich niet getroosten, om dat prachtige geschenk aan hare dochter te geven!

'Ik, kind?' roept mevrouw, 'maar dat geschenk komt niet van mij!'

'Niet van u, zegt ge? Niet van u?'

'Heere-jé! misschien komt het wel van oom Dirk!'

'Maar hoe komt het dan hier, moeder?'

'Och, net als in de romans! Daar weet men ook niet waar dat altemaal vandaan komt; maar 't is er toch. Zou er hier ook eene toovergodin in 't spel zijn?'

'O, ik begrijp alles....' en ze rukt het sieraad van den hals, waar het een oogenblik gepronkt heeft, maar houdt het nog besluiteloos in de hand. 'Dat geschenk komt van baron Raphaël.'

'Wel mogelijk! dat is allerliefst van hem!' jubelt mevrouw.

'Neen, moeder, dat kan, dat mag ik niet aannemen.'

Dwaas klinken die woorden in de ooren van mevrouw. Waarom niet aannemen? Eindeloze twist. Ja, 't is inderdaad wel van den jongen baron, zegt mevrouw, want daar, op den bodem van het doosje, heeft zij eindelijk zijnen naam bemerkt.

Jammer, antwoordt het hart der dochter, dat het juist van hem komt. Het stond haar zoo goed!

Och, welke aardige stemmen klinken er nu toch in haar binnenste, en doen haar pijnigend en besluiteloos op het juweel, dat ze in de hand heeft, staren.... Men neemt, zoo fluistert het hartje, men neemt die kleinigheden aan, lief kind. Zóó gaat het in de wereld. Huichel maar wat genegenheid voor Raphaël, en morgen zult gij andere versierselen in uw naaimandje vinden, en Willem zal u des te liever hebben, als hij u schooner vinden zal bij zijn wederkeeren!

Schooner, maar - ontrouw aan het gegeven woord. Neen, neen, leidt ons niet in bekoring!

Hein komt precies langs het huis gelanterfant; twee tikjes op het venster en hij staat in de kamer.

'Loop eens naar 't kasteel, Hein, en geef dit doosje aan baron Raphaël; zeg hem, dat hij dit hier vergeten heeft.'

'Dat zal toch niet waar zijn!' roept de moeder.

'Het kan, het mag niet anders, moeder.'

'Gekheid! u in twist stellen met mijnheer Hardy! O indien uw vader nog leefde....'

'Die zou mij zeggen: gij handelt wel.'

Mevrouw begrijpt niets van al die grillen; ze zal er nog eene ziekte van zetten - ja, dat zal ze. Heere-jé, wat zijn de meisjes in dezen tijd toch dwaas en eigenzinnig!

‘Gij hebt wel een geschenk aangenomen van Willem Dros,’ hervat mevrouw vinnig.

‘Ja, dat is waar: 't is maar een koperen ringetje van eenige centen; meer toch kon een gewoon huzaar - zoo als mijnheer de baron zegt - niet geven; maar die koperen nietigheid is mij duizendmaal liever, dan al de diamanten der wereld.’

O, dat is al te veel: zóó heeft Rosa nooit tot hare moeder gesproken, al was de toon waarop dit gezegd werd, dan nog zoo zacht en stil.

De vrede is uit het huis verbannen.

En later, nu het avond is geworden, is mevrouw zonder spreken naar hare kamer gegaan en heeft zich te rust begeven.

In de kamer daarnaast, die van Rosa, is het licht wel is waar uitgeblazen, maar de moeder hoort dat hare dochter nog niet te bed is; zij hoort het lichte gedruisch van haren voetstap - stil! ze hoort haar gesnik en gezucht.

Toch zal mevrouw geen teeken van verzoening geven - zeker niet. Als Rosa 't eerste komt - dat is iets anders. En toch, de smart van haar kind doet haar het hart angstig kloppen.

De maan valt met een breeden, helderen straal in de kamer; aan den deurstijl leunt, in haar nachtgewaad en op hare bloote voetjes, het blonde dochterke en fluistert vreesachtig:

‘Moeder.....’

Mevrouw zwijgt. ‘Barsch wil ik zijn!’ zoo denkt de goede vrouw; want haar meesterschap wil ze toonen; maar in haar hart wenscht ze zich geluk dat Rosa gekomen is.

‘Moeder.’

‘Wat is er?’

‘Slaapt ge nog niet?’

‘Dat hoort ge wel. Waarom gaat ge niet naar bed?’

‘Och, ik ben zoo ongelukkig.’

Aardig figuurtje, nu Rosa in het schijnsel der maan treedt: zoo eêl, zoo bleek, zoo fantastisch, met die bloote voetjes, verward haar en wanordelijk kleedsel - met het hoofdje gebogen en de handjes saêmgevouwen.

‘Ongelukkig!’ mompelt mevrouw en draait het hoofd in het kussen om.

‘Moeder, wilt ge mij vergeven wat ik u misdeed?’

Die woorden snijden de moeder door het hart.

‘Nu ga maar te bed,’ zegt ze; ‘daar zullen wij morgen wel over spreken.’

Het meisje begint te snikken.

Mevrouw draait zich, rechts en links; ze kan het waarlijk niet meer uithouden.

‘Nu, nu, alles is vergeven en vergeten!’ en ze kust hare dochter en geeft haar de ‘benedictie’, die Rosa voor het eerst van haar leven

dien avond moest derven - en dat zegt zóóveel voor een braaf kinderhart!

En nu zit Rosa op hare knieën voor moeders legersteê, en houdt den hals der brave oude met hare beide armen omslingerd.

‘Geloof me moeder,’ zegt ze, ‘ik mag dien Raphaël niet beminnen! Aan Willem gaf ik mijn hart, en trouw moet ik hem zijn, des te meer omdat hij ongelukkig is.’

Mevrouw is diep bewogen.

‘Ja,’ denkt ze, als Rosa is heen gegaan; ‘t is precies met haar als ik met Ranke-zaliger. Vijf-en-dertig jaren is het geleden, en ik gevoel dat alles nu weêr zoo levendig als toen..... Wonderlijk! 't Was anders een schoone partij met baron Raphaël..... barones Hardy.....’

En Rosa droomt van Willem en het arme koperen ringetje, en mevrouw droomt van oom Dirk, die van Pekola..... Pikola..... terug gekomen is, in het kleet van een huzaar. 't Is gek! maar hij strooit handenvol diamanten bloemen op de spreij van haar bed, die in eene groote, heel groote *Haarlemmer* veranderd is - en, dat is niet gek, de diamanten namelijk.

VII. Dissolving views.

Ik ben zeker, lezer, dat ge meer dan eens in het een of ander kleine theater, misschien wel op deze of gene kermis, de smeltende tafreelen gezien hebt - en daar, rustig op eene bank gezeten, in éénen avond, de wereld hebt rond gereisd, de geschiedenis van haren aanvang tot op onzen tijd, voor u uit het graf hebt zien oprijzen; ja zelfs, de wereld van hare wording, tot op het tijdstip harer volmaking, hebt zien ontwikkelen?

Ik ook ga een aantal smeltende tooneelen, die op mijne geschiedenis betrekking hebben, voor uw oog laten heen schuiven. Licht dat ik u, in één hoofdstuk, een jaar of drie laat doorwandelen.

Roep uwe verbeelding wakker, toover bij elke voorstelling wat er aan mocht ontbreken, en, wilt ge, fluit bij elk een vroolijk of een droefgeestig deuntje, want bij de *dissolving views* hoort muziek.

Opgelet! daar verschijnt het eerste stuk.

* * *

Eene kleine dorpskerk. Bemoste muren en een oude toren. Op zijn grauw voorhoofd eene gouden ster, de uurwijzer. Op zijn donker blauw spits een blinkend haantje - blinkend in het september-zonneke. Beneden aan zijnen voet het doodenveld - zoo vervelend eenzaam, dat alleen dooden het daar kunnen uithouden. Eenige breedgetakte linden op den Gods-akker. De klok klept. Op het kerkpad boeren en boerinnen in zondagskleed, meisjes en knapen. Daar ook komt Rosa Ranke. Ze laat hare

moeder op haren arm steunen. De meeste voorbijgangers knikken de weduwe goeden dag, maar Rosa niet meer, ofschoon zij even als te voren allen toeknikt. Waarom wenden velen het hoofd om, of schijnen zij, in 't voorbijgaan, in zoo druk gesprek te zijn, dat ze het in rouw gekleede meisje niet zien? Zoo bemind was zij vroeger, dat de boomen haar welkom schenen toe te wuiven, dat de vogelen heller zongen, de bloemen zoeter geurden, het zonneke vroolijker op het voetpad glansde - terwijl daarbij ieder oog een nieuw zonneke werd, dat haar vriendelijk toepinkte. En nu - nu groet haar niemand. Hein alleen neemt de muts af: misschien omdat hij eens een dubbeltje gekregen heeft.

* * *

Eene levendige groep dorpsmeisjes. Zie, daar is het blonde Marieke, het aardige Mientje, het vroolijke Truike! Wat hebben die liefjes toch booze en spottende oogen, nu Rosa haar groetend, voorbij treedt. Hè, wat ziet ze bleek! Wat uitgestreken gezicht! Hoe vroom houdt zij nu de oogen naar beneden! Zou men niet zeggen, dat zij de witte lelie der onschuld is! Dat heeft durven denken, baron Raphaël in haar net te krijgen - en dat loopt nu de soldaten na - een gemeen huzaar! Maar dat zit in 't bloed! ... Zie, daar is juist het rijtuig van 't kasteel. Ze durft niet opzien. Maar ook mevrouw de barones wendt het hoofd om; mijnheer Raphaël glimlacht, en de paarden schijnen van genoegen te hinneken, nu zij Rosa's keurig gestreken rouwkleedje met slijkspatten bemorsen. Wel besteed, wel besteed! - en allen lachen, maar vroolijk Truike lacht niet, en 't is anders het grootste lacherke van den hoop... Truike bukt zich en futselt aan haren schoen die, zegt ze, telkens uitschiet. 'Ja,' zegt de oude doodgraver, met zijn grijzen schanslooper aan, en die, 't is aardig genoeg, tusschen die vroolijke en levenslustige meisjes gaat: 'ja, maar er staat geschreven; zoo dan wie meent zonder zonde te zijn, werpe den eersten steen op haar!' Waarom haalt die grauwe ongeluksvogel juist die spreuk aan?

* * *

Het inwendige van een kerkske. Witte muren. Een enkel beeld. Hier en daar een zwart geworden schilderij. Een altaar met blinkend koper, klatergoud en bloemen versierd. Eene rood koperen lamp voor den Zaligmaker aan het kruis. Een eikenhouten gestoelte links van het altaar; dáár rood fluweelen kussens op zit- en knielbank. Boven het gestoelte een gekleurd adellijk wapen: daar onder de gepluimde barones en naast haar de jonge baron, die overeind staat, de armen op de borst gekruist, geewt en rond ziet. Op den predikstoel een grijze herder, die voor tekst neemt: Hoe zijt

gij hier gekomen zonder bruiloftskleed? ‘Schuins, ietwat spottend ziet men naar Rosa Ranke, die het hoofd op den boezem laat zakken en weent. Ze bidt voor Willem die haar vergeten, voor Raphaël die haar gelasterd heeft! Maar ze richt het door tranen overvolkte oog ten hemel, als de predikant met Paulus zegt, al sprak de apostel dan ook niet van aardsche liefde: Alle dingen verdraagt zij; alle dingen hoopt zij; alle dingen verwacht zij.’

* * *

Op den heuvel, achter het park van het kasteel, een oud, verlaten, landelijk zomerhuiske, gebouwd uit knokkelige eikenstammen. Groene, gesloten en verzakte vensters. Zwart stroodak, met bossen groene donderblaëren en een gebroken weêrhaan. Aan den voet struweelen en klimop. 't Geheel bijna verborgen onder de neêrhangende takken van een bruinen beukenboom. De avondgloed speelt door het loof en toovert wonderlijke licht- en schaduwbeelden op den grond. Tortelduiven in de takken. Twee personen op de bank voor het paviljoen.... ‘t Is de baron en Rosa Ranke!’ zegt spotlachend de timmerman, Truïke's vader. die ginds aan den draaiboom gewerkt heeft en nu met zaag, beitel en hamer in de hand, en zijn pijpke rookend, over 't voetpad gaat. ‘t Is’ - herhaalt de booze echo van het dorp - ‘t Is Rosa!’ En 't klinkt en herklinkt, eerst fluisterend en eindelijk donderend, nu baron Raphaël bij het hooren van dien naam, geglimlacht - niets meer dan geglimlacht heeft. 't Is een boos ding, een glimlach! 't Doodt soms gewisser dan een dolksteek.

* * *

Vroolijk Truïke van den timmerman, het naaïsterke, zit in haar kleinen winkel langs den straatweg, waar mutsen, kleurig lint, kant en tulle voorhanden zijn. 't Is zoo'n koket kopke, met vinnige oogen, dat zoo lustig kan lachen en stoeien! 't Droomt zoo gaarne van schoone kleëren, schoon bestrikte mutsen - misschien wel van wat meer. 't Zou veel geven voor een blinkend diamantje! Dwaas kind, 't heeft er twee in het hoofd, rijker en schooner dan er ooit gevonden zijn. Maar die droomen verraadt zij haren vader niet, die daarnaast in het werkhuis planken zaagt en schaaft, en vroolijk zingt - want boos is de man niet. Goed is hij voor zijn kind, en van die schoone planken, denkt hij nu, zal hij eens een prachtige kas maken, tot bruidsgeschenk voor zijn vroolijk Truïke. Ook aan hare moeder verraadt zij hare gekke droomen niet - aan hare moeder, die daar binnen, in 't kleine woonkamerke met frisch rood steenen vloer, spint en berekent hoeveel garen ze nog wel spinnen moet, eer ze den wever van het dorp een stuk fijn lijnwaad

bestellen kan - ongetwijfeld ook voor Truike, als die eens trouwen zal. Zing maar, vader! droom maar, moeder! De mensch wikt, maar God beschikt!

* *
* *

Wat slenteren er veel pretendentes, oude en jonge aanbidders, voorbij het openstaande venster van 't vroolijke Truike!

DE KLEERMAKER komt langzaam, fluitend aanstappen, knikt eens, lacht ook eens en ziet nog eens even om; morgen wil hij het bij Truike wagen. Morgen! - die heerlijke morgen moet sedert twee jaren aanbreken.

DE BAKKER gaat voorbij; rood als een gloeiende oven wordt zijn aangezicht. Wel Truike lacht ook altijd, en dan de menschen zien ook altijd naar hem!

DE ONTVANGER, met eene zwarte met valsch goud geborduurde grieksche muts op, stijf en statig wandelend, dampend uit zijne duitsche pijp en vroolijk Truike een kushandje toewerpend. Die oude gek, met zijn geverfde bakkebaarden!

DE SCHOOLMEESTER neemt, alvorens het venster te naderen, de houding van een steedschen jonker aan, wringt de kin statig in den stropdas, strijkt de twee gekrulde haarblessen glad over de ooren, en groet zoo als een kinderkoning in een dorp alleen groet.

BARON RAPHAËL, recht naar het venster gaande en met de twee ellebogen op het kozijn leunende.

DE MOLENAAR slentert voorbij en krijgt niets te bewonderen, dan de lange beenen en den gekromden rug van den baron.

DE WINKELIER.... idem.

DE BAKKER terugkeerende.... idem.

HEIN. Ja, bakkertje lief, dat paard, van achter gezien, eet langer dan gij het wenscht aan dien lekkeren haverbak, niet waar?

* *
* *

't Is winter. Sneeuw overal. Witte mantels op de daken der huizen. Sneeuwballen vliegen, sneeuwkoningen rijzen op. Wat menschenhanden zouden de kanten des torens zoo schoon met dons omzetten! Kraaien, zwarte ongeluksvogels, zweven hier en daar over het witte tafelkleed, waar niets voor hen wordt opgedischt. Zie, daar gaat Rosa over den dik besneeuwden straatweg. Zij heeft een kort zwart lakensch manteltje om, en een verschoten zwart hoedje op. Och, ze lijkt ook wel eene hongerige kraai! Purperbleek is haar aangezicht, en te vergeefs wil ze hare handen onder het korte manteltje verbergen. Daar vliegt een sneeuwbal en teekent eene witte kokarde op haar hoedje - en al de straatjongens schaterlachen. Daar vliegt een tweede tegen haren schouder - een wit

brandmerk! roepen de bengels. 't Is Rosa Ranke.... 't is de *barones!* O, dat spottend woord is de zwaarste sneeuwbal van al. Hij is door den laster gekneed, door de gelatenheid van Rosa steenhard gevrozen. En Rosa vlucht voor de jacht sneeuwkogels, en bij vroolijk Truïke binnenstormend, zakt het arme kind op een stoel neêr en bedekt weenend de oogen met de beide handen..... En de timmerman is des te fierder op zijn Truïke, nu hij de schuldige Rosa naast haar ziet!

* *
*

Zie, daar gaat Truïke - het vereerde Truïke, naast de verguisde Rosa over het sneeuwpad. 't Is avond, en de maan straalt droomend op het lijkkleed dat de aarde bedekt, en 't vereerde Truïke laat het hoofd hangen, en de verguisde Rosa heft het hoofd op. 'Nee, nee, gij zijt niet schuldig,' zegt Truïke..... 'Ik weet het wel,' antwoordt het bleeke meisje..... 'Niet gij, niet gij, *ik*..... was ginder op dien avond, met Raphaël..... Maar zeg het aan niemand! Als mijne arme moeder het wist, zij zou er van sterven.....' 'Zij zal het niet weten,' zegt Rosa..... 'Maar *uwe* moeder?' vraagt Truïke, het hoofd opbeurend..... 'Mijne moeder,' antwoordt Rosa, 'mijne moeder kent mijn hart....' 'Maar de menschen?' hervat Truïke..... 'Och, laat de menschen zeggen wat zij willen,' murmelt Rosa; 'ik ben in vrede met God en met mij zelve!' Truïke, Truïke, ge beseft misschien niet wat groote en edelmoedige opoffering het blonde meisje voor u doet!

* *
*

Een stormachtige, donkere, akelige avond. De wind brult in de boomtoppen. De regen plast van tijd tot tijd neêr. Verschrikkelijk weêr! De levenden vinden geen rust; zouden de dooden zelfs wel rustig slapen, als 't boven hun hoofd zoo woelig toegaat? Boordevol is de rivier. De oude molen krakt en kraakt alsof hij openscheuren zou. Akelig is 't in 't huis van den timmerman. De vlam der lamp waggelt met den tocht heen en weêr. De wind huilt een doodslied in den schoorsteen, en 't is alsof de klok langzaam de maat tikt. Vroolijk Truïke, dat echter sedert eenigen tijd niet vroolijk meer is, ging niettemin uit. Dwaas ding! Daar wordt de klink der deur opgeheven: zij is 't..... Nee, 't is de spottende wind, die, boosaardig gelijk een straatjongen, aan de deur komt rammelen. Vader heeft eindelijk de lantaarn opgestoken en gaat den weg op. Moeder ligt voor den stoel geknield en houdt, bleek en met een jagend hart, het oog op het groote kruisbeeld gericht, dat in de schemering aan den muur schijnt te leven.

* *

Het huis van den timmerman is gesloten. Een flauw straaltje licht dringt door het venster, en zie, ginds in den hoek der kamer, ligt Truïke in een wit kleed en eene kroon van bloemen op het hoofd..... Dezen morgen is Hein komen aandraven, om te berichten, dat vroolijk Truïke tusschen het groote molenrad is gespoeld..... En in de woonkamer van den timmerman maken de buurmeisjes kransen en bloemen van gekleurd papier en de eerste lentebloemen, om morgen het graf der jonge doode te versieren..... Arm Truïke, dat in den stormachtigen avond, gewis bij ongeluk, in de rivier gevallen is! Troost den rampzaligen vader, die sedert gisteren grijs van verdriet is geworden..... De planken voor het meubelstuk, dienen nu tot doodkist, het lijnwaad is nu het doodshemd van 't vroolijke kind geworden.

* *

't Is volop zomer. Bloemen zijn aan alle kanten grillig rondgestrooid, op den grond gelijk op de heggen en boomen. De avondzon pinkt op de ruitjes van het huis aan den steenweg. Rosa zit voor het venster, bleek en lijdend; maar toch tracht ze te glimlachen als moeder van oom Dirk droomt, want ze wil aan de goede vrouw niet doen gelooven dat ze lijdt..... Zij ook droomt. Hoe is 't mogelijk toch dat Willem het *Vielliebchen* vergeten heeft! Speelt men in de wereld dan met de harten, gelijk de jongens daar, langs den steenweg, met den kaatsbal? Alles vergaat, alles wordt vergeten! Zie zelfs ginds dien molen, die nu weêr vroolijk raast en bruist; zie de rivier, welke nu in het zonneke schijnt te lachen en te pinken: niets draagt den rouw meer over vroolijk Truïke. Raphaël leunt onverschillig over het zware houtwerk en ziet aandachtig naar den dop zijner hengelroê, en schijnt zelfs niet te sidderen als de wit gepoeierde Hein, die op een balk te paard zit, ruw en barsch zegt: ‘Als ge naar 't vroolijk Truïke vischt, zult ge toch geen beet krijgen!’ Zou Willem ook zoo wreedaardig koel aan 't verledene kunnen denken, als die jonge man met zijn hengelroê?

* *

Eene woelige groep koninklijke huzaren. Het jeneverglas op tafel. De dampende pijp in ieders mond. Oude snorrebaarden en melkmuilen. Mannen van Waterloo en lummels achter de ploeg weggehaald. Een vroolijk lied, ruwe woorden en gemeene vloeken. Vóór hen een rekrut: 't is Hein van den mulder. Domoor! schudt den buidel uit voor uwe nieuwe koninklijke kameraden!

Dros zit ook daar; maar hij luistert niet naar den huzaren catechismus.

Wat is het huzaren-geloof? 't Consigne.

Wat de hoop? De traktementsdag.

Wat is de liefde? Een garnizoensverandering.

Wat is 't berouw? De smart dat het geen jenever regent.

Wat maakt de nalatenschap van den huzaar uit? Een regiment onbetaalde sneeuwballietjes.

Wat is het toppunt van roem? Eens zonder hoofd op de parade komen.

Hoezee, hoezee!

Dros laat het hoofd in den palm der hand rusten. Rosa, murmelt er eene stem in zijn hart. Voorbij is die gekke jongelingsdroom; maar schoon was hij toch wel - die droom! De brief, dien Hein heeft meêgebracht, brengt hem alles weêr levendig te binnen. Nu plooit Willem dien brief. Hé, Dros wat neemt ge daar voor een vlammetje? Een niet geaccepteerde wissel, op zijn hart getrokken.

* * *

Een echte huzarendroom. Willem ligt op de harde brits en slaapt. Ginds omhoog vormt zich een groote krans van flauw licht. In dat licht waggelt op hooge stelten een groot jeneverglas, net alsof het dronken is, arm in arm met eene lange pijp. Het eerste heeft een krans van kralende diamanten om het hoofd; de tweede eene lange, wiegelende en kronkelende lichtblauwe pluim. Nu dansen er ook schaliën op lange spillebeenen voor hem heen - schaliën, waarop witte schrapjes, stijf als een bataillon infanterie in gelid, staan en die eindelijk in allerhande romeinsche cijfers veranderen, precies alsof het kanontreinen zijn. En er komen ook schoppen-azen en hartenvrouwen aanwalsen, en die vloekende schaliën, razende pijpen, twistzoekende kaarten, rinkinkende glazen - vormen een rondedans..... Nu verdwijnt dat gezicht voor hem. In den lichtkrans staat een blond meisje in rouw, eene enkele bloem in 't haar, en wier vochtig oog op twee ledige amandeldoppen staart.... Rè-tettere-tè! klinkt de reveille van Hein den trompetter, den slaper wakker.

* * *

Een vroolijk salon in 't kasteel. Heerlijk uitzicht op den bloemhof. Mevrouw aan 't venster, in een gemakkelijken leuningstoel, en een fransch roman lezende. Op twee stappen van haar, baron Raphaël op eene sophà uitgestrekt, en bezig met kringetjes van sigarendamp te maken.

DE OUDE KNECHT, *met ontroerde stem*. Mevrouw de barones, weet ongetwijfeld nog niet dat mevrouw Ranke overleden is?

MEVROUW, *even opziende*. Zoo, is die oude vrouw dood?

DE KNECHT. Mevrouw Ranke....

MEVROUW. Tom, zorg toch dat de papegaai vroeger dan gisteren avond worde binnen gehaald; het arme dier zou wel eene verkoudheid kunnen vatten.

DE KNECHT.... zat dood in haren leuningstoel.

In het vertrek daarnaast klinkt een vroolijke en luchtige wals op de piano.

MEVROUW. Schoon, heerlijk! Luister dan toch, Raphaël.

Baron Raphaël rekt zich op de sofa en geeuwt, want 't is buiten zoo doodelijk vervelend.

* * *

De timmerman klopt en hamert zwijgend aan eene doodkist. Wie voorbij gaat, staat een oogenblik stil en vraagt: 'Is dat voor de weduwe?' En niemand vraagt: wat zal Rosa nu doen? Toch wel! De vrouw van den timmerman heeft een oogenblik, nadat ze wat krullen en spaanders in haren voorschoot geraapt heeft, stil gestaan en gezegd: 'Die Rosa is een goed kind! ...' 'Ja, dat is ze,' heeft de oude man gezegd.... 'Ik wenschte, dat ze onze dochter ware!' zucht de vrouw, en ze dacht aan Truïke.... 'Ja, dat wensch ik ook,' laat de timmerman er op volgen.... Daar staat een straatjongen met borstelig haar en wild uitzicht. 'Nu,' zegt de rakker, 'timmerman, ge moet maar breede spleten in de kist laten, anders zal vrouw Ranke den *Haarlemmer* niet meer zien te lezen.' Die straatbengels hebben geen hart!

* * *

Een nevelachtige dag. Rosa is van het kerkhof teruggekeerd en bij den timmerman binnen gekomen. Ze staat bij de tafel en haalt uit het knipbeursje de zilvermunt om de kist te betalen. Maar waarom is de timmerman zoo ontroerd? 't Heeft immers geen haast, juffer Rosa! O ja, want ze gaat heen. Waarheen? Onverschillig, want in 't dorp kan ze niet blijven. Maar, de oude man wil dat geld niet, en dat ze wil heengaan, doet hem weenen. Heeft hij niet op een bidprentje in Truïke's kerkboek, de schrikkelijke waarheid gelezen? Niet Rosa, zoo schreef ze, maar vroolijk Truïke was de schuldige.... en dank aan 't blonde meisje, is de naam van het loszinnig lacherke altijd geëerbiedigd gebleven.... O, dat moeder het nooit wete, de arme vrouw zou het besterven! ... Maar om alle schuld jegens Rosa te boeten, zou de timmerman wenschen, dat de weeze bij bem kwame inwonen, dat zij zijne dochter werd.

Neen, neen! maar den braven timmerman zal zij immer gedenken en voor Truike zal ze bidden.

* *
* *

Een heerlijke najaarsdag. Een blinkende groep huzaren op den steenweg. Hein, de trompetter, op een wit paard, rijdt vóór den troep. Fier is hij, zoo prachtig in zijn dorp weêr te keeren. Ginder staat de lange toren reeds boven de huizen en boomen uit te gapen. Ginder zwaait de molen zijns vaders met zijne lange armen hoezee! Zie, daar komen de kinderen, op bloote voetjes, de soldaten te gemoet rennen. Hein blaast vroolijk en helder de marsch; want dáár voor hem ligt het huis van mevrouw Ranke, en die zal gewis de krant neêrleggen en: ‘Heere-jé, dag Hein!’ zeggen, en juffer Rosa zal buiten komen. Maar het huis is gesloten. De bloemen zijn geknakt. Het hekken is gebroken. De dorpsjongens gooien elken dag een der overblijvende ruiten aan stukken. De muur is met slijk bemorst, de deur met krijt beschreven..... Het slapende huis laat de groep voorbij trekken; het doet geen oog, geen vensterluik, open, om de huzaren te zien; het opent geen oor, geen dakvenster, om de marsch van trompetter Hein te hooren!

* *
* *

Lezer! de voorhang valt: het doek met tafreelen is afgerold; ik ga weer mijne taak van verteller hervatten.

VIII. In de wijde - wijde wereld.

Mejuffer Elisa Dobel, in prachtgewaad, werpt nog, lachend en dartel als een kind, een blik in den toiletspiegel, schudt nog even hare donkerbruine, krullende lokken, trekt nog eens aan een strikje of lint, en, tevreden over haren opschik, huppelt zij de deur uit en ijlt naar de groote zaal.

Wie, waar, wat? hoor ik mijne lezers vragen.

Inderdaad, ze hebben gelijk.

Ik hervat dus, en begin met het begin.

Op de breede en sierlijk bebouwde Meir van Antwerpen, waar vroeger de rijken en adellijken alleen het recht schenen te hebben hunne tenten op te slaan, doch waar nu de overal indringende nijverheid, tusschen al die met ijzeren traliën bezette vensters, hare weelde en pracht komt ten toon spreiden - op de Meir woont, in een schoon huis, koopman Dobel, die een groot deel van zijne fortuin in den handel op Oost-Indië heeft gewonnen.

Vergeet niet, lezer, dat wij uit den tijd schrijven, toen België nog een aandeel had in die overzeesche goudmijn.

Dobel's vader is eenvoudig kruidenier geweest, en Dobel zoon, herinnert zich nog, dat hij in zijnen jongelingstijd menig pond koffie heeft gewogen; maar het geld dat zijn vader, door stuiver bij stuiver te leggen, verzameld had, heeft Dobel's zoon in allengs grootere speculatiën gewaagd, en 't zij geluk of kennis, rijk, schatrijk is hij geworden.

't Was een gouden tijd voor den Antwerpschen koopman!

Voor eenige jaren heeft hij zelfs de zaken vaarwel gezegd en zijne vrouw heeft hem, onder haren machtigen invloed, het laatste

stofje van den kruidenier doen afschudden en een man der wereld, zooals men dat noemt, van hem gemaakt.

Inderdaad als men mijnheer Dobel ziet, met zijn grijs hoofd, vroolijk en welvarend aangezicht, bedaarde manieren, blanke handen en zorgvolle kleeding, kan niemand aan den voormaligen kruidenier denken. Hij toch zou het dikwijls volgaarne herinnerd hebben, want hij was er fier op het zóó ver te hebben gebracht - maar zijne vrouw wilde die slapende kat 't liefst niet meer wakker maken.

Enkel als mijnheer Dobel fransch sprak, en dat was vooral in den zoogenaamden 'hollandschen tijd' mode, want men wilde toch aan Jantje-Kaas wel eens doen gevoelen, dat men eene andere taal dan de zijne sprak en dus ook een ander volk was - enkel als de man fransch sprak, kwam de kruidenier wel wat scherp te voorschijn.

Eerlijk en braaf waren de Dobel's: men zal dus aan de echtgenooten gaarne die kleine dosis eigenliefde vergeven.

In zijn hart was Dobel wel wat patriotsgezind; dat wilde destijds zeggen, dat men aan den kant stond van diegenen, welke maalden en woelden tegen koning Willem; maar dewijl het zeer voornaam stond koningsgezind te zijn, en dat zijne adellijke burens op de Meir het meestal met 'Oranje boven!' hielden, en des te meer daar zijne vrouw het met de voornamen en grooten hield, had de man zich gewoon gemaakt, water in zijnen wijn te doen, zonder dat mengsel juist lekker te vinden.

Mijnheer Dobel heeft eene dochter - eene lieve, vlugge brunette van zeventien jaren. Elisa Dobel is volwassen, nu zij nog al de naïveteit, al de gouden openhartigheid van een kind bezit, en mag vooral in hare sympathie voor eene blinkende uniform, als een *enfant terrible* aangemerkt worden.

Als Elisa spreekt, toont zij eene buitengewone buigzaamheid in de stem: ieder woord bekomt zijn klank volgens de bedoeling, en de vlugge bewegingen met het hoofdje en ook met de handen, geven daaraan nog uitdrukking te meer.

Vroolijkheid en melancolische indrukken volgen elkander met ongelooflijke snelheid op - de laatsten echter zijn het zeldzaamste.

Sinds een paar weken hebben de dames Dobel eene gezelschapsjuffer, of, zooals men in den aanvang bedoeld had, eene kamenier: een meisje uit den burgerstand, dat eene zeer verzorgde opvoeding had genoten en met veel fijnen smaak begaafd was.

Mijnheer Dobel had de kamenier van den beginne af zeer vriendschappelijk ontvangen; hij vond dat ze een lief en braaf meisje was, en had ze onmiddellijk op een familieren voet in zijn familiekring willen opnemen.

Dobel had geene de minste trotschheid, de brave man; maar zijne echtgenoot had het meisje integendeel wel wat hooghartig, ofschoon welwillend ontvangen; want zij wilde haar doen gevoelen dat er een zekere afstand was tusschen de meesteres en de dienaars.

Mevrouw - van dien titel hield ze - had dat tooneelspel niet kunnen volhouden, en de kamenier was, na weinige dagen reeds, de wezenlijke juffer van gezelschap.

Wat Elisa betreft, die was niet gewoon zooveel omwegen te maken. Toen ze van hare moeder hoorde dat de nieuwe kamenier aangekomen was, kwam ze onstuimig binnen en zeide, zonder dat de nieuwelinge de kans had iets te antwoorden:

‘Zoo! is u de nieuwe kamenier? Nu, dat doet me genoeg. Hoe is uw naam? ... De mijne is Elisa. We zullen goede vriendinnetjes zijn, niet waar? ... Mijn vader zegt, dat ik soms wat al te gek handel; mijne moeder beweert, dat ik dikwijls beter zou doen van te zwijgen - maar zie, lieve, ik meen het goed, en als ik soms iets mocht zeggen of doen dat u leed veroorzaakt, och! dan moet ge 't mij vergeven..... Ik zeg alles wat mij op het hart ligt, en de waarheid bovenal - en wat waarheid is mag gezegd worden, vindt ge dat ook niet?’

‘Soms wil de waarheid wel eens wat verbloemd worden, jonkvrouw!’

‘Jonkvrouw? Neen ik wil niet dat mij dien titel gegeven worde; ik ben niet van adel, in 't geheel niet! Zeg maar mejuffer, of liever kortweg Elisa. De waarheid? O ja! nu ik wil niet dat de waarheid gemaskerd voor mij optrede! Houdt ge veel van muziek, van bloemen, van dansen? Houdt ge ook - en Elisa zag de kamenier vlak in de oogen - houdt ge ook van... huzaren?’

De kamenier schrikte en bloosde als een paradijs-appel.

‘O, ik,’ ging Elisa voort, ‘ik mag zeer gaarne de blinkende uniformen der officieren zien! Ik zou willen’ - en ze lachte - ‘dat mijn vader zich in de week kleepte als een kolonel der huzaren, en zondags als een generaal der kurassiers, met een blinkenden helm op.... Maar hij wil niet!’ liet het meisje er naïf op volgen, en zij schaterde nu van lachen, bij het gekke denkbeeld dat papa Dobel, met een grooten kurassiershelm op, over de Meir naar de kerk zou wandelen.

‘Die eisch zou inderdaad wel.....’

‘Wat dwaas zijn! wilt ge zeggen, niet waar?’

‘Dat woord juist nu wel niet.’

‘Och, het eene woord klinkt wel wat aangener dan het andere, maar wat waar is, blijft waar.... Zeg eens, hoe vindt ge papa en mij? Nu, ik begrijp dat het moeilijk is daarop te antwoorden - maar als ik iets doe dat u smart veroorzaakt, zult gij het mij openhartig zeggen, niet waar? Leest ge gaarne? O, ik ben verlekkerd op romans, waarin gesproken wordt van eeuwige liefde, eindeloze opoffering, intrigues, tweegevechten - hoe onmogelijker hoe schooner. Och, ik kan me zoo genoeglijk in de plaats van de heldinnen droomen.... Zeg eens, lieve, hebt ge al bemind? Ja? Neen? Nu ik beminde reeds veel, maar het duurde zelden langer dan een dag, een uur -

helaas, soms maar een minuut! Eindelijk heb ik dit eens eene gansche week volgehouden - zou dat een teeken zijn dat ik oud wordt?’

‘De week zal wel eens tot jaren aangroeien,’ waagde de kamenier met een droevig lachje te antwoorden.

‘Hebt ge al ooit aan trouwen gedacht?’ vroeg Elisa, terwijl ze den witten poedel in den hoek der kamer deed opzitten, en, met den vinger dreigend, schildwacht deed houden, gewis meer belang stellende in dit kinderwerk dan wel in de belangrijke vraag, welke zij tot de kamenier richtte. ‘Ik, ik heb er aan gedacht,’ en toen ze dat *ik* uitsprak, trok Elisa een zeer ernstig gezicht en knikte herhaalde malen, als wilde zij zeggen: ‘ja, ja, dat verwondert u!’ Ik heb voor een of twee jaren in een groot, dik, en ik moet bekennen, vervelend boek gelezen over de plichten der vrouwen; maar begrijpen deed ik het niet, en toen ik mijn vader eene uitlegging vroeg, nam hij lachend mij bij den arm en zette mij buiten de deur van zijn kabinet, zeggende: ‘ga, speel nog wat met uwe pop!’ ‘Nu wil ik een meester hebben om mij dat boek uit te leggen, even als ik een meester heb die mij de piano leert spelen. Waarom niet?’

En zoo ratelde het vroolijke, maar goedhartige kind voort.

Sedert de aankomst der kamenier is er veel gebeurd, wat mejuffer Elisa nog niet weet; want men kan haar niet alles zeggen, dewijl zij geen geheim weet te bewaren.

Een jong officier der huzaren, met een adellijk klinkenden naam, die door den koning gewettigd was, heeft haar ten huwelijk gevraagd en baron Raphaël, die bij zijn adellijken titel wel wat naar eene burgerlijke fortuin vischt, is voor dezen ter zij gesteld.

Van dat alles is er spraak geweest in het salon, vóór dat wij binnentreden, tusschen mijnheer en mevrouw Dobel, en een man van tamelijk lange gestalte, in eene zóó zonderlinge kleeding, dat men daarin zich de mode van voor tien jaren herinnert - een man, in wien wij den ouden Bazer herkennen.

Op hunne aangezichten lezen wij wederkeurig tevredenheid: 't blijkt dus wel dat de zaken gemakkelijk vereffend zijn. Alle drie zitten aan tafel en drinken een glas morgenwijn, in afwachting van het diner, dat mijnheer Dobel ter eere der verloving geeft.

Aan het venster staat een jong officier der huzaren, wiens groote uniform, met goud als overdekt, de edele gestalte nog des te beter doet voorkomen.

Bedrieg u niet: 't is Willem Dros, die door invloed van onderscheiden hooggeplaatste personen en hoofdzakelijk door de bemoeiing van oom Bazer, met wien hij verzoend is, tot den graad van luitenant is opgeklommen, en die, wettig op dit oogenblik, zich ‘Dros van Neerstein’ noemt.

Hoe dat alles gebeurd is zullen wij niet vertellen, en als de lezer het voor onmogelijk houdt, zal ik hem zeggen dat, als er nog al iets onmogelijk is voor een koning, dit ten minste het geval niet mag zijn voor een romanschrijver.

Wel is waar heeft Elisa den jongen officier nooit gesproken; maar ze heeft hem gezien in zijne blinkende uniform, op een prachtig engelsch paard en aan 't hoofd van het escadron; ze heeft hem gezien in den schouwburg, op de wandeling; ze heeft in hare kringen van luitenant Dros hooren spreken, zijne goede en schitterende hoedanigheden hooren roemen - en dat is meer dan voldoende om verliefd op hem te zijn.

Tien minuten zijn dan ook genoeg om de kennismaking te voltooien, vooral met een karakter zoo als dat van Elisa, en tien minuten telden bij haar ook voor tien weken in wat de vertrouwelijke mededeelingen aangaat.

‘Nu,’ roept de vroolijke Elisa, ‘beste Willem, nu moet ik u iemand voorstellen, die recht hartelijk blijde zal zijn, dat hare Elisa de vrouw van een zoo flinken officier wordt! O, 't is geene groote dame, welke ik bedoel: 't is enkel mijne gezelschapsjuffer, maar een goed kind is ze zeker.’

‘Dwaas meisje!’ zegt glimlachend de vader, die het gesprek beluistert en met die woorden het meer stoffelijke, het cijfergesprek, aan tafel onderbreekt.

‘Nu, Elisa, dat zult ge later doen!’ laat de moeder eenigszins bestraffend er op volgen.

‘Maar, mevrouw,’ zegt de officier, ‘ik zou zoo gelukkig zijn, indien ik de eerste vraag welke mijne verloofde mij toericht, mocht inwilligen.’

‘Recht zoo!’ roept Elisa in de handen klappend. ‘Niet waar, mijnheer Bazer, men heeft maar één lief vrouwtje in de wereld!’

Wel wil de moeder nog een woord zeggen; maar Elisa is reeds weg, en men hoort welhaast in de kamer daarnaast twee stemmen, de eene lachend en schaterend, de andere smeekend; de eene aandringend, de andere weêrstand biedend. Nu vliegt de deur open, en Elisa trekt lachend en onder het uitroepen van: ‘Maar kom dan toch!’ een blond meisje binnen.

Daar staat, bevend en buigend - Rosa Ranke. Ze draagt weêr het zwarte rouwkleed en de witte bloem in het haar.

Rosa Ranke - en oom Bazer beeft.

Rosa Ranke - en den jongen officier stroomt het bloedig rood der schaamte over de wangen.

Wat is zij schoon, dat nederig officiers-kind!

Maar zij gaat onmiddellijk terug; want ze ziet wel dat de scherts van Elisa niet welkom is, noch bij de moeder, noch bij den vreemden heer - en dan, heeft ze Willem Dros niet herkend?

Mijnheer Dobel heeft de ontmoeting van Willem niet gezien, maar

er is toch iets in dat tooneel wat onbegrijpelijk is, en zeker zou het, ten gevolge der opmerkingen van Elisa, tot eene verklaring komen, zonder de tegenwoordigheid van geest van oom Bazer, die onmiddellijk en met meer klem dan vroeger, het afgebroken gesprek hervat.

De maaltijd loopt stiller en gedwongener af dan men heeft mogen hopen.

Oom Bazer heeft meer dan eens een beteekenisvollen blik met zijn neef gewisseld.

Over Rosa Ranke wordt geen woord gerept, tenzij door Elisa, die het niet lief van haar vindt, dat ze nu precies met eene afschuwelijke hoofdpijn geplaagd is, 't geen haar belet aan den maaltijd deel te nemen.

Gelukkig! denkt Willem - en toch wenscht hij Rosa weêr te zien, zich over dat woord 'vergeten' te verontschuldigen en haar te zeggen - och, wat zal hij haar zeggen!

Noch het vroolijke uitzicht van Elisa, noch haar zang of pianospel, noch het schitterend salon, dat als de voorkamer is van het prachtig aardsch paradijs, dat hij welhaast moest binnentreden, kunnen hem *Vielliebchen* doen vergeten.

Hoe kwam Rosa Ranke daar? Was het berekening, was het toeval dat ze voor hem verscheen in hetzelfde kleed, als toen hij haar voor 't eerst op het kasteel van baron Hardy ontmoette?

Willem heeft het huis van mijnheer Dobel verlaten; het is hem gelukt aan eene verklaring, welke oom Bazer natuurlijk eischen zou, te ontsnappen - ten minste voor het oogeblik.

Op zijne kamer gekomen, reikt hem trompetter Hein, zijn oppasser, eenen brief over, dien de luitenant koortsachtig openbreekt.

't Is het schrift wel van Rosa Ranke.

'Mijnheer Dros,' zoo leest Willem, en in waarheid! op dien stond glinstert er een traan in zijn mannelijk oog. 'Trouw heb ik het *Vielliebchen* in mijn hart bewaard. Ik maak het u niet ten verwijt, dat gij het vergeten hebt: omstandigheden hebben u gewis daartoe gedwongen. Gij zult in het huwelijk treden, Willem - laat mij u voor 't laatst zóó nog eens noemen - met een edel en braaf meisje wier vriendschap mij gelukkig maakte, na al het verdriet dat mij overviel. Ons voorgaande verbiedt mij dáár te vertoeven, waar gij beiden woont. Ik geef u uw hart terug. Alles zij voorbij. Wees gelukkig! Dezen avond verlaat ik dit huis en ga de wijde - wijde wereld in, zonder iets van ons geheim kenbaar te maken. Vergeet zonder de minste wroeging, de arme weeze ROSA RANKE.'

De wijde - wijde wereld in! ... Waarheen?

Nooit heeft de liefde voor Rosa zoo vurig in het hart des jongelings gebrand. Hij heeft haar gezien, schoon, betooverend schoon, edel en goed en daarbij - ongelukkig. Men vergeet niet als men wil vergeten!

Een uur later geeft trompetter Hein bij mijnheer Dobel een brief af. De familie Dobel en oom Bazer bevinden zich in het salon.

Het gesprek loopt over Rosa Ranke. Wat dat gekke meisje toch in het hoofd heeft! Heengaan des avonds! Och, zegt oom Bazer, die grijnslacht als een duivel, misschien eene bijeenkomst met dezen of genen. Die dienstmeisjes zijn zoo wonderlijk, zoo lichtzinnig!

‘Zie, een brief van Willem!’ roept Elisa.

‘Mejuffer,’ zoo leest zij, ‘toen gij Rosa Ranke in de zaal deedt treden, was mijn lot beslist. Ge wist niet wat er op dat oogenblik plaats greep; maar er werd mij herinnerd, dat een gegeven woord heilig zijn moet. Aan Rosa Ranke heb ik eens mijn hart gegeven. Dat had ik nooit mogen vergeten! Hoe schoon en goed gij ook zijn moogt, hoe schitterend uw stand in de wereld ook weze, toch moet ik u verzoeken het gegeven woord te breken en mij den misstap jegens u begaan, te vergeven. Rosa Ranke is langen tijd het voorwerp mijner oprechtste liefde geweest, en ik gevoel nu dat ik haar liever heb dan ooit. Het edele meisje heeft, om geen hinderpaal te zijn aan ons huwelijk, zich plotseling verwijderd; maar ik kan, ik mag die opoffering niet aannemen. WILLEM DROS.’

De brief werkt als een donderslag.

‘Hoe!’ roept Elisa; ‘zullen wij dan niet trouwen?’

‘Maar dat is verschrikkelijk, mijnheer Bazer! Wat zal de wereld daarvan zeggen?’ kermt mevrouw Dobel.

Mijnheer Dobel zit sprakeloos en ziet nu eens zijne vrouw, dan mijnheer Bazer aan.

Elisa mokt een oogenblik, en eindelijk het papier in de fijne handjes verfrommelend, werpt zij het nijdig naar den haard.

‘Nu, het zij zoo,’ roept ze eensklaps; ‘sedert ik hem gezien en gesproken heb, ben ik ook veel minder met hem ingenomen. Ik houd in 't geheel niet van hem, en er zijn er immers meer, die schoone, lange namen en glinsterende uniformen dragen..... Maar baron Raphaël wil ik in 't geheel niet!’

Zoo behandelt Elisa den gewichtigsten stap in het leven - dien des huwelijks!

Oom Bazer werpt zijn ondankbaren neef, in zijn hart, eene wel geconditioneerde vervloeking toe en verlaat denzelfden avond nog het huis der Dobel's.

Neen, hij wil dien ellending van een neef niet meer zien; hij zal hem onterven. Eene zoo heerlijke partij weigeren voor eene gekke dienstmeid!

Maar op haar wil hij zich wreken! Hoe? dat weet de oude slang nog niet - maar de nacht brengt raad.

Hein heeft aan de kazerne het laatste signaal van ‘lichten uit’ geblazen, en nu dwaalt hij als een speurhond door de stad, om Rosa Ranke voor zijn luitenant op te zoeken.

IX. Eene ongelukkige moeder.

In eene der voornaamste straten van Antwerpen woont, in een huis met koetspoort, mevrouw de barones Hardy, welke wij in den aanvang van ons verhaal leerden kennen.

Aangezien het winter is, bevindt zich de adellijke weduwe in de stad en wij zullen dus niet te vergeefs aanbellen, en een bezoek bij de weleer zoo trotsche vrouw kunnen afleggen.

Zoo even is het rijtuig met twee paarden, de koetspoort binnen gerold en de oude dame is, gevolgd door een jong meisje, den breeden trap opgegaan.

Wij vinden ze beiden voor het heldere en knapperende houtvuur gezeten.

Het jonge meisje in rouw gekleed, is Rosa Ranke.

Mevrouw heeft haar in de kerk, met gebogen hoofd en zoo diep smartelijk aangedaan, zien bidden, dat zij zich niet bedwingen kon haar te naderen en toen ze vernomen heeft in wat verlaten toestand zich de vriendin harer dochter bevond, heeft ze geen oogenblik geaarzeld haar met zich te voeren.

Wat is mevrouw Hardy in korten tijd veel veranderd!

Mevrouw is bleek, vermagerd; oog en houding hebben niets meer van de trotschheid van voorheen; haar woord is niet meer zoo gebiedend, zoo spottend en ongevoelig voor de minderen; zij schijnt nu integendeel goed en medelijdend te zijn en luistert, terwijl ze troostend Rosa's handen in de hare neemt, naar de geschiedenis der arme weeze.

Wat is toch de reden van die verandering?

Indien Rosa eene scherpe opmerkster ware, zou ze de reden daarvan op het gelaat der weduwe vinden, of wel deze rondom zich hebben kunnen opmerken.

De meubels van het vertrek, waarin men zich bevindt, dragen het kenteeken niet meer van de weelde der aristocratische familie; de zwerm van bedienden is tot twee of drie verminderd.

Had Rosa zich daar bevonden op de dagen van receptie, zij zou gezien hebben dat in de vroeger zoo druk bezochte salons zich schaars iemand aanbiedt, en, wie weet! of ze soms niet een gehaspel zou gehoord hebben tusschen een onverbiddelijken schuldeischer en de altijd om uitstel biddende barones.

Of wel, hadde zij een enkel uur in de keuken, bij het overschot van het leger dienstboden vertoefd, zij zou al spoedig vernomen hebben, dat de fortuin der Hardy's met eene verbazende snelheid was gedaald; want betere barometers dan huisknecht en keukenmeid, kan men in dit geval niet vinden.

Mevrouw luistert met deelneming naar Rosa's korte geschiedenis, aanvangende met den dood der oude moeder, die op haar ziekbed nog altijd van oom Dirk sprak. Het meisje vertelt het vertrek uit het dorp en het verblijf in het huis van mijnheer Dobel; zij verzwijgt zelfs de ontmoeting met Dros niet, en nu - nu wil ze heengaan om geen hinderpaal voor Willem's en Elisa's geluk te zijn.

Dat is braaf, dat is edel!

Mevrouw denkt er wel een oogenblik aan, dat dit juist een middel zou zijn om het voorgenomen huwelijk tusschen Willem en Elisa te breken en - zoo als zij gewenscht had - dat tusschen Raphaël en de dochter van den koopman tot stand te brengen; maar zij stoot de influistering van den boozen geest terug.

Het ongeluk heeft haar den moed benomen, om zich nog in de intrigues van het salonleven te wagen.

Beter dan dat!

Het ongeluk heeft haar rechtvaardig gemaakt, haar hart gezuiverd en doen zien, welk spinneweb van kleine en groote rampen zij, door millioenen nietige kuiperijen, over haar levenspad en ook over dat van anderen, geweven heeft.

De voorheen zoo trotsche barones, welke zich niet zou verwaardigd hebben een vertrouwelijk woord tot een mindere te richten, is nu spraakzaam. Ze stelt belang in de arme weeze; ze zou Rosa, de vriendin harer dochter, welke verre en geheel afgescheiden van haar woont, willen bijstaan, haar zelfs in haar huis opnemen - maar ze heeft haar huis verminderd, het kasteel zelfs verkocht, omdat - nogmaals, zoo 't mogelijk is, een sluier over den toestand geworpen! - omdat zij oud wordt, omdat haar zoon geen genoegen in het buitenleven vindt.

Haar zoon..... Raphaël!

De moeder zucht bij het uitspreken van dien naam, en haar oog wordt vochtig.

Rosa beeft en haar oog dwaalt onrustig rond, want zij gevoelt plotseling dat hare plaats niet in het huis der barones is. Terug naar het dorp - dat denkbeeld komt haar snel voor den geest. Terug naar 't dorp - te meer nu zij weet, dat baron Raphaël daar den zomer niet meer zal komen doorbrengen.

Er klinkt eene stem in de naburige gang; die stem buldert en tiert. Deuren worden toegeslagen. De barones ziet onrustig naar den kant der deur van het vertrek.

Raphaël komt, den ouden knecht een ruwen vloek toewerpande, binnen.

De jonge baron is in gala-kleed, maar zijn witte halsdas zit niet keurig in de plooi; zijn kanten chabot, hoewel frisch en blank is reeds eenigszins verfrommeld. Zijn aangezicht is rood, opgeblazen en er ligt iets dwalends in het oog.

De oude vrouw staat op; met een enkelen oogslag heeft zij alles begrepen.

Er is nog altijd iets majestueus in hare gestalte, iets indrukwekkends in haar gelaat en in de strengheid van haren blik.

Vroeger, zoo als zij nu is, wist zij ontzag rondom zich op te wekken en den jongeling tot terughouding te dwingen - thans, en vooral op dit oogenblik, brengt houding, blik en toon niets van dat alles te weeg.

‘Raphaël!’ zegt mevrouw eenigszins bestraffend, ‘het ware beter dat gij dezen avond niet naar het bal gingt.’

‘Gekheid!’ antwoordt de zoon barsch. ‘Drommels!’ gaat hij eensklaps voort, nu hij de bevende Rosa Ranke bemerkt, ‘bedrieg ik mij niet? Het kleine blondje hier! Nu, ik vind het zeer wijs van u, bij mij eene schuilplaats te komen zoeken! Gelukkige Raphaël! Kom, nu moet ik haar toch welkom heeten!’

En zijne moeder ter zijde stootende, gaat Raphaël naar Rosa Ranke, die zich te vergeefs nader bij de barones dringt, om hare bescherming af te smeeken.

Bleek, maar schoon, staat het in rouw gekleede meisje daar. Hare lippen trillen, hare blauwe oogen anders zoo zoet van uitdrukking, fonkelen en zonder een woord te uiten, stoot zij den jongen baron terug.

‘Raphaël, Raphaël!’ roept de moeder andermaal bestraffend, ‘eerbiedig toch anderen, als gij u zelven niet eerbiedigen wilt.’

‘Gekheid!’ antwoordt de ontaarde; ‘die dwaze meid meent er niets van! Kom, wees maar niet beschaamd: 't is immers de eerste maal niet dat wij elkaêr ontmoeten’ - en deze woorden worden op dien toon uitgesproken, hem zoo eigen, dat zij eene dubbelzinnige beteekenis krijgen.

De tranen springen Rosa Ranke uit de oogen, en nu de jonge losbol andermaal nadert, duwt zij hem met ongehoorden nadruk toe:

‘Is vroolijk Truïke dan reeds vergeten?’

‘Wat, vroolijk Truïke? Die gekke meid is dood.’

‘Dood, ja!’ zegt Rosa, diep ontroerd, ‘en gij waart de oorzaak van haren dood! De ongelukkige heeft de schande niet kunnen overleven, welke gij op haar geworpen hadt, en het arme meisje heeft den dood in de rivier gevonden. O, raak mij niet aan! Uwe handen alléén zouden ook mij de schande en den dood geven zoo als aan haar!’

De dooden zijn niet altijd dood, en 't is Raphaël alsof het doode Truïke zelve voor hem staat.

Toch tracht hij te lachen.

Mevrouw Hardy beeft over al hare leden: een vreeselijk licht gaat voor haar op; ze heeft plotseling de waarheid over dat geheimzinnig toeval vernomen; doch eer zij woorden vindt is Raphaël heen gegaan, en het aangezicht in de handen verbergende, berst mevrouw in tranen los.

‘Mevrouw,’ snikt Rosa aan hare voeten, ‘vergeef mij wat ik zoo even gezegd heb! Ik had u die vreeselijke waarheid moeten verborgen houden.’

‘Richt u op, Rosa,’ zegt mevrouw, ‘hard is de slag geweest, doch ik moest alles verwachten! Mijn zoon is de naam dien hij draagt, onwaardig. Niet alleen heeft hij onze fortuin vernield, maar ook onze eer bezoedeld. 't Is misschien de schuld der moeder, de mijne! Ik had dien zoon zoo lief, dat ik hem niets weigeren kon, en ik dacht, blinde moeder, dat hij al de goede hoedanigheden van zijn voorgelacht in zich vereenigde. De ontgoocheling is wreed - bloedig wreed geweest.’

Ja, zoo zegt de schrijver, de arend brengt van geslacht tot geslacht arenden; de kikvorsch zelfs kikvorschen voort, mevrouw; maar treffend bewijs dat bij ons geene caste bestaat, de mensch brengt zijne schitterende hoedanigheden niet aan zijne kinderen over. Bij ons, mevrouw, brengt de arend soms niet anders dan vleêrmuizen voort!

Het weeskind staat snikkend naast mevrouw.

‘Gij,’ en de oude barones legt de hand streelend op het blonde hoofdje; ‘gij hebt uwe moeder altijd bemind en geëerbiedigd, en daarom, kind, zal het u wel gaan in de wereld. Maar ook die moeder heeft u godsdienstig gevoel, liefde en eerbied tot God ingeboezemd, en dat heb ik, vrouw naar de wereld, maar al te dikwijls vergeten.’

En nu vertelt Rosa, op verlangen van mevrouw, de geschiedenis van vroolijk Truïke; zij doet begrijpen hoe zwaar het gewicht van den laster haar gedrukt heeft, hoe verpletterend de smart van den ouden timmerman was. Maar heilig moet mevrouw het geheim be-

waren, want de nagedachtenis van vroolijk Truïke moet geëerbiedigd blijven.

Laat vreedzaam gras en bloemen over de doode groeien, en dat de dorpelingen niets van dat alles weten, voor dat de hooge boomen langs de rivier, voor dat de rivier zelve het geheim zullen uitbrengen!

Raphaël Hardy heeft den indruk reeds vergeten, welke de woorden van Rosa op hem gemaakt hebben. Nu de wijn eenigszins verdampt is, geeft hij zich aan het dansvermaak over.

't Is een prachtig feest.

Dat kan men raden door de talrijke koetsen, met tweespan en livrei, en elk van twee gloeiende oogen voorzien, welke op het Groen-Kerkhof, aan de poort der redoute-zaal *l'Union*, stil houden. Op straat staan groepen werklieden en burgers, want al dien rijkdom mogen zij slechts van verre zien. Daar, in de zaal, komt slechts de adel, de hooge koophandel, voorname ambtenaars en officieren van het nederlandsche leger, in glinsterende uniformen.

Doch wij zullen binnentreden.

Eene prachtig verlichte zaal. Zomer is het hier, zoo zacht verwarmd is de dampkring; zoo helder glinstert het licht, zoo frisch zijn de bloemen, zoo lichtkleurig zijn de toiletten.

Eene gansche rij rijk gekleurde waaïers, die heen en weêr, op en neêr gaan, alsof ze door een' grilligen wind bewogen worden. Hier en daar diamanten sterren op de borst. Eene zee van sneeuwblanke kant, bloemen, takken, neêrhangende trossen in de haren. Duizende kunstgrepen om het schoone te verhoogen, duizende kunstgrepen om het leelijke en gebrekkige te verbergen.

Zorgelooze meisjes, schoon en gelukkig, in de lente des levens - levende bouquets.

Oude vrijsters, veelkleurig bestrikt en bewimpeld - kunstbloemen zonder geur en leven.

Opgetooide moeders en matronen - eerbiedwaardig als verdorde immortellenkransen op het graf der schoonheid.

Groepen mannen ginder aan de deur; groepen mannen nabij de vrouwen.

Mannen van vernuft en verstand - boeken, die geopend, gelezen en herlezen worden en vonken van geest, snedigheid en fijnen smaak in het rond schieten.

Galante jonkers - prachtig ingebonden exemplaren, op snêe verguld, maar altijd gesloten.

Oude pruiken - perkamenten folianten, die slechts geopend worden voor herinnering.

Officieren: onbetaalde tooneelstukken in representatie.

Heerlijke muziek, bedwelmende dans. Afgebroken samenspraken; alledaagsche woorden op de lippen, wenschen en verlangens in het

diepst van 't hart. Uiterlijk ja, innerlijk neen of omgekeerd. Nijdige oogen, valsche glimlachen, fluweelen kwaetongerij, fijne intrigue. Hoffelijkheid overal.

Zijt gij liefhebber van den dans, lezer?

Ik vind den dans overschoon voor eene vrouw. In eene dansende vrouw, buigend, plooiend en zwevend op de maat der muziek, is veel bevalligs, veel tooverachtigs. Maar een man!

Verbeeld u een man, uit wiens zwart kleed twee lange, magere beenen steken, en die nu eens als een opgeschoten verwonderings-, dan weêr als een krom vraagteeken voor u heen draait!

Dansend of weenend is de vrouw aantrekkelijk en meêsleepend; dansend of weenend is de man eene caricatuur.

Nu, als er geene caricaturen waren, zou de dans van zijne aantrekkelijkheid verliezen, en *wij* hadden eene bewondering minder.

In eene kleine zaal hier naast zitten heeren, keurig in het zwart gekleed; sommigen een ordelint in het knoopsgat. De fijne gladde kaarten schuiven door de aristocratische vingers; de goudstukken blinken op het groene tapijt.

Verder eene andere zaal. Tien of twaalf jonge heeren drinken er champagne. 't Zijn - Heere, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen! - 't zijn *les hommes blasés* van het bal. Ze hebben, ofschoon pas het dons om de kin staat, zoo als de dichter zegt: *gelebt und geliebt*.

De wijn kraalt en bruist in de glazen, de tongen ratelen. Ze zijn geestig, want zoo even heeft er een met eenen kurk vlak op de punt van den neus zijns kameraads geworpen. Koor van gelach!

Een ander heeft heimelijk eene oester van zijn buurman weg genomen, en houdt zich alsof hij van niets weet. Koor van gelach!

Een derde heeft een kreeftenpoot op de punt van zijnen neus weten te plaatsen..... Maar 't is om te stikken van lachen!

Een vierde geeft den bediende in de gesloten hand, een gulden? - neen, 't is maar eene oesterschelp. Geestig, geestig, geestig!

Men spreekt over de politiek, over de wets-ontwerpen aan de orde van den dag; over koning Willem en zijn minister van Maanen. Men lacht met den patriot en de oppositie, hoe machtig deze ook worden; maar 't is voornaam zich aan den kant der hofpartij te plaatsen, en men heeft daarbij ontzag voor eenige uniformen, die door de zaal dwalen.

Men komt aan een ander kapittel - dat der vrouwen.

Vertrouwelijke mededeelingen, ontwerpen, insinuatien.

Mejuffer Dobel is niet op het bal. Dat moet baron Raphaël verdrieten? Toch niet! Drommels, hij heeft immers wat beters dan dat: een blank duitje is dezen avond van haar hok gedwaald en is

zich in zijn huis komen neêrslaan! Eene lieve blonde, welke hij zijner vrienden toonen zal, en die allen hem zullen benijden!

Willem Dros leunt met den linker-elleboog op de marmeren schouwplaat, en houdt in de rechterhand een glas limonade. Hij heeft niet naar het gesnap en gekakel der jonge heeren geluisterd.

Enkel, nu Raphaël van het duifje spreekt, ligt hij het hoofd op. Er loopt eene siddering over zijne leden; zijn hart klopt, zijn oog brandt. Hij zet het glas neêr, nadert den jongen baron op het oogenblik dat deze van de tafel is opgestaan en de danszaal wil binnentreden, en zegt hem met ingehouden stem:

‘Ik vraag u rekenschap over 't geen gij zoo even zeidet van mejuffer Rosa Ranke.’

Hierop wendt hij zich om en laat den baron, geheel onthutst over de onverwachte ontmoeting.

Een paar uren later wandelt de luitenant, in zijnen mantel gewikkeld, beneden op straat.

Willem Dros is niet meer opgewonden - hij is integendeel neêrslachtig, bedroefd. Wat heeft hij op dien dag en avond veel, onherstelbaar veel verloren!

Hein, de trompetter, is de zielsvriend van de keukenmeid van mevrouw Hardy; het is Hein die het geluk heeft nu een hoenderpoot, dan een kalkoensvleugel, of wel eene sneppenkarkas uit de schotel der barones te doen verdwijnen. 't Is Hein, die nu ook uitgezonden was, om te weten of de pocher waarheid sprak en Rosa Ranke zich inderdaad in 't hotel van barones Hardy bevindt.

't Is waar, Rosa heeft in het huis van dien ellendigen eerroover eene schuilplaats gezocht.

Wat moeten geest en hart van die Rosa dan toch veranderd zijn!

Vroeger scheen zij zoo rein, en tevens zoo koud voor Raphaël Hardy, als het sneeuwvlokske dat op den boomtak is neêrgedwarreld. Of was die koelheid maar huichelarij?

Och, wist zij eens, hoeveel Willem dien avond aan de herinnering van het *Vielliebchen* heeft opgeofferd!

In de schaduw staat trompetter Hein; hij houdt twee wel gescherpte sabels onder zijn huzarenmantel verborgen.

Hein weet niet recht wat er gebeuren zal, maar die twee wapens zeggen hem toch, dat er juist geen spraak is van eene gekscheerderij. Van de zoogenaamde wetten van een tweegevecht kent Hein weinig of niets, daarom ook - en dat staat vast - klieft hij dien deugniet van een baron den kop, indien zijn luitenant valt.

Boven klinkt nog altijd de blijde muziek. Langs de doorschijnende gordijnen zweven gedurig zwarte schaduwen.

Toch dalen er groepen dames, warm in hare pelsen gehuld, den trap af. Stemmen roepen nu dezen, dan genen adellijken naam

het geroep vindt weêrklank verder op, langs de lange linie rijtuigen, en de verlangde koets staat welhaast voor.

Nog een groet; het portier wordt toegeslagen, en weg is zij. Wat voeren die rijtuigen vele illusiën meê; wat laten zij er vele achter!

Telkens als er familiën het bal verlaten, wijkt de luitenant terug om niet herkend te worden; maar scherp is toch het oog op den uitgang gevestigd.

Ook gedruischmakende heeren verlaten de redoute.

Raphaël Hardy is er nog niet.

Eindelijk!

Verwonderlijk, de jonge baron is ditmaal door den drank niet opgewonden. Hij blijft omringd door zijne vrienden.

Op eenige passen van de poort nadert hem Willem Dros: Hein staat pal en vastberaden naast zijn luitenant.

‘Mijnheer de baron, ik heb u rekenschap gevraagd over uw gezegde....’ vangt de officier aan.

Vrienden treden tusschenbeiden, en er vormt zich eene groep.

Hein doet de sabels onder zijnen mantel rinkelen, en bij die muziek danst het hart van den baron eene galoppade, die alles behalve plezierig is; want laf - laf is die man!

‘Geduld, mijnheeren,’ gaat Willem voort; ‘de zaak, waarover wij te handelen hebben, is u wellicht niet bekend. Gij zult dus toelaten, dat ik bondig en vooral slechts verstaanbaar spreke voor mijnheer Hardy. Ik dacht, mijnheer de baron, dat gij straks de waarheid niet zeidet. Ik weet nu, dat de persoon waarvan sprake is, zich inderdaad ten uwent bevindt.’

‘Voor den drommel!’ antwoordt Raphaël, die eenigszins begon te herademen; ‘dat is de waarheid.....’

‘Genoeg!’ gebiedt Dros. ‘Ik weet dat die persoon vrijwillig in het huis uwer moeder getreden is, dat het laatste was waar zij eene schuilplaats had moeten zoeken.

‘Daarover kon zij alleen beslissen.’

‘Gij hebt gelijk. Ik heb voor het oogenblik daarin niets te zien. Echter ben ik gereed u voldoening te geven.’

Hein doet de sabels andermaal klinken.

‘Dwaasheid, dwaasheid!’ roepen de vrienden, en Hardy is al te zeer tevreden om daarin niet toe te stemmen.

‘Kom, mijnheer Dros,’ zegt hij, ‘geef mij een handslag en dat de zaak begraven zij.’

‘Neen, mijnheer de baron, den handslag geef ik u niet. Er weegt mij nog een laffen, een naamlozen brief op het hart, dien ik denk door u geschreven te zijn. Ik zal dus later misschien gedwongen zijn u genoegdoening te komen vragen. Indien u die woorden niet bevallen, denk dat ik mij op ieder oogenblik ter uwer beschikking stel.....’

Men scheidt van elkaêr.

Hardy en zijne vrienden hooren echter trompetter Hein nog zeggen:

‘Luitenant, ik heb nog een ouden hekel aan dien stoppelbaard! Mag ik hem eens met de stalen lat in zijn ribbekas kittelen?’

Arme Willem - men wien men later zal lachen, omdat hij boos wordt, als men hem een hartjen heeft afgenomen! Maar nog armer Rosa, die in de oogen van den vriend harer jeugd en door een ongelukkig toeval, door een enkel laf woord, geschandvlekt werd!

Geduld, geduld!

Men kan den diamant door den adem wel verduisteren, maar des te helderder zal hij later schitteren!

X. Wat er gebeurde den 25 augustus 1830.

Wij leven eenige maanden later dan het gebeurde in de redoutezaal te Antwerpen, en bevinden ons te Brussel.

Den 25 augustus, des avonds, zingt men in den Muntschouwburg te Brussel, een italiaansch duo op fransche woorden, maar men heeft er den belgischen geest van het oogeblik in gesmokkeld.

Dat alles doet het hart ontvlammen.

Of de tooneelsten nu goed of slecht zingen, doet hier niets ter zake: het volk woelt, jubelt, tiert, huilt, bisseert.

Aller armen steken in de hoogte; aller hoeden, zakdoeken en waaiers wuiven boven de hoofden.

In veler knoopsgat wordt eensklaps een driekleurig lintje getooverd, alsof de geest van Heintje van der Noot over die menigte gevlogen is, en de oude brabantische kleuren - dat protest tegen elken willekeur - heeft rondgestrooid.

Het wordt een aandoenlijk tooneel: men lacht en weent; men drukt elkaër de hand, men omhelst elkaër, en zoo groot is de vaderlandsche geestdrift, dat de onbekende bezoeker zijne onbekende buurvrouw omhelst, zonder dat de echtgenoot - anders een bengaalsche tieger - er aan denkt eene aanklacht bij de policie te doen.

Indrukwekkender nog: de schuldenaar kust zijnen schuldeischer, en vergeet letterlijk hem in die omhelzing dood te nijpen.

Men twijfele dus niet aan de eenheid, welke er op dezen avond in den schouwburg heerscht.

Nu stormt men naar de deuren; juichend als kinderen uit eene school, komt men buiten geborteld.

De groep wordt grooter: straatjongens en vrouwen snellen toe. Elke straat braakt eene zwarte massa op de Muntplaats uit.

Alles huilt, tiert, zingt, woelt en danst in de helder verlichte straten.

Duizende stemmen herhalen het italiaansch duo met fransche woorden: duizende geroepen weêrklinken; lach en bedreiging, vloek en vrijheidskreet.

Straatlantaarns - altijd groote misdadigers in eenen volksoploop, hoewel *ik* niet weet wat kwaad die onnoozele lantaarns doen, tenzij misschien dat zij juist op dat oogenblik licht geven - straatlantaarns vliegen rinkelend en klingelend in stukken, en het hoerrah! hoerrah! galmt als een donder in het rond.

Wie zich op den weg bevindt, wordt bij den arm gegrepen en moet meê voortdansen; wie weêrstand biedt of valt, wordt vertrapt.

Straatjongens en vrouwen, wild als Bacchanten, springen en stormen huilend voorop.

't Is een onmeetlijke doodendans, die allen meêsleept - waarheen? Men weet het niet.

Het onbekende bekommert zelden de groote meerderheid des volks, indien het maar eens, los en vrij van allen band, bulderen mag.

Dat is dus een volksvermaak? zegt ge.

Tot nu toe is het weinig of niets meer: een brandspuit met tien emmers water gevuld, jaagt die menigte nog uiteen.

Het gros van het volk weet zelden of nooit wat het eigenlijk wil; maar gelukkig zijn er altijd welwillende speculanten - politieke of andere - die de goedheid hebben den weg aan te duiden en te zeggen: 'Als gij vandaag dit of dat huis afbreekt, zal het morgen gebraden kwakkels regenen!' en zulk huis wordt er op den Magdalenen-Steenweg aangetoond.

Men rooft er potten en pannen, en geeft eene charivari die helsch is; men hecht een paar hemden aan stokken en steekt een heel onschuldigen kamerjapon aan een langen staak.

Hoerrah, hoerrah!

Er moeten trommels zijn! Ha, ziedaar een speelgoedwinkel!

Nu klopt men op kindertrommels en blaast op blikken trompetten. De kleine en groote kinderen vangen hansworsten en neurenbergsche poppen op, die, verschrikt over het gedruisch en misschien in wanhoop, uit de vensters springen.¹⁾

Men is gewapend met houten geweren en houten sabels.

Vooruit nu op het fransche kommando en het fransche refrein:

En avant, marchons
Contre leurs canons!

1) Leest over het gebeurde van den 25 augustus 1830, de dagbladen van dien tijd.

Dat alles is, zegt ge misschien, lezer, een late vasten-avond?

Gij zijt genegen om te lachen; maar de vreedzame burger, die met zijne witte slaapmuts op, door zijn bovenvenster ziet en dit driftig weêr toeslaat, zegt bleek van ontzetting:

‘Dat is de revolutie!’

De goede man heeft gelijk: vertrouw nimmer een volksoploop, waarin zich vrouwen en kinderen mengen. Baldadiger wezens dan die zijn er in soortgelijke gevallen niet: misschien omdat zij niets weten van het *waarom* en *daarom*, en dat ze, als bij instinct, van vernielen houden.

De gansche stad schijnt te trillen - straks zal ze schokken. Elk huis is een vulkaan, sinds lang in heimelijke werking, en die nu losberst.

De volksdonder rommelt in de verte. Een lichtlaaie gloed, bekroond door zwarte, golvende wolken, stijgt boven de toppen der huizen op. Het vuur werpt een helschen glans op toren en gevel, over pleinen en straten. Het volk danst en huilt, meer en meer woedend, bij dat ontzaglijk Bengaalsch vuur.

Daar dreunt een gewerschot: een droppel bloed is vergoten - de teerling geworpen!

Wat men straks met een emmer water had kunnen uitdooven, eischt nu stroomen menschenbloed.

De sombere klokketoon roept den burger te wapen; deuren worden opengerukt, kermende vrouwen en kinderen achteruit geworpen; gewapende mannen snellen de straat in en verdwijnen, om, wie weet! niet meer te verschijnen.

De alarmtrom klinkt, de signaal-trompet schettert, het kommando der officieren weêrgalmt. Patrouilles verschijnen in de straten; de paarden hinneken, brieschen en steigeren.

Het volk stuift als een muggenzwerm uiteen, om zich op eene andere plaats weêr te verzamelen.

In den helderen gloed, die het brandende hôtel van den minister van justicie van Maanen, in het rond verspreidt, zien wij op den hoek eener straat een luitenant der huzaren verschijnen.

't Is een fier en kalm ruiter. Hij trekt de teugels van zijn paard in en staart met vinnig oog over de vlakte, onheilspellend verlicht, en waarop van tijd tot tijd eene zwarte menschengestalte verschijnt, die achter den hoek der straten verdwijnt, of met een ijselijken kreet neêrtuimelt.

Daar schuifelt een kogel langs den officier heen: een doffe slag volgt, en een man waggelt, tuimelt en komt voor de hoeven van het steigerende paard te recht.

De vuurgloed verlicht het verwrongen gelaat van den gewonden burger.

Willem Dros herkent - Raphaël Hardy.

O, nu zal het den luitenant gemakkelijk vallen, dien ellendeling onder de hoeven van zijn paard te verpletteren! Waarom niet? Hij heeft aan Willem het levensgeluk wel ontnomen, en die marteling is zeker niet te vergelijken met het lichamelijk lijden.

Willem springt van zijn paard, beurt den gewonde op, en zijn uitroep: 'Raphaël, Raphaël!' zegt u, dat alles vergeten en vergeven is. De jonge baron opent het oog en 'Willem!' murmelt hij - en hij wentelt zich in zijn bloed om.

De wonde is aan het hart.

'God is rechtvaardig,' mompelt de baron; 'vergeef mij, Willem! Op het oogenblik dat die kogel mij neêrsloeg, had ik de pistool opgeheven om u te dooden..... Ik sterf..... Maar ik zweer u, bij al wat heilig is, Rosa Ranke is onschuldig..... Groet mijne ongelukkige moeder..... God, wees mijne arme ziel genadig!'

Baron Raphaël heeft aan Willem's hart den laatsten snik gegeven, en de edele soldaat heeft een traan geweend op het lijk van zijn vijand.

Neen, 't is zijn vijand niet meer; want hij heeft hem verklaard, in het aanschijn des doods, dat de vrouw welke hij lief heeft, zijne liefde nog altijd waardig is.

't Is rouw geweest in Willem's hart, en nu - in het midden van dat tooneel van verwoesting - tintelt de vreugde met al haar zoet en schoon weêr in hem op. Nu vraagt hij weêr om te leven, terwijl hij straks niet meer huiverde toen de kogel langs zijn hoofd siste, dan of er eene vlieg langs het oor gonsde.

Lezer, onze nieuwsgierigheid is hier voldaan.

Mij dunkt, ik lees het op uw aangezicht; gij zijt geen vriend van vechten en doodslaan, hoewel ik u in 't geheel niet vergelijken wil met Krelis, in het schoolboek, die onder 't loopen uitroept: 'Ik haat mijn vijand, ik wil hem zelfs van ver' niet zien!'

Welaan, laat ons dan maar op een drafje het woelzieke Brussel verlaten: wees maar niet verlegen, lezer, we loopen niet alleen.

Andere, groote en machtige bollen, schuiven ons als hazen zoo snel, op die baan vooruit; en als ze zoo dapper blijven doorzetten, zullen zij morgen, bij het krieken van den dag, aan 't uiterste puntje van Friesland, een frisch bad in de Noordzee nemen!

Wat een gek italiaansch duo, op fransche woorden, toch dwaze dingen kan te weeg brengen!

Boven Antwerpen - want, lezer, we loopen nog altijd, en laten het den armen soldaat over, onzen geleden hoon te wreken, en, ik beken het, daarin is iets flauwhartigs, maar hierover zullen wij redekavelen als wij in veiligheid zullen zitten! - boven Antwerpen halen wij een nieuwen hardlooper in, maar die zich twee vleugels, ik wil zeggen twee vliegende paarden heeft bezorgd.

't Is een onzer kennissen: mijnheer Bazer, die zich niet meer veilig acht op Neerstein en in het anders door hem zoo verachte Holland eene schuilplaats gaat zoeken.

Kom, lezer, op den bok gesprongen en de reis meêgemaakt, al moge het gezelschap u dan ook niet zeer aangenaam zijn.

XI. Oom Bazer en zijn dubbeltje.

In een stad van Nederland - welke? och dat schijnt ons onverschillig te zijn - vinden wij, in eene afgelegen straat, een oud, vervallen huis, welks verzakte muren en vensters aan den voorgevel een scheef en leelijk gezicht doen trekken.

Als gij beneden den antiquiteits-winkel zijt doorgedaan en een donkeren, ongelijken, zelfs hobbeligen trap zijt opgeklimmen, komt gij in eene ouderwetsche kamer, met versleten tapijten en versleten meubels.

't Is daar dat oom Bazer zijn intrek genomen heeft, om er het einde der gebeurtenissen, welke zich op eene bloedige wijze ontrollen, af te wachten.

De man heeft zijne gelden en roerende goederen in veiligheid gebracht, zijn rijtuig en paarden verkocht, zijne bedienden afgedankt - want hij verkeert in het vaste denkbeeld, dat hij door eene tot het uiterst gedreven zuinigheid, herwinnen moet wat hij door de omwenteling heeft verloren.

Wie weet wat men met zijne eigendommen in België doen zal! Wie weet aan welke vernieling zij ten prooi zullen zijn, en welke ruïneerende daling zich nog in de fondsen zal opdoen!

Ja, er dient in het huiselijke leven gespaard te worden, en oom Bazer speculeert voortaan tot zelfs op een zwavelstok.

Eene nederige kamer, een goedkoope maaltijd, bezuiniging op brandhout, licht, linnengoed en kleederen! 't Is verwonderlijk, hoe lang men met een ouden jas en eene gelapte broek kan voortsukkelen!

Overigens, oom Bazer wil en zal, in de oogen des publieks, voor een geruïneerd man doorgaan.

Om de beurstijdingen te vernemen, gaat oom des avonds quasi een buurpraatje houden bij een ouden gepensioneerden officier, majoor Buffel, die eene verdieping hooger woont dan hij en zich de pracht veroorlooft, abbonent op de stadscourant te zijn.

Daarbij speculeert oom Bazer op de beurs van den ouden knevelbaard; na lang over de nieuwstijdingen geraasd te hebben, spelen de twee oudjes samen kaart, en als oom Bazer, door eens te verzaken, een halven cent winnen kan, zal hij het waarachtig niet laten!

Hoe ouder en hoe dichter bij zijn doodkist, hoe vrekiger die schurk wordt!

Van Willem heeft hij sinds lang niet meer gehoord; zijne plannen van wraak op Rosa Ranke heeft hij laten varen; hij heeft alles vergeten - alles, behalve zijn geld, en in den ouden leuningstoel gedoken, het donker onrustig oog over de courant weidende, welke hem alweêr $\frac{1}{8}\%$ verlies aanbrengt, betreurt hij in zijn leven zooveel schatten - dat wil zeggen zooveel kopermunt - nutteloos verteerd te hebben.

Het karakter van den ouden soldaat, rond, barsch, lakonisch, en altijd recht door zee, komt met het zijne niet overeen.

Als die brutale majoor van vechten en doodslaan spreekt, schuift hij woest zijne oude grieksche muts op het eene oor, en dan is oom Bazer inderdaad bang voor den grijskop.

Tonnerwetter! men moest hem voor een oogenblik eens meester laten! Geen rat schoot er over! Gelukkig voor de muiters, dat hij door dat gevloekte rhumatismus aan zijn stoel gekluisterd zit!

En onder het uitspreken van een vloed bedreigingen, doet hij zijne kruk dreigend in het rond snorren.

Maar 't zijn, zoo als gij weet, die drommelsche beursberichten, die duivelsche kaarten, 't was hoogstens de winst van vier of vijf centen, welke den ouden Bazer den trap opdreven.

Diep is die rijke Bazer gevallen!

Het goud is voor hem een plaagduivel geworden, die, hoe meer hij zich aan hem vastklampt, hoe meer hij den rampzaligen afbeult en martelt: dat is zijne hel hier op aarde.

‘Tonnerwetter! wat snuffelt gij toch eeuwig in die hieroglyphen van beursberichten!’ roept de majoor, en de oude officier vertrekt krampachtig zijn stoppeligen knevel, alsof hij wilde zeggen: wat gaat u dat aan, gelapte schanslooper?

‘Och, dat is zoo'n oude gewoonte!’ antwoordt Bazer op eenvoudigen toon, en stoot nu de courant weg, alsof die praatzieke ekster zijne geheimen zou kunnen verraden. ‘Willen wij eene enkele partij spelen, majoor?’ en reeds heeft Bazer een spel vuile en onaanzienlijke kaarten voor den dag gehaald.

‘t Zij zoo!’ zegt de majoor en verlegt, met een krampachtig

gezicht, zijn met roode baaien lappen omwonden been. Daarna dampst hij uit zijne zwart geworden pijp.

Oom Bazer heeft in den loop van den dag, alleen in zijne kamer zijnde, het spel bestudeerd; hij denkt een *coup* gevonden te hebben, die hem telkens zal doen winnen.

De kaarten worden gegeven.

De majoor speelt los en rond; oom Bazer koortsachtig, schijnbaar kalm, maar in de schaduw, die de groote klep van zijne bruin haren muts op zijn gelaat werpt, zou men zijne oogen hebben zien fonkelen.

De eerste spreekt driftig, kort afgebeten en kletst of bonst de kaart op tafel; de tweede is berekenend in zijne afgebroken woorden en trekt wel eens de kaart terug eer hij ze voorzichtig neêrlegt.

Hoe meer aarzelend mijnheer Bazer is, des te ongeduldiger en driftiger wordt de majoor. Buffel wil alles stormenderhand innemen; Bazer kruipt als eene slang langs den muur en tracht door slimheid binnen de poort te geraken.

Buffel roemt drie van dit, drie van dat: Bazer roemt kalm daar boven. De uitroep van aas! Hartenheer! Schuppenboer! worden bij Buffel vergezeld door een bons op de tafel dat alles davert.

‘Dat herinnert mij.....’ vangt de majoor aan.

‘Troef!’ zegt Bazer met een weinig meer levendigheid in de stem, want, de gelukkige! heeft zijn *coup* in handen.

‘Dat herinnert mij, toen ik in de Oost was.....’

‘Zijt gij in de Oost geweest?’ vraagt Bazer, onrustig het oog opslaande en een oogenblik zijn *coup* vergetende.

‘Klaveren-aas, de ongeluksvogel!’ hervat Buffel; ‘toen speelde ik eens met mijn vriend Dirk Ranke.....’

Bazer springt op, werpt de kaarten op tafel en onder den uitroep: ‘Ik heb gewonnen!’ grijpt hij een der dubbeltjes van den majoor, en vliegt er meê de deur uit.

Tonnerwetter, dat is ongehoord! Gelukkig dat de oude snorrebaard door het rhumatismus vastgekleusterd zit! Dief, deugniet, rakker, zijn de bedaarste scheldwoorden die den ouden Bazer, met pijp en kruk van den majoor, navliegen. Zijn dubbeltje, of er zal bloed stroomen! Bloed moet hij hebben! - en Buffel gaat zoo vreeselijk te werk, dat de oude, slordige meid van den antiquiteitskoooper naar boven komt sleffen, en de majoor haar dwingt aan dien schurk beneden, zijne kaart te brengen en hem, in zijnen naam, satisfactie te vragen.

Den ganschen avond buldert het onweêr boven oom Bazer's hoofd; hij hoort Buffel razen en op de tafel slaan.

Inderdaad op de tafel van den majoor liggen twee oude holsterpistolen, een verroeste degen en een ijselijke dragonderssabel. Van tijd tot tijd wordt door eene reet in den zolder, het lange blinkende lemmer van den sabel op en neêr getrokken, en men hoort Buffel

dreigen, dat hij den eerlooze, dwars door den zolder heen, zal doodschieten!

Oom Bazer heeft zijne deur gebarricadeerd en houdt zich in een hoek der kamer verscholen.

Op den trap parlementeert de meid.

‘Ik heb het eerlijk gewonnen!’ roept Bazer.

‘Hij heeft het eerlijk gewonnen, zegt hij,’ schreeuwt de meid verder.

‘Hij liegt het!’ antwoordt Buffel.

‘Hij zegt,’ schreeuwt de meid door het sleutelgat, ‘dat gij het liegt!’

‘Hij moet mijne kaarten terug geven!’ hervat Bazer.’

‘Als hij het mij ontstolene geld terug geeft!’ roept de tegenpartij ten antwoord.

En na eene lange onderhandeling, waarin de dienstmeid hen beurtelings voor twee gekken en twee schrokken uitscheldt, reikt oom Bazer, door de spleet der deur het dubbeltje toe, terwijl hem de zwarte kaarten worden toegestoken.

Het onweêr trekt af; maar de regenboog der vriendschap verschijnt niet meer, en van dat oogenblik leeft de vrek ten eenemale afgezonderd, en hij moet zelfs zijne dierbare beurstijdingen missen.

Wat is het akelig in de kamer! Er komen hem daar zulke wonderlijke, zulke akelige denkbeelden bestormen!

Het minste gerucht, de wind die somber in de schoorsteen huult of de gebroken vensterruit doet klepperen; de lange schaduw, die dit of dat voorwerp des avonds op den witten muur werpt; de rat die 's nachts aan den vloer komt knabbelen; het kraken van den trap - alles doet hem sidderen - en meer dan ooit houdt hij zich bezig met zijn geheimzinnig gebarenspeel.

Ook wil hij verhuizen; hij zal eene andere kamer betrekken: die oude rommelkas is voor hem met spoken opgevuld.

De omwenteling heeft haren loop voltooid: de tiendaagsche veldtocht is geëindigd.

De Nederlanden zijn in tweeën verdeeld.

De laatste maal dat oom Bazer met den majoor kaart speelde, heeft de courant het terugkeeren der nederlandsche troepen uit België aangekondigd en zelfs, ten gevolge eener bijzondere gelegenheid, den naam van luitenant Dros vermeld..... Och, waarom heeft oom Bazer dien Willem verstooten? Maar neen, dat moest zoo zijn. En echter.....

Sedert eenige dagen denkt de oude man aan den dood.

Dat is een dwaas denkbeeld, maar hij kan het toch niet verzetten. Gisteren heeft hij een lijkstoet ontmoet en de zwarte sluier van den lijkbidder waaide hem in het aangezicht: - dat heeft hem doen huiveren. 's Nachts is hij plotseling wakker geworden, omdat hij waande driemaal op de deur te hooren kloppen - en nu dezen avond heeft de hond van den buurman reeds driemaal gehuild.

Oom Bazer is ontmoedigd, ziek en nadat eindelijk de docter, een lange, magere, koele man, hem gezegd heeft: 'Indien gij hier beneden nog eenige zaken te vereffenen hebt, zou ik u aan raden de rekening af te sluiten' - drijft het koude zweet hem over de leden.

Na lang aarzelen heeft oom Bazer een brief aan zijn neef, den officier, geschreven - en daarna? Daarna tracht hij zich het gebed, zoo lang vergeten, te herinneren.

Twee dagen, na het verzenden van den brief, staat Willem Dros aan ooms ziekbed.

Het verwondert dezen niet, den rijken man door zooveel ontbering, gebrek zelfs, omringd te zien: de gierigaard moest noodwendig vrek worden!

Oom grijpt Willem's hand en klemt ze alsof hij nu een vast steunpunt gevonden heeft, dat hem beletten zal in den gapenden afgrond der eeuwigheid te vallen.

Oom Bazer hoopt nog te zullen leven - en daarom heeft hij niets aan zijnen neef te zeggen. 't Is enkel eene gril geweest van Willem te ontbieden. Maar 's avonds komt de docter, met zijn ijskouden blik, zijn bleek en zielloos gelaat, zijn zwart kleed en witten halsdas, 't geen hem het uitzicht geeft van een lijkbidder, en hij herhaalt: 'Indien gij hier beneden.....'

Genoeg, genoeg! De oude zal spreken; hij wil ook een priester doen halen en zich met God verzoenen!

't Kost veel alles aan Willem te bekennen; maar stil, luister.... De fortuin, welke hij met zooveel angst heeft bewaard; welke hij nog met eene reeds verdorde hand tracht vast te klemmen; welke hij echter - en is dat geene rechtvaardiging? - bijna heeft weten te verdubbelen - die fortuin is de zijne niet. Neen, 't is eigenlijk die van Dirk Ranke, van zijn vriend in Oost-Indië. Deze heeft ze hem toevertrouwd, om ze aan de rechte erfgenamen ter hand te stellen, en dat kon hij niet over zijn hart krijgen... want dat volk zou ze toch maar verkwist hebben - die heerlijke fortuin! Ha, daar komt Dirk Ranke weêr naar hem toe; met sterke hand schudt hij hem bij de borst en verwijt hem zijne ontrouw; want 't is aan Rosa Ranke, aan de arme weeze, dat die groote rijkdommen toebehooren....

Willem wordt bleek als een lijkdook en huivert als een misdadiger voor zijnen rechter; de jongeling staat op dit oogenblik voor zijn eigen geweten.

Dirk Ranke was gelijktijdig met oom Bazer in Nederlandsch-Indië; deze was de vriend van den rijken planter, en toen Ranke eens naar de binnenlanden vertrok, gaf hij gansch zijne fortuin aan Bazer, op voorwaarde dat hij die schatten getrouw aan de te lang vergeten familie-betrekkingen zou ter hand stellen, indien de avonturier niet mocht weêrkeeren

Dat was zijn lot!

De man, die het grootste deel zijns levens met duizende gevaren

geworsteld had om dat goud te verzamelen, stierf van gebrek in onbewoonde streken: zijn lijk had geen graf, en geen traan werd over hem geweend.

Willem luistert schier niet meer; hij stikt van smart en wroeging. Met gebogen hoofd zit hij bij het sterfbed, en Rosa Ranke, de arme miskende, rijst weêr in haar rouwkleed voor zijne verbeelding op.

Waarom had zijn oom niet vroeger gesproken?

De oude man doet eene poging om zich op te richten en legt de dorre en verbleekte hand op Willem's arm.

Maar niet alles is van de Ranke's! zoo doet hij verstaan. In Willem's hart klinkt het integendeel 'alles!' Heeft oom de fortuin niet ongeveer weten te verdubbelen? Daarbij is er nog veel in te vorderen: eene pacht hier, eene hypotheek ginder, eene kleine geldleening bij dezen, een hoogen intrest bij genen..... Dat ijzeren kofferke daar, aan den vloer vastgeschroefd, zal aan Willem dit alles zeggen. Notarissen, mannen der wet zullen hem met het overige bekend maken..... Willem zorgde vooral dat hij zich niet late bedriegen. Deze is volgens oom Bazer een schelm, gene is hetzelfde, een derde is een niet minder groote deugniet dan de andere..... Ook die docter en die huisheer - en dan heeft oom nog eene schuldvordering op majoor Buffel..... ja, ja, eene schuldvordering van een dubbeltje, een eerlijk gewonnen dubbeltje.....

Oom Bazer valt achterover - de vrek is dood.

God zal hem oordeelen!

Op dat oogenblik hoort Willem een gestommel aan de deur; majoor Buffel komt binnen met brandend oog, opgestreken knevel en twee bloote sabels onder den arm. Het rhumatismus heeft hem voor een oogenblik losgelaten, en nu komt hij ook satisfactie vragen, zoo als een man van eer behoort te doen.

Willem neemt den ouden soldaat bij de hand, en de bedgordijn wegschuivende, zegt hij met een droevigen glimlach:

'De groote schermmeester, majoor, ons aller meester, heeft reeds het werk volbracht!'

XII. Terug in het dorp.

De oude, vervelende diligence - des avonds een zwart grommend monster met twee vurige oogen, - komt weêr in het dorp, dat wij voor eenigen tijd verlaten hebben, aan.

Hier en daar wordt de deur van een huis geopend, en komt een half naakte bengel eens nieuwsgierig door de spleet piepen; verder, aan de hoeve, blaft de kettinghond; maar ginds aan de herberg *de wilde Man*, treedt de knecht met eene brandende lantaarn buiten.

Men verwisselt van paarden, en weldra hervat het zware gevaarte zijn dommeligen loop.

Slechts een enkel reiziger is afgestapt; nu hij binnen getreden is en zijn mantel afgeworpen heeft, herkent men in hem een luitenant der huzaren.

Wat mag die officier wel in het eenzaam grensdorp komen doen?

De dorpsontvanger met zijne grieksche muts op, geverfde bakkebaarden en duitsche pijp; de winderige schoolmeester, altijd in zijn hoogen stropdas gestoken; een paar hollandsche grenskommiezen, die op het dorp al zeer voorname heeren zijn, zitten of staan in de gelagkamer en draaien rondom den luitenant, zonder dat deze zich verwaardigt hen aan te zien.

Het is niet tot die personen, dat hij het woord wenscht te richten.

Uit de naburige kamer stijgt nu, bij tusschenpoozen, een dof gemurmel op: men schijnt er vereenigd voor een stervende te bidden.

't Is een oud gebruik in onze hefdorpen - een indrukwekkend gebruik. Maar de ontvanger neemt aan die gewoonte geen deel: de man waant zich boven die gekheid verheven, en de schoolmeester, om te toonen dat hij verstand heeft, aapt den verlichten ontvanger zoo wat na.

Op dit oogenblik komt de stalknecht met de lantaarn binnen; hij gaat met inzicht door de gelagkamer, want hij heeft boven den kraag des mantels eene policiemuts meenen te herkennen, en een oude voerman hoort nog altijd gaarne het klappen van de zweep.

'Luitenant!' zegt Hein met verwondering en brengt, groetend, de hand aan de slaapmuts; want hij heeft zijn vroegeren meester, Willem Dros, herkend.

'Drommels, Hein!' antwoordt deze. 'Voortreffelijk dat ik u hier ontmoet!' en de officier schudt hartelijk de hand van zijn gewezen trompetter.

'Voor wie bidt men in de kamer daarnaast?' vraagt Dros, want hij kent zeer wel de dorpsgewoonte, en Hein fluistert den luitenant een woord in het oor.

Dros rijst van zijn stoel op; zijn gelaat is bleek, onrustig en de kwartiermuts afnemende, buigt hij eerbiedig het hoofd....

Dat treft den schoolmeester, maar het doet den ontvanger, als een echt *esprit fort*, heimelijk glimlachen.

Wat bekommert de luitenant zich om hen!

'Hein,' mompelt de officier, zijn mantel weêr omwerpende: 'geleid mij derwaarts.'

En de schoolmeester en de ontvanger spitsen de ooren, doch zij hebben niets verstaan; maar Hein zal den luitenant stellig naar den nieuwen kasteelheer moeten geleiden. Zonder twijfel! Aan wien anders zou een luitenant der huzaren in het dorp een bezoek brengen?

Aan Willem Dros dacht men niet.

Maar wat eene gekheid beving dien luitenant toch, toen hij dat bidden hoorde?

Dros treedt nu naast Hein over den steenweg.

't Is donker; het lantaarnlicht werpt slechts een beperkten glans op den beregenden grond. 't Is akelig weêr, en de wind die eentonig door de toppen der boomen zingt, maakt den avond nog droever.

Alle huizen zijn donker; alleen een paar vensters van het kasteel zijn verlicht.

Hein vertelt van Rosa.

Ja, zij woont ginder weêr aan den steenweg. Eerst heeft de timmerman haar in zijn huis genomen, toen ze uit Antwerpen terug kwam; maar daar weet Hein niets van, want toen was hij nog onder dienst. Nu, dat ging ook niet bij den timmerman: die man suft sinds den dood zijner dochter. Juffer Rosa gaat nu als naaister in het dorp, voor eenige centen daags, werken en ze heeft het wel

hard! Moed, o die heeft ze getoond, en als Hein soms 's nachts naar de stad gaat, zit ze nog te werken; want hij ziet het licht door de spleten van haar venster.... Doch overal en altijd vindt ze geen werk, want men spreekt al eens wonderlijk van haar. De ontvanger vooral wil heel veel weten, dat hij niet zeggen wil. Ja, dat gaat zoo! Men kan die wonderlijke geschiedenis van baron Raphaël, en Hein weet niet wat al van vroolijk Truike, niet vergeten! En dat weg gaan en terugkeeren uit de stad..... Maar als Hein tegenwoordig is, zwijgt men doodstil; want bij zijne ziel! luitenant, hij zou dien ontvanger en heel het dorp, den huzarendans leeren! Verwonderlijk dat Rosa nooit van mijnheer Dros spreekt, en als Hein daarvan rept, wendt zij de oogen af en begint van iets anders te spreken.....

Willem heeft naar Hein's redeneering niet altijd geluisterd; hij haast zich het huis te bereiken.

Hoeveel denkbeelden bestormen het hart des jongelings, sedert hij in het dorp is aangekomen.

Zooeven, in een hoek der diligence gedoken, had hij nog zooveel zoete droomen! Hij heeft de woorden gekozen, welke hij Rosa zal toerichten; hij wist reeds dat zij ziek was en verborgen armoede geleden had; maar eindelijk zou hij de zoo lang gedroomde schatten - *alles* wat zijn oom had nagelaten - voor haar neêrleggen en daarna heen gaan; want hij wilde niet dat zijn geweten hem eens zeggen zou: 'Toen zij arm was hebt gij haar vergeten, eerst toen zij rijk was, is zij u welkom geworden.'

Het goud lacht hem wel toe - men is en blijft altijd min of meer duivel, al gaat men voor engel door! - maar uiterst gevoelig op het punt van eer, verkiest hij een arm luitenant dan een ingedrongene te zijn, die enkel geleid wordt door Hein met de dubbeltjes.

De wereld zal roepen: Willem Dros is een gek; zijn leven is een aaneenschakeling van gekheden!

Het afbreken met zijn oom - gekheid; de herinnering aan eene dwaze eerste liefde - gekheid; het weigeren der hand van Elisa - gekheid; het afstaan der erfenis, die hij voor het minst gedeeltelijk kan behouden - gekheid; het voornemen om alles van den beginne af te bekennen, in plaats van de liefdebanden eerst weêr zachtjes aan te knopen, en daarna door een huwelijk het bezit der fortuin te wettigen - gekheid, driedubbele gekheid!

Maar er zijn, God dank! nog aanbidders van die heilige gekheid, welke ik, misschien ten onrechte, waarachtig gevoel van eer noem.

Men heeft het huis bereikt: Hein zet de geronde hand aan den mond en blaast de trompet, alsof hij iemand verwittigen wil.

't Is het teeken dat men veilig de deur kan openen.

De vrouw van den timmerman opent behoedzaam.

De goede ziel waakt bij de arme weeze, en soms ook de timmerman en Hein ook wel eens. De ex-trompetter doet de zware klom-

pen uit en treedt vóór den vreemdeling binnen. Stil.... Och, 't gaat maar slecht met het arme kind! Nu slaapt ze een weinig; de nacht kan echter noodlottig zijn, en toch het kan niet lang meer duren! - en Hein, die dit alles op mysterieusen toon heeft hooren fluisteren, zet zich in den gang neêr en laat het hoofd in de beide handen rusten.

Willem - de vrouw van den timmerman ziet hem voor een geneesheer aan - treedt binnen.

Dros staat nu met ontbloot hoofd aan 't hoofdeinde van het bed, en slaat met ingehouden adem de bleeke, maar schoone slaapster gade.

De vrouw van den timmerman zit voor de legerstêe en bidt haren rozenkrans, ten minste te oordeelen naar de snelle en gedurige beweging der lippen; maar het gebed schijnt niet zeer innig, dewijl zij gedurig de oogen rechts en links laat gaan, nu dit dan dat voorwerp verzet en door het nemen van een snuifje uit een houten doos, haar onderhoud met den Heer afbreekt.

Wat ziet het er vervallen en armoedig in die kleine kamer uit!

Een paar stoelen, eene lompe tafel, naakte muren, aan een nagel een onafgewerkt kleed, aan 't welk de zieke nog pas eenige dagen geleden werkte om eenige stuivers te verdienen.

Nu valt Willem's oog op een brief die op de nachttafel ligt, met het opschrift: *Aan den Heer Willem Dros van Neerstein, luitenant der huzaren*. Met kloppend hart, met bevende hand neemt hij den brief, en zet zich op eenige stappen van het bed aan de tafel, waarop het licht brandt. Tranen zijn, in verheven oogenblikken des levens als deze, schoon in het oog eens mans!

De brief, voor eenige dagen en in het voorgevoel van den dood geschreven, is het laatst vaarwel van Rosa, eene laatste herinnering aan het *Vielliebchen*. Altijd, altijd heeft zij hem liefgehad! Noch de jaren, noch de laster, noch de ongelukken hebben dat gevoel kunnen dooden!

Er staat nog meer in dien brief.

Majoor Buffel heeft haar geschreven, dat de droom harer moeder eene wezenlijkheid is. Hij heeft oom Dirk gekend, en indien de fortuin sedert jaren verdwenen is, dan toch kan ze opgespoord en aan de wettige erfgenaam teruggegeven worden.

Welnu, zegt de brief, indien die fortuin ooit mocht terechtkomen, verklaart Rosa Ranke dat Willem Dros, de eerste vriend harer jeugd, de eenige dien zij liefhad - dat de onterfde van Neerstein, haar wettige, eenige erfgenaam wezen zal....

De jongeling verbergt het hoofd in de beide handen. Zijne tranen rollen op den laatsten heiligen wil, waarin de verlatene en verstootene weeze zoo treffend, zoo liefdevol en zonder het minste verwijt, het *Vielliebchen* herdacht heeft.

De wereld teelt geene engelen, maar Rosa Ranke is toch een dier wezens, welke de engelen nabij komen!

‘*Vielliebchen!*’ murmelt de zieke ontwakend. ‘Ik heb een zoeten droom gehad,’ zoo spreekt ze voort tot de vrouw van den timmerman. ‘Mijn Willem zal komen om mij te zeggen, dat hij mij nog altijd lief heeft; ge moet de kamer wat opschikken, want komen zal hij.....’

‘Hij is reeds hier!’ spreekt de jongeling en neemt diep ontroerd de hand der zieke vast.

‘Ik wist wel dat gij komen zoudt!’ murmelt Rosa zacht, met een gelukkigen glimlach op de lippen, en hijgend van ontroering sluit zij de oogen en fluistert: ‘Ik dank u, God, ik dank u.....’

De lente strooit bloemen over de aarde, de zon schijnt vroolijk door het eerste loover, de vogelen zingen hun feestlied - maar heerlijker is de lente in het hart van Rosa Ranke en Willem Dros, en geene hymne kan treffender zijn, dan die welke daarin gezongen wordt, nu zij te zamen over den met bloemen bestrooiden steenweg naar de kerk gaan om er hun huwelijk te doen inzegenen - maar zij gaan zachtjes, want bleek en zwak is de weeze nog.

Hoezee, hoezee! leve de bruid, leve de bruidegom!

Och, 't is juist weêr dezelfde voorjaarsdag als toen zij elkaêr voor het eerst ontmoet hebben. Allen zijn weêr daar, de winderige schoolmeester, gelijk de kwaadsprekende ontvanger - uitgenomen vroolijk Truike, moeder Ranke, Raphaël en de oude barones.

‘Wat eene prachtige fortuin het blonde naaisterke nu nog maakt!’ zoo roept de ontvanger.

‘Integendeel,’ zegt Willem zich omkeerend, ‘zeg: wat prachtige fortuin de arme luitenant der huzaren maakt; want Rosa Ranke brengt mij meer ten huwelijk dan eene beurs goud: zij brengt mij een gouden hart, dat ik nooit genoeg zal kunnen waardeeren.’

Wat twee amandelpitten, op eene bruiloft gewisseld, toch in het leven van twee menschen kunnen te weeg brengen!

1863.